

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

«Διαμεθοδικές Κοινωνικές Παρεμβάσεις σε Καταστάσεις Κρίσης»

Κατεύθυνση: «Παρεμβάσεις Κοινωνικής Εργασίας σε καταστάσεις Κρίσης στην Οικογένεια»

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Το προφίλ του άνδρα – θύματος συντροφικής κακοποίησης:

Παράγοντες κινδύνου.

Μία μελέτη στις αγροτικές και αστικές περιοχές του Δήμου Ηρακλείου»

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια

Ευτυχίδα Ρωζάνη Αγγελική

Κοινωνική Λειτουργός

Ηράκλειο 2020

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

«Διαμεθοδικές Κοινωνικές Παρεμβάσεις σε Καταστάσεις Κρίσης»

Κατεύθυνση: «Παρεμβάσεις Κοινωνικής Εργασίας σε καταστάσεις Κρίσης στην Οικογένεια»

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Το προφίλ του άνδρα – θύματος συντροφικής κακοποίησης:

Παράγοντες κινδύνου.

Μία μελέτη στις αγροτικές και αστικές περιοχές του Δήμου Ηρακλείου»

Ευτυχίδα Ρωξάνη Αγγελική, BSW, MSc(c)

Παπαδακάκη Μαρία, BSW, MPH, PhD

Επίκουρη Καθηγήτρια

Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας

Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής:

Ράτσικα Νικολέτα

Χλιαουτάκης Ιωάννης

Copyright © «Ευτυχίδα Ρωξάνη – Αγγελική » «2021» Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved. Η εκπόνηση της διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας ΤΕΙ Κρήτης: «Διαμεθοδικές Κοινωνικές Παρεμβάσεις σε Καταστάσεις Κρίσης» κατεύθυνση «Παρεμβάσεις Κοινωνικής Εργασίας σε καταστάσεις Κρίσης στην Οικογένεια»

Περίληψη Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας

Γενικά: Η κακοποίηση του άνδρα αποτελεί πρόβλημα δημόσιας υγείας. Τα κοινωνικά στερεότυπα παρεμποδίζουν την αναγνώριση και την αντιμετώπιση της. Σκοπός της μελέτης είναι να συμβάλει στην κατανόηση του προβλήματος, στην ανάδειξη των παραγόντων που σχετίζονται με την εμφάνιση της, σε μία χώρα με ελλιπή δεδομένα και στην αντιμετώπιση της. **Μεθοδολογία:** Έρευνα μη τυχαίας δειγματοληψίας αναλογίας που πραγματοποιήθηκε σε δείγμα 211 ανδρών, ηλικίας 18 ετών και άνω, κατοίκων αγροτικών και αστικών περιοχών του Δήμου Ηρακλείου. Μελετήθηκε το προφίλ του άντρα θύματος συντροφικής κακοποίησης, η ψυχική ανθεκτικότητα, η συχνότητα υποδοχής και οι στρατηγικές αντιμετώπισης της κακοποίησης. **Αποτελέσματα:** Οι περισσότεροι συμμετέχοντες που απάντησαν θετικά στην υποδοχή κακοποίησης είχαν υποστεί ψυχολογική και κοινωνική-οικονομική κακοποίηση. Η κλίμακα της ψυχικής ανθεκτικότητας συνδέεται με τις κλίμακες της κακοποίησης (ψυχολογική { $p=0.000$ }, σωματική { $p=0.000$ } και σεξουαλική { $p=0.002$ }) με ασθενείς έως μέτριες θετικές συσχετίσεις. Οι κλίμακες της ηλικίας, της διάρκειας της σχέσης σε χρόνια και του μηνιαίου εισοδήματος συνδέονται με τις κλίμακες της κακοποίησης και της ψυχικής ανθεκτικότητας με αρνητικές συσχετίσεις. Όσο υψηλότερο ήταν το μορφωτικό επίπεδο (ψυχολογική { $p=0.376$ }, σωματική { $p=<0.205$ }, σεξουαλική { $p=<0.387$ } και κοινωνική – οικονομική { $p=0.203$ }) και όσο καλύτερη ήταν η εργασιακή κατάσταση (ψυχολογική { $p=0.059$ }, σωματική { $p=<0.001$ }, σεξουαλική { $p=<0.001$ } και κοινωνική – οικονομική { $p=0.091$ }) των αντρών, τόσο μειωνόταν η συχνότητα υποδοχής κακοποίησης. Οι άγαμοι/διαζευγμένοι έχουν περισσότερες πιθανότητες να κακοποιηθούν σε σχέση με τους έγγαμους/σε σχέση (ψυχολογική { $p=0.005$ }, σωματική { $p=<0.001$ }, σεξουαλική { $p=<0.001$ } και κοινωνική – οικονομική { $p=0.011$ }). Οι εισοδηματικές (ψυχολογική { $p=0.256$ }, σωματική { $p=0.381$ }, σεξουαλική { $p=0.535$ } και κοινωνική – οικονομική { $p=0.232$ }) και εκπαιδευτικές (ψυχολογική { $p=0.343$ }, σωματική { $p=0.533$ }, σεξουαλική { $p=0.288$ } και κοινωνική – οικονομική { $p=0.900$ }) ανισότητες μεταξύ συμμετεχόντων και συντρόφων δεν συσχετίζονται με την συχνότητα συντροφικής κακοποίησης. Οι περισσότεροι (35.6%) επέλεξαν ως μέθοδο αντιμετώπισης να επιλύσουν το θέμα με τη σύντροφο, ενώ ελάχιστοι το ανέφεραν στις αρχές ή στην εισαγγελία (3.2%). **Συμπεράσματα:** Οι άνδρες δύναται να υπάρξουν θύματα συντροφικής βίας όλων των μορφών. Η πρόληψη είναι η καλύτερη αντιμετώπιση. Περαιτέρω έρευνα χρειάζεται για την κατανόηση και επίλυση του φαινομένου.

Λέξεις κλειδιά: κακοποίηση ανδρών, συντροφική βία, αυτοεκτίμηση

Abstract

Background: Men's abuse is a public health problem. Social stereotypes obstruct its recognition and confrontation. The purpose of this survey is to contribute to the understanding of the problem, to highlight the factors associated with its occurrence, in a country with incomplete data, and its prevention. **Methodology:** Non-random sampling survey was carried out on a sample of 211 men, aged 18 and over, residents of rural and urban areas of the Municipality of Heraklion. The profile of the male victims of partner abuse, the level of mental resilience, the frequency of victimization and the response strategies were studied. **Results:** Most subjects report psychological and socioeconomic abuse. Resilience had weak to moderate association with the scale of abuse. The age, duration of the relationship in years and monthly salary had negative association with the scale of abuse. The higher the educational level and the professional achievement of individuals, the higher the frequency of victimization. Single / divorced individuals were more victimized than married individuals and those in a relationship. Income and educational inequalities between participants and their partners were not correlated with the frequency of partner abuse. Most subjects chose the strategy of direct confrontation (35,6%), whereas few chose the option to report their abuse to the authorities (3.2%). **Conclusions:** Men can be victims of intimate partner violence. Prevention is the best treatment. Further research is needed to understand and tackle the phenomenon.

Key words: men's abuse, domestic violence, self esteem

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ευκαιρία ολοκλήρωσης της παρούσας έρευνας θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς την επιβλέπουσα της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας κα. Παπαδακάκη Μαρία για τις πολύτιμες συμβουλές και την καθοδήγησή της. Επιπλέον, ευχαριστώ θερμά όλα τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα και μοιράστηκαν τις απόψεις τους, συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο και μία πρώτη εκτίμηση και κατανόηση του προβλήματος της βίας κατά των ανδρών. Τέλος, ευχαριστώ την οικογένειά μου και τους φίλους μου που μου στάθηκαν καθ' όλη τη χρονική περίοδο. Ευελπιστώ η παρούσα μελέτη να αποτελέσει λιθαράκι δημιουργίας καινοτόμων και κατάλληλων προγραμμάτων αντιμετώπισης του φαινομένου.

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

«Υπάρχουν τρεις αρχές στην ανθρώπινη ύπαρξη: η αρχή της σκέψης, η αρχή της ομιλίας και η αρχή της πράξης. Κάθε σύγκρουση ανάμεσα σε εμένα και τον συνάνθρωπό μου προέρχεται από το ότι δεν λέω αυτό που εννοώ και δεν κάνω αυτό που λέω»

Μάρτιν Μπούμπερ, Αυστροεβραίος Φιλόσοφος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ελληνική Περίληψη	σελ.3	
Αγγλική Περίληψη (Abstract)	σελ.4	
Κατάλογος Πινάκων - Διαγραμμάτων	σελ.11	
Εισαγωγή	σελ.13	
A. ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ		
Κεφάλαιο 1° Συντροφική κακοποίηση ανδρών		
1.1 Ορισμοί	σελ.16	
1.2 Μορφές συντροφικής βίας	σελ.19	
1.3 Παράγοντες κινδύνου	σελ.22	
1.4 Το προφίλ του δράστη	σελ.23	
1.5 Το προφίλ του θύματος	σελ.25	
1.6 Συνέπειες συντροφικής κακοποίησης ανδρών	σελ.26	
1.7 Μύθοι κακοποίησης ανδρών	σελ.29	
Κεφάλαιο 2° Στατιστικά στοιχεία για την συντροφική κακοποίηση των ανδρών..σελ.30		
Κεφάλαιο 3° Θεωρητικές προσεγγίσεις		σελ.32
Κεφάλαιο 4° Νομοθετικό πλαίσιο		σελ.37
Κεφάλαιο 5° Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού σε θέματα συντροφικής βίας..σελ.39		
B. ΜΕΡΟΣ: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ		

1. Σκοπός μελέτης	σελ.41
2. Διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων	σελ.41
3. Διατύπωση υποθέσεων	σελ.42
4. Μεθοδολογία έρευνας	σελ.42
4.1 Ερευνητική στρατηγική	σελ.42
4.2 Δειγματοληψία	σελ.43
4.3 Ερευνητικό εργαλείο	σελ.43
4.4 Διαδικασία συμπλήρωσης ερωτηματολογίων	σελ.44
4.5 Μεθοδολογία ανάλυσης δεδομένων	σελ.44
5. Αποτελέσματα έρευνας	σελ.45
5.1 Περιγραφική ανάλυση αποτελεσμάτων	σελ.45
5.1.1. Τα κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων και των συντρόφων	σελ.45
5.1.2. Σύγκριση κοινωνικοδημογραφικών χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων με των συντρόφων	σελ.45
5.1.3 Συχνότητα υποδοχής διαφορετικών μορφών συντροφικής κακοποίησης	σελ.46
5.1.4 Συσχέτιση μορφών κακοποίησης με την ψυχική ανθεκτικότητα	σελ.47
5.1.5 Συσχέτιση οικογενειακής κατάστασης με τις μορφές κακοποίησης και με την ψυχική ανθεκτικότητα	σελ.47
5.1.6 Συσχέτιση ηλικίας με τις μορφές κακοποίησης και την ψυχική ανθεκτικότητα	σελ.47
5.1.7 Συσχέτιση διάρκειας σχέσης με τις μορφές κακοποίησης και την ψυχική ανθεκτικότητα	σελ.48

5.1.8 Συσχέτιση μορφωτικού επιπέδου με τις μορφές κακοποίησης και την ψυχική ανθεκτικότητα	σελ.48
5.1.9 Συσχέτιση εργασιακής κατάστασης με τις μορφές κακοποίησης και την ψυχική ανθεκτικότητα	σελ.49
5.1.10 Συσχέτιση μηνιαίου εισοδήματος με τις μορφές κακοποίησης και την ψυχική ανθεκτικότητα	σελ.49
5.1.11 Διαφοροποίηση οικονομικού επιπέδου συμμετέχοντα και συντρόφου σε σχέση με την συχνότητα εμφάνισης κακοποίησης και με την ψυχική ανθεκτικότητα.....	σελ.50
5.1.12 Διαφοροποίηση μορφωτικού επιπέδου συμμετέχοντα και συντρόφου σε σχέση με την συχνότητα εμφάνισης κακοποίησης και με την ψυχική ανθεκτικότητα.....	σελ.50
5.1.13 Στρατηγικές διαχείρισης της συντροφικής κακοποίησης	σελ.50
Γ. ΜΕΡΟΣ: ΣΥΖΗΤΗΣΗ, ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	
6. Συζήτηση	σελ.52
7. Αδυναμίες μελέτης	σελ.58
8. Συμπεράσματα	σελ.59
9. Προτάσεις	σελ.60
Βιβλιογραφία	σελ.64
Παραρτήματα	
Παράρτημα 1: Κατάλογος Πινάκων - Διαγραμμάτων	σελ.73
Παράρτημα 2: Έντυπο ενημέρωσης συμμετεχόντων	σελ.86
Παράρτημα 3: Ερωτηματολόγιο έρευνας	σελ.87
Παράρτημα 4: Νόμος 3500/2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας	σελ.92

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ – ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1	Κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά συμμετεχόντων και των συντρόφων τους
ΠΙΝΑΚΑΣ 2	Δημογραφικά χαρακτηριστικά συμμετεχόντων και των συντρόφων τους
ΠΙΝΑΚΑΣ 3	Συχνότητα υποδοχής διαφορετικών μορφών συντροφικής κακοποίησης
ΠΙΝΑΚΑΣ 4	Συσχετίσεις κλιμάκων κακοποίησης με ψυχική ανθεκτικότητα

ΠΙΝΑΚΑΣ 5	Συσχετίσεις κλιμάκων οικογενειακής κατάστασης με τις κλίμακες κακοποίησης και της ψυχικής ανθεκτικότητας
ΠΙΝΑΚΑΣ 6	Συσχετίσεις κλιμάκων ηλικίας συμμετεχόντων και των συντρόφων του με τις κλίμακες κακοποίησης και της ψυχικής ανθεκτικότητας
ΠΙΝΑΚΑΣ 7	Συσχετίσεις κλιμάκων διάρκειας σχέσης σε χρόνια με τις κλίμακες κακοποίησης και της ψυχικής ανθεκτικότητας
ΠΙΝΑΚΑΣ 8	Συσχετίσεις κλιμάκων μορφωτικού επιπέδου συμμετέχοντα και των συντρόφων τους με τις κλίμακες κακοποίησης και της ψυχικής ανθεκτικότητας
ΠΙΝΑΚΑΣ 9	Συσχετίσεις κλιμάκων εργασιακής κατάστασης συμμετέχοντα και των συντρόφων τους με τις κλίμακες κακοποίησης και της ψυχικής ανθεκτικότητας
ΠΙΝΑΚΑΣ 10	Συσχετίσεις κλιμάκων μηνιαίου εισοδήματος συμμετέχοντα και των συντρόφων τους με τις κλίμακες κακοποίησης και της ψυχικής ανθεκτικότητας
ΠΙΝΑΚΑΣ 11	Συσχετίσεις οικονομικού επιπέδου μεταξύ συμμετέχοντα και με τους συντρόφους τους με τις κλίμακες κακοποίησης και της ψυχικής ανθεκτικότητας
ΠΙΝΑΚΑΣ 12	Συσχετίσεις μορφωτικού επιπέδου μεταξύ συμμετέχοντα και με τους συντρόφους τους με τις κλίμακες κακοποίησης και της ψυχικής ανθεκτικότητας
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1	Σύγκριση μορφωτικού επιπέδου συμμετεχόντων με συντρόφων
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2	Σύγκριση εργασιακής κατάστασης συμμετεχόντων με συντρόφων

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3	Διάγραμμα βαθμολογίας κακοποίησης ανδρών
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4	Διάγραμμα κατανομής στρατηγικών διαχείρισης της συντροφικής κακοποίησης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συντροφική βία και ειδικότερα η θυματοποίηση των ανδρών αποτελεί σημαντικό πρόβλημα δημόσιας υγείας και το άτομο που είναι αποδέκτης της έχει ισόβιες συνέπειες. Μπορεί να παρουσιαστεί με διαφορετικές μορφές όπως σωματική, σεξουαλική και ψυχολογική. Ο αντίκτυπος στα θύματα αποτυπώνεται συνήθως σε σωματικούς τραυματισμούς και ασθένειες, σε πολλαπλούς ψυχικούς τραυματισμούς, επηρεάζει εις το έπακρον την αυτοεκτίμηση του ατόμου, το οποίο μπορεί να αποκτήσει αυτοκτονικές τάσεις, να νοσηλευτεί ή να οδηγηθεί ακόμα και στο θάνατο (Breiding et al., 2014 και Smith et al., 2017). Παρουσιάζεται σε όλες τις κοινωνίες ανεξάρτητου κοινωνικοοικονομικής κατάστασης του θύτη και του θύματος (Krantz et al., 2005). Στην Ελλάδα, με το νόμο 3500/06 (Φ.Ε.Κ. 232, τ.Α΄/24-10-2006) για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας αναγνωρίζεται πλέον η κακοποίηση ως κακούργημα και διώκεται ποινικά.

Δυστυχώς συνήθως δίνεται έμφαση μόνο στη κακοποίηση που ασκείται στο γυναικείο φύλο και στα ανήλικα τέκνα και όχι στους άντρες. Η μελέτη της κακοποίησης του ανδρικού φύλου είναι περιορισμένη, υποτιμημένη και επικρατεί μία διαστρεβλωμένη αντίληψη, καθώς

θεωρείται ταμπού, με αποτέλεσμα σοβαρά περιστατικά να αποκρύπτονται (Live Science Staff, 2008). Επιπλέον μακρόχρονες μελέτες χρειάζεται να διεξαχθούν.

Σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη στις επαρχίες της Κύπρου το 2010 αναφορικά με τα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας που είχαν καταγραφεί στο Κέντρο Άμεσης Βοήθειας, στα 1051 περιστατικά τα 85 (8.1%) αφορούσαν άνδρες που είχαν δεχτεί κακοποίηση (Φιλίππου κ.α., 2011). Επίσης, σε έρευνα που είχε πραγματοποιηθεί στις Ηνωμένες Πολιτείες το 2015 βρέθηκε ότι σχεδόν το ¼ των ανδρών έχουν καταγγείλει κάποια μορφή σεξουαλικής κακοποίησης στις αρχές. Ακόμα, αναφέρεται ότι 1 στους 10 άνδρες έχει υποστεί σεξουαλική ή σωματική κακοποίηση ή έχουν βιώσει καταδίωξη από το σύντροφό τους. Τις περισσότερες φορές η κακοποίηση συμβαίνει πριν την ηλικία των εικοσιπέντε, όμως έχουν καταγραφεί πολλαπλά περιστατικά ηλικίας κάτω των δεκαοκτώ (Smith et al., 2015). Επιπλέον, σε έρευνα του 2010 στην Ατλάντα το 48.8% των ανδρών είχε τουλάχιστον μία εμπειρία στη ζωή του ψυχολογικής κακοποίησης από τη σύντροφο, ενώ τονίζεται ότι έχουν περισσότερες πιθανότητες σε σχέση με τις γυναίκες να υποστούν το συγκεκριμένο είδος κακοποίησης (Breiding et al., 2010). Αρκετά περιστατικά συντροφικής βίας κατά των ανδρών δεν καταγγέλλονται καθώς επικρατούν πολλοί μύθοι, οι οποίοι βασίζονται κυρίως σε κοινωνικά στερεότυπα και ταμπού (National Domestic Violence Hotline, 2020).

Η πλειοψηφία του ανδρικού πληθυσμού δεν καταγγέλλει ή δεν αναφέρει το συμβάν της κακοποίησης που βιώνουν, παρά μόνο όταν φτάσουν στο σημείο που δεν μπορούν να το αποκρύψουν ή μπορεί να χρειαστούν κάποια ιατρική βοήθεια (Μυλωνάκη, 2017). Σχετικά με το θέμα της βίας κατά των ανδρών δεν υπάρχουν υποστηρικτικά πλαίσια και πολλές φορές έρχονται αντιμέτωποι με νομικά εμπόδια, κυρίως όταν πρόκειται για την επιμέλεια των παιδιών (Robinson & Segal, 2019).

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση της συντροφικής κακοποίησης των ανδρών, ηλικίας δεκαοκτώ ετών και άνω, από το γυναικείο φύλο σε αγροτικές και αστικές περιοχές του Δήμου Ηρακλείου. Οι στόχοι της μελέτης επικεντρώνονται:

- στην διερεύνηση της συχνότητας υποδοχής των διαφορετικών μορφών συντροφικής κακοποίησης στους άνδρες από τις συντρόφους τους
- στην διερεύνηση των παραγόντων κινδύνου που συμβάλουν στη θυματοποίηση των ανδρών από τις συντρόφους τους και
- στην διερεύνηση των τρόπων διαχείρισης της συντροφικής κακοποίησης στους άνδρες που θυματοποιούνται.

Η παρούσα μελέτη χωρίζεται σε δύο μέρη, το θεωρητικό και το ερευνητικό. Αρχικά, στο πρώτο μέρος στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζονται συγκεκριμένοι ορισμοί που περιστρέφονται γύρω από την θεματική ενότητα της κακοποίησης των ανδρών, εν συνεχεία γίνεται αναφορά στις μορφές συντροφικής βίας, στους παράγοντες κινδύνου, στο προφίλ του δράστη – θύματος, στις συνέπειες συντροφικής κακοποίησης ανδρών και στους μύθους της κακοποίησης των ανδρών. Στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάζονται τα στατιστικά στοιχεία για την συντροφική κακοποίηση των ανδρών, στο τρίτο οι θεωρητικές προσεγγίσεις, στο τέταρτο το νομοθετικό πλαίσιο και στο πέμπτο ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού σε θέματα συντροφική βίας. Συνεχίζουμε με το ερευνητικό μέρος, όπου παρουσιάζονται αναλυτικά ο σκοπός της έρευνας, τα ερευνητικά ερωτήματα, οι υποθέσεις, η μεθοδολογία έρευνας και τα αποτελέσματα. Κλείνουμε με τη συζήτηση, τα συμπεράσματα και τις προτάσεις.

Η πρόληψη είναι η καλύτερη αντιμετώπιση του φαινομένου και κρίνεται αναγκαίο να ξεκινάει από πολύ μικρή ηλικία και ανάλογα την ηλικιακή ομάδα στόχου να υπάρχει η κατάλληλη προσέγγιση. Γίνεται αντιληπτό ότι το εκπαιδευτικό σύστημα καλείται να παίξει τον πιο σπουδαίο ρόλο στην αποφυγή και την αντιμετώπιση της κακοποίησης (Τσιριγώτη κ.α., 2015). Η κοινωνική μεταβολή επιβάλλεται. Η απαγκίστρωση από τα κοινωνικά στερεότυπα των δύο φύλων και ο επαναπροσδιορισμός των ρόλων με ορθολογικά κριτήρια θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην εξάλειψη του φαινομένου (Παπάνης, 2015).

A. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 1^ο: Συντροφική κακοποίηση ανδρών

1. Ορισμοί

Κακοποίηση

Κακοποίηση θεωρείται γενικότερα οποιαδήποτε πράξη που δύναται να προκαλέσει δυσφορία ή κάποια μορφή βλάβης. Μπορεί να κατηγοριοποιηθεί και να λάβει διαφορετικές μορφές, από την έλλειψη σεβασμού μέχρι και την πρόκληση φυσικού ή ψυχικού πόνου. Μπορεί να παρουσιαστεί σε διάφορα πλαίσια, όπως στο οικογενειακό περιβάλλον, σε ξενώνες φροντίδας, σε νοσοκομεία ή σε δημόσιους χώρους. Τα άτομα που ασκούν την κακοποίηση συνήθως εκμεταλλεύονται την ειδική σχέση που έχουν με το θύμα. Μπορεί να είναι δηλαδή άτομο από το οικογενειακό, συγγενικό, φιλικό περιβάλλον ή φροντιστής, το οποίο αναμένεται γενικότερα να έχει αναπτύξει μία σχέση εμπιστοσύνης. Η κακοποίηση μπορεί κάποιες φορές να μην είναι σκόπιμη, αλλά μην έχοντας την απαραίτητη υποστήριξη και καθοδήγηση για να παρέχει τη σωστή φροντίδα. Γίνεται κατανοητό ότι αυτό δεν μειώνει

σε καμία περίπτωση τον αντίκτυπο, όμως σίγουρα αποτελεί γεγονός που μας βοηθάει στην κατανόηση του προβλήματος (Somerset Safeguarding Adults Board, 2020).

Επιθετικότητα και Βία

Ως επιθετικότητα ορίζεται η φανερή προκλητική, βίαιη και καταστροφική συμπεριφορά προσπερνώντας την επιθετικότητα που στρέφεται προς τα μέσα και παρουσιάζεται με σωματικά συμπτώματα, όπως ασθένειες και πράξεις αυτοκαταστροφικές που συνοδεύονται από έντονο μίσος (Rogge, 2008). Στις πράξεις επιθετικότητας υπάρχουν συγκεκριμένα κίνητρα και στόχοι που συνοδεύονται με πολλαπλά αρνητικά συναισθήματα. (Μπότσαρη, 2010). Οι άμεσες μορφές της είναι η σωματική και η λεκτική επιθετικότητα (Forrest, Eatough & Shevlin, 2005 στην Μπότσαρη, 2010). Οι θεωρίες που υπάρχουν σχετικά με την έμμεση επιθετικότητα, αφορούν κυρίως συγκεκαλυμμένες μορφές βίας με σκοπό την απόκλιση από τις κοινωνικές σχέσεις (Feshbach, 1969 στη Μπότσαρη, 2010).

Η βία αποτελεί μέρος της επιθετικότητας και μπορεί να εκδηλωθεί ακόμα και με ασήμαντες αφορμές. Όταν αναφερόμαστε στην βία θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι υπάρχει απουσία οριοθέτησης, αδυναμία διαχείρισης των συγκρούσεων με αποτέλεσμα να δημιουργείται χάσμα μεταξύ των μελών και να μεγαλώνει το αίσθημα κατωτερότητας (Rogge, 2008).

Έρευνες αναφέρουν ότι υπάρχουν διαφορές των δύο φύλων στην έκφραση της επιθετικότητας. Παρόλο που υπάρχουν αρκετές αντιφάσεις πάνω στο συγκεκριμένο θέμα φαίνεται ότι η έκφραση της επιθετικότητας επηρεάζεται από την ανατροφή ανάλογα το φύλο (για παράδειγμα κατηγοριοποίηση παιχνιδιών ανάλογα το φύλο, από όπου προάγονται στερεότυπα {πιο επιθετικά – θορυβώδη παιχνίδια για τα αγόρια και πιο μη βίαια για τα κορίτσια}) και πολιτισμικούς παράγοντες. Σημαντικό ρόλο στην γένεση της επιθετικότητας φαίνεται να παίζει και η βία στην διαπαιδαγώγηση των παιδιών, όπου υιοθετούνται λανθασμένα πρότυπα, γεννάται ο φόβος, η ανασφάλεια, η ανάγκη για εξουσία ριζώνεται στο χαρακτήρα, με αποτέλεσμα να γίνεται μελλοντική επιθυμία και ο εξαναγκασμός αποτελεί πλέον υιοθετημένη μέθοδος για χειραγώγηση ανθρώπων (Rogge, 2008).

Ενδοοικογενειακή Βία

Σύμφωνα με την Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης (2011), η ενδοοικογενειακή βία ορίζεται ως όλες οι πράξεις που συμπεριλαμβάνουν φυσική, σεξουαλική, ψυχολογική και οικονομική βία. Μπορεί να υφίστανται «εντός της οικογένειας ή της οικογενειακής μονάδας ή μεταξύ πρώην ή νυν συζύγων ή συντρόφων, ανεξάρτητα ή όχι του κατά πόσο ο δράστης μοιράζεται ή έχει μοιρασθεί την ίδια κατοικία με το θύμα».

Έμφυλη Βία

Οποιαδήποτε πράξη που προκαλεί βλάβη και γίνεται ενάντια στη θέληση κάποιου ατόμου και βασίζεται στις κοινωνικά αποδιδόμενες διαφορές μεταξύ των δύο φύλων ορίζεται ως έμφυλη βία. Πράξεις που προκαλούν σωματική, σεξουαλική ή ψυχική βλάβη ή οδύνη, καθώς και απειλές τέτοιων πράξεων, ο εξαναγκασμός και άλλες μορφές στέρησης της ελευθερίας, οι οποίες μπορεί να συμβούν σε δημόσιο ή ιδιωτικό χώρο συμπεριλαμβάνονται στην συγκεκριμένη μορφή βίας (Inter-Agency Standing Committee, 2018).

Βία Ερωτικών Συντρόφων

Η βία μεταξύ ερωτικών συντρόφων αποτελεί υποκατηγορία της ενδοοικογενειακής βίας και την έμφυλης βίας (Γλυνιαδάκη, Κυριαζή και Μουρτζάκη, 2018). Είναι φαινόμενο που παρουσιάζεται σε όλους τους πολιτισμούς και τις κοινωνικές ομάδες. Ορίζεται ως η εμφάνιση επιθετικών, απειλητικών και πειθαναγκαστικών συμπεριφορών που διαπράττονται από άτομο που είχε ή έχει την επιθυμία να αποκτήσει ερωτική σχέση με άτομο ενήλικο ή έφηβο με αποκλειστικό στόχο τον έλεγχο του ενός συντρόφου από τον άλλο (ΒΕΣ). Βασικά στοιχεία της ΒΕΣ είναι οι σκόπιμες πράξεις εκφοβισμού, εξευτελισμού και η πρόκληση σωματικής βλάβης, ενέργειες οι οποίες δεν είναι αποτέλεσμα απώλειας ελέγχου. Ο θύτης χρησιμοποιεί λεκτικά, μη λεκτικά και σωματικά μέσα με απώτερο σκοπό τον έλεγχο του συντρόφου { Benedictis et al., 2020 και Πετρουλάκη, 2015 }.

Κακοποίηση Ανδρών

Σύμφωνα με τα δεδομένα της «Εθνικής Έρευνας Βίας Συντρόφων και Σεξουαλικής Βίας» (National Intimate Partner and Sexual Violence Survey {NISVS}) η θυματοποίηση του ανδρικού φύλου αποτελεί θέμα δημόσιας υγείας (National Center for Injury Prevention and Control, Division of Violence Prevention, 2021) και συμβαίνει αρκετά πιο συχνά από ότι συνήθως εκτιμάται τόσο στις ετεροφυλικές όσο και στις ομοφυλοφιλικές σχέσεις. Η κακοποίηση των ανδρών παρουσιάζεται σε όλους τους πολιτισμούς και σε όλα τα κοινωνικά στρώματα, ανεξαρτήτου ηλικιακού επιπέδου ή επαγγέλματος (Help Guide Organization, 2017). Στην συγκεκριμένη μορφή κακοποίησης συμπεριλαμβάνονται πράξεις σωματικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής-συναισθηματικής και κοινωνικο-οικονομικής κακοποίησης (React Men's Advise Line, 2017).

2. Μορφές συντροφικής βίας

Η επιστημονική κοινότητα κατόπιν πολλαπλών ερευνών και μελετών έχει καταδείξει ότι υπάρχουν τέσσερις βασικές κατηγορίες βίας (Μακρυγιάννη, 2012):

- Σωματική κακοποίηση: όπου συγκαταλέγονται πράξεις σωματικής κακομεταχείρισης ή εκφοβισμού, οι οποίες γίνονται κατ' επανάληψη και συμπεριλαμβάνουν σωματικές επιθέσεις ήπιας έως και θανάσιμης μορφής. Οι επιθέσεις δύναται να προκαλέσουν διαφόρων μορφών βλάβες όπως σωματικό πόνο, γδαρσίματα, μώλωπες, εγκαύματα και διάφορες κακώσεις που μπορεί να προκαλέσουν μόνιμες βλάβες ή να επιφέρουν ακόμα και το θάνατο. Η σωματική κακοποίηση συνοδεύεται πάντα από συναισθηματική βία (Θεοφάνους, 2015). Στατιστικά δεδομένα σύμφωνα με τον Νικολαΐδη (2009), έχουν δείξει ότι η πλειοψηφία των ατόμων που ασκούν σωματική βία είναι οι γυναίκες. Οι άνδρες συνήθως κατηγορούνται για τα πιο θανατηφόρα και τα πιο επίπονα περιστατικά.

- Ψυχολογική κακοποίηση: ή διαφορετικά «συναισθηματική κακοποίηση» ορίζουμε κάθε πράξη και στάση που έχει αρνητικό αντίκτυπο στη ψυχοσυναισθηματική ακεραιότητα του ατόμου που την υποδέχεται. Θεωρείται «ένα επαναλαμβανόμενο και σταθερό, μέσα στο χρόνο, μοτίβο συμπεριφορών, που μπορεί να είναι εκούσιο ή ασυνείδητο» που συμβάλει στην συστηματική υποτίμηση του θύματος. Μπορεί να παρουσιαστεί με τη μορφή λεκτικής βίας ή της διαρκούς άσκησης κριτικής και εκφράζεται μέσω προσπαθειών εκφοβισμού, χειραγώγησης και μόνιμης άρνησης ένδειξης ικανοποίησης από όσα πράττει ο άλλος. Τέτοιες συμπεριφορές παρουσιάζονται ως καλόβουλες προθέσεις που έχουν απώτερο σκοπό την παροχή συμβουλών και σωστής καθοδήγησης. Η ψυχοσυναισθηματική κακοποίηση μπορεί να εντοπιστεί σε οποιοδήποτε κοινωνικό, μορφωτικό και πολιτισμικό επίπεδο και δεν υπάρχει σύνδεση με την ηλικιακή ομάδα ή το φύλο (Αποστολοπούλου, 2016). Επίσης, έχει αποδειχτεί ότι συνυπάρχει με τις υπόλοιπες μορφές κακοποίησης και είναι αυτή που αναγνωρίζεται αρκετά πιο δύσκολα (Θεοφάνους, 2015).
- Σεξουαλική κακοποίηση: όπου συγκαταλέγονται σεξουαλικές συμπεριφορές ή σεξουαλικές πράξεις που επιβάλλονται σε γυναίκες, άνδρες ή παιδιά παρά τη θέλησή τους. Είναι πράξη βίας από τη μεριά του δράστη προς ένα άτομο που θεωρούν πιο αδύναμο. Δεν προέρχεται από κάποια σεξουαλική παρόρμηση, αλλά θεωρείται έγκλημα που διαπράττεται σκοπίμως στοχεύοντας στον έλεγχο και τον εξευτελισμό του θύματος. Εντοπίζεται σε όλες τις κοινωνίες που αποδέχονται την επιθετική συμπεριφορά και την ανισότητα των φύλων. Ενδεικτικά παρουσιάζονται τύποι σεξουαλικής επίθεσης και σεξουαλικής παρενόχλησης.

➤ Τύποι Σεξουαλικής Επίθεσης:

- ❖ Οποιαδήποτε πράξη ή δήλωση με σεξουαλικό χαρακτήρα χωρίς να υπάρχει συγκατάθεση και από τις δύο μεριές
- ❖ Βιασμός (επαναλαμβανόμενος ή όχι) ή απόπειρα βιασμού ή ομαδικός βιασμός
- ❖ Σοδομία
- ❖ Αιμομιξία

➤ Τύποι Σεξουαλικής Παρενόχλησης:

- ❖ Εκβιασμός εκτέλεσης πράξης με σεξουαλικό περιεχόμενο
  - ❖ Άσεμνες πράξεις που εκτελούνται για να προκαλέσουν ταπείνωση, διέγερση ή σεξουαλική ικανοποίηση
  - ❖ Επαναλαμβανόμενες προτάσεις σεξουαλικής φύσεως σε άτομο που κατά το παρελθόν έχει δείξει ότι δεν ενδιαφέρεται
  - ❖ Επαναλαμβανόμενες, ταπεινωτικές παρατηρήσεις ή προτάσεις σχετικά με το φύλο, την σεξουαλικότητα και τον σεξουαλικό προσανατολισμό του ατόμου, παρόλο που έχει δείξει ότι δεν ενδιαφέρεται ή όταν ο δράστης γνωρίζει ότι οι συγκεκριμένες ενέργειες ενοχλούν το άτομο
  - ❖ Δημοσίευση φωτογραφικού υλικού ή ηχητικού αρχείου ή βίντεο που εστιάζει στην σεξουαλικότητα του ατόμου με σκοπό να ταπεινώσει, να εκβιάσει χωρίς την συγκατάθεσή του (The Association of Rape Crisis Centers in Israel, 2015).
- Οικονομική κακοποίηση: όπου συγκαταλέγονται συμπεριφορές και στάσεις που έχουν ως στόχο την οικονομική εξάρτηση του θύματος από το θύτη. Επιπλέον, ο οικονομικός παράγοντας μπορεί να χρησιμοποιηθεί από το θύτη ως μέσο ελέγχου συμπεριφοράς προκαλώντας ενοχές (Θεοφάνους, 2015).

Προσθέτοντας, σύμφωνα με την Θεοφάνους (2015), η οικονομική κακοποίηση αποτελεί υποκατηγορία της ψυχολογικής. Πιο συγκεκριμένα, χωρίζει την ψυχολογική κακοποίηση σε πέντε είδη: α) την λεκτική, η οποία παρουσιάζεται με τις άμεσα και έμμεσα λεκτικές επιθέσεις, β) την συναισθηματική, γ) την κοινωνική, η οποία στοχεύει στην κοινωνική απομόνωση του θύματος μέσω του ελέγχου και της αποτροπής δημιουργίας στενών σχέσεων με άλλους ανθρώπους δ) την οικονομική και ε) την υπερπροστασία/καταπίεση, η οποία αφορά κατά βάση ανήλικα τέκνα, εφήβους και νέους.

3. Παράγοντες κινδύνου

Η αναζήτηση των παραγόντων κινδύνου του φαινομένου της συντροφικής βίας είναι αρκετά δύσκολη καθώς είναι ένα φαινόμενο πολυδιάστατο. Σύμφωνα με ευρήματα ερευνών οι πληθυσμιακές ομάδες όπου υπάρχει αυξημένος κίνδυνος εμφάνισης συντροφικής κακοποίησης είναι οι κάτωθι:

- οι νέοι,
- τα άγαμα ζευγάρια που συμβιώνουν,
- οι μειονότητες,
- τα άτομα που διαμένουν σε αστικές περιοχές,
- τα άτομα που έχουν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο,
- τα άτομα που έχουν χαμηλό εισόδημα.

Επιπροσθέτως, η προηγούμενη εμπειρία και η μαρτυρία ενδοοικογενειακής βίας αυξάνει τις πιθανότητες εμφάνισης του φαινομένου κατά την ενήλικη ζωή. Ακόμα, έχει

βρεθεί ότι υπάρχει συσχέτιση του φαινομένου με την ύπαρξη σε πρώιμη ηλικία διαφόρων ειδών διανοητικών νόσων, με την απομάκρυνση από το σχολείο, την νεανική επιθετικότητα, την εμφάνιση εγκληματικής συμπεριφοράς, την χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, την ανεργία, καθώς και την μητρότητα σε μικρή ηλικία (Αθανασοπούλου, 2009).

4. Το προφίλ του δράστη

Σε συνέχεια των παραγόντων κινδύνου εμφάνισης συντροφικής βίας θα αναφερθούμε ειδικότερα στα βασικά χαρακτηριστικά του θύτη και του θύματος. Ξεκινώντας με την πρώτη κατηγορία, οι δράστες εμφανίζουν πολλαπλά χαρακτηριστικά. Αναφορικά με τη συμπεριφορά τους και τον ψυχικό τους κόσμο μπορεί να διακατέχονται από διάφορα έντονα αρνητικά συναισθήματα και να προβαίνουν σε ανάρμοστες πράξεις. Η ζήλια και η άσκηση επίμονης κριτικής φαίνεται να υπόκεινται από τις γυναίκες θύτες (Φιλίππου κ.α., 2011). Η ζήλια μπορεί να εκδηλωθεί και με το ρόλο του θύματος, ζητώντας τη συμπόνια, τη προσοχή και τη στοργή (Rogge, 2008).

Οι γυναίκες που ασκούν κακοποίηση στους άντρες διακατέχονται από παρορμητικότητα, είναι βίαιες και μπορεί να έχουν ένα βεβαρημένο ποινικό μητρώο. Έχει παρουσιαστεί μέσω ερευνών ότι στην περίπτωση που μία γυναίκα ασκήσει κακοποίηση ήπιας μορφής σε έναν άντρα, υπάρχουν μεγάλες πιθανότητες να προβεί μετέπειτα σε άλλη μορφή βίας, αρκετά πιο σοβαρή (Φιλίππου κ.α., 2011 και Straus, 2005).

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, οι θύτες είναι συναισθηματικά ασταθείς, με αποτέλεσμα να μην είναι σε θέση να ελέγξουν τα συναισθήματά τους και να θυμώνουν πολύ εύκολα. Επίσης, ο συνδυασμός διαφόρων χαρακτηριστικών όπως είναι το άγχος προσκόλλησης, οι τραυματικές εμπειρίες (για παράδειγμα μπορεί να έχουν βιώσει και οι ίδιοι κακοποίηση στο παρελθόν) και οι οριακές συμπεριφορές (ύπαρξη ψυχοπαθολογίας) προάγουν τις κακοποιητικές τους προσωπικότητες (Dutton, 1998 & Goldenson, 2007 et al., στους Rode et al., 2015). Επιπλέον, ο δράστης μπορεί να επιθυμεί να είναι κυρίαρχος και να έχει τον έλεγχο σε όλες τις καταστάσεις (Archer, 2002 στους Rode et al., 2015). Αξίζει να αναφερθεί ότι ερευνητές έχουν καταλήξει πως η επιθετικότητα των γυναικών μπορεί να προκύψει και από ορμονικές διακυμάνσεις (Niehoff, 2005 στους Rode et al., 2015).

Έχει διαπιστωθεί ότι όσα άτομα του γυναικείου φύλου που ακούν ψυχολογική κακοποίηση στους άντρες βιώνουν τα ίδια συγκρούσεις σε κοινωνικό και διαπροσωπικό επίπεδο έχουν μία «μεταιχμιακή προσωπικότητα», κάνουν υπερβολική χρήση αλκοόλ, είναι κυκλοθυμικές, μπορεί να βιώνουν κατάθλιψη και κατηγορούν συνέχεια το άλλο φύλο ότι δεν προσπαθούν για να αλλάξουν μία κατάσταση. Αυτές οι συμπεριφορές υποκρύπτουν δικές τους ανασφάλειες και συγκρούσεις. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι γυναίκες πολλές φορές παρουσιάζονται οι ίδιες ως θύματα και κερδίζουν την εμπιστοσύνη ατόμων που δεν γνωρίζουν την πραγματική αλήθεια (Παπάνης, 2015).

Ακόμα, ο θύτης μπορεί να είναι άτομο αλαζονικό γεμάτο φθόνο. Όταν η αλαζονεία και ο φθόνος κάνουν την παρουσία τους, με την επίδειξη ανωτερότητας, κοινωνικών διασυνδέσεων, γοητείας, ενώ παράλληλα μπορεί να υπάρχει σύγχυση, υποβάθμιση άλλων ατόμων και άρνηση πιθανών επιτυχιών των άλλων, γίνεται αντιληπτό ότι η σχέση είναι αρκετά προβληματική. Το άτομο που διακατέχεται από φθόνο, δεν επιθυμεί πάντα απαραίτητα ότι απολαμβάνει ή έχει το άλλο άτομο, αλλά επιθυμεί τη στέρηση των αγαθών και της ευχαρίστησης που λαμβάνει ο κάτοχός του από αυτά. Η αποστέρηση και η έλλειψη εμπειριών που προσφέρουν ικανοποίηση, όπως είναι η έλλειψη φροντίδας και αγάπης μπορούν να προκαλέσουν φθόνο. Ο φθόνος μπορεί να βρίσκεται στο ασυνείδητο και να έχει την τάση να τον αναγνωρίζει μόνο στους άλλους (Σαλτζμπεργκερ - Ουιτενμπεργκ, 1995).

5. Το προφίλ του θύματος

Όσον αφορά στο προφίλ του θύματος στις μέχρι τώρα κοινωνίες επικρατούν ακόμα στερεοτυπικές και σεξιστικές εκφράσεις τύπου, ότι οι άνδρες δεν κλαίνε, δεν πρέπει να είναι συναισθηματικοί με αποτέλεσμα να έχουν επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τις αντιλήψεις της κοινωνίας, καθώς προάγουν την εικόνα των ευαίσθητων γυναικών και του ψύχραιμου και ταυτόχρονα ασυγκίνητου άντρα, με αποτέλεσμα το ανδρικό φύλο να αναγκάζεται να υιοθετήσει ψεύτικη σκληρότητα, λόγω του φόβου της γελοιοποίησης. Ο άνδρας αδυνατεί να αγαπήσει τον εαυτό του και δεν εκφράζει ελεύθερα τις σκέψεις και τα συναισθήματά του. Ενδεχόμενες κρίσεις μέσης ηλικίας μπορεί να προκύψουν (Φάρος και Κοφίνας, 2015). Ο παραγκωνισμένος σύζυγος στην προσπάθειά του να βρει, πιθανόν χωρίς επίγνωση, κάποιο τρόπο που θα αποτελέσει δύναμη εξισορρόπησης της κατάστασης υπάρχει πιθανότητα να δημιουργηθούν συναισθήματα οργής και έντονη διάθεση αντεκδίκησης από την άλλη μεριά (Φάρος και Κοφίνας, 2015). Όταν η κακοποίηση κάνει την εμφάνισή της ο σύντροφος καταλήγει να

ενοχοποιεί τον εαυτό του και νιώθει αισθήματα ανικανότητας και κατωτερότητας (Παπάνης, 2015).

Σύμφωνα με τον Παπάνη (2015), οι νέοι άντρες έχουν πέντε φορές μεγαλύτερο κίνδυνο να γίνουν θύματα ψυχολογικής κακοποίησης σε σύγκριση με τους μεγαλύτερους. Αυτά τα άτομα αν βρίσκονται σε κρίσιμο μεταβατικό στάδιο της ζωής τους όπως είναι η απώλεια του επαγγέλματος, η συνταξιοδότηση, το χαμηλό εισόδημα και άλλα υπάρχει περίπτωση να επιτείνουν το πρόβλημα. Επίσης, μελέτες έχουν αναδείξει ότι άντρες που έχουν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο έχουν περισσότερες πιθανότητες να γίνουν θύματα κακοποίησης (Οι Ackerson κ.α., 2008; Dalal, Rahman & Jansson, 2009, Wang, 2016, στη Γλυνιαδάκη κ.α., 2018). Οι άντρες που βιώνουν κακοποίηση δεν είναι συναισθηματικά ανεξάρτητοι και δεν απομακρύνονται από το μη υγιές περιβάλλον, παρόλο που διαθέτουν τα οικονομικά μέσα. Συνήθως ο λόγος είναι τα δεσμά του γάμου, η ύπαρξη παιδιών και ο φόβος γελοιοποίησης στην περίπτωση καταγγελίας του γεγονότος (Παπάνης, 2015).

6. Συνέπειες συντροφικής κακοποίησης ανδρών

Οι συνέπειες της συντροφικής κακοποίησης των ανδρών ποικίλουν δεν θα πρέπει να παραβλέπονται. Έρευνες έχουν δείξει ότι οι άνδρες που έχουν δεχτεί σεξουαλική κακοποίηση έχουν τριπλάσια πιθανότητα να εμφανίσουν κατάθλιψη και διπλάσια πιθανότητα να εμφανίσουν αυτοκτονικές τάσεις. Προσθέτοντας, όσοι υπήρξαν θύματα σωματικής επίθεσης από τη σύντροφό τους έχουν μεγάλες πιθανότητες ανάπτυξης μετατραυματικού στρες παρά οι άντρες που έχουν υποστεί σωματική επίθεση από άλλο άτομο (Randle & Graham, 2011). Επιπροσθέτως, όπως συμβαίνει και με τις γυναίκες έτσι και οι άντρες δύναται να εμφανίσουν σοβαρές σωματικές βλάβες, που μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο ακόμα και τη ζωή του, καθώς και αρνητικές ψυχολογικές συνέπειες (Straus, 2004). Ακόμα, οι άνδρες θύματα κακοποίησης από τη σύντροφό τους νιώθουν θυμό, συναισθηματική καταρράκωση,

ταπεινώση, ευαλωτότητα, φόβο, ντροπή και εμφανίζουν τάσεις για εκδίκηση. Αναμενόμενο είναι να υπάρξει αρνητικός αντίκτυπος στην εργασιακή του απόδοση, στην κοινωνική ένταξη και στη συναισθηματική ωρίμανσή του. Δεν είναι απίθανο να υπάρξει γελιοποίηση μπροστά σε και φίλους και να βιώσει σαρκασμό, αίσθημα απαξίωσης και κατωτερότητας. Με λίγα λόγια, επηρεάζεται η αυτοεκτίμησή του και η πνευματική εξελικτική του πορεία. Εγκλωβίζεται σε μία κατάσταση, η οποία συνεχώς επιδεινώνεται (Παπάπνης, 2015).

Εν συνεχεία, υπάρχει περίπτωση να παρουσιαστεί επιπλέον κρίση εντός του οικογενειακού πλαισίου αν κάποιο μέλος της αποφασίσει να εγκαταλείψει το οικογενειακό περιβάλλον ή να το διαλύσει. Σε αυτές τις περιπτώσεις συνήθως παρουσιάζονται πολλαπλά διλήμματα, όπως για παράδειγμα να υπάρχουν σκέψεις ότι αν δεν καταστρέψει την οικογένεια, η ίδια οικογένεια θα τον καταστρέψει (Λάινγκ, 1975) και η επιθετικότητα μπορεί να κάνει την εμφάνισή της. Όταν κάτι προκαλεί έντονο εκνευρισμό και δεν ομολογείται, αντιθέτως καταπίνεται, αυτό μπορεί να λειτουργήσει ως μελλοντικό ενεργό ηφαίστειο, το οποίο όταν εκραγεί θα έχει καταστροφικές συνέπειες για το ίδιο το άτομο και τους γύρω του. Προκαλεί δυσαρμονία στις διαπροσωπικές σχέσεις, λειτουργεί ως πηγή προκλητικής, παραβατικής και καταστροφικής συμπεριφοράς και συνοδεύει το άτομο και στα επόμενα ηλικιακά στάδια. Προβλήματα διαμόρφωσης της προσωπικής ταυτότητας, αλλαγές στον τρόπο σκέψης, διατάραξη εσωτερικής ισορροπίας, αδυναμία ελέγχου κοινωνικού προσανατολισμού, έλλειψη αυτοσεβασμού, επιθυμία για εξουσία, ανάπτυξη εγωκεντρισμού, είναι κάποιες από τις πολλαπλές επιπτώσεις της επιθετικότητας (Rogge, 2008). Εκτός από την επιθετικότητα, ο θυμός αποτελεί συναίσθημα, το οποίο είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένο με την ανθρώπινη φύση (Μπότσαρη, 2010), όμως σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να ελέγχεται για την αποφυγή καταστρεπτικών συνεπειών.

Παρακάτω παρουσιάζονται επιγραμματικά και συγκεντρωτικά οι βασικές συνέπειες που επιφέρει η άσκηση συντροφικής βίας στους άνδρες:

- Κατάθλιψη
- Διαταραγμένη σκέψη ή συγκέντρωση
- Συναισθήματα θλίψης και απελπισίας
- Αισθήματα αναξιοσύνης
- Κούραση και μειωμένη λειτουργικότητα

- Κοινωνική απόσυρση
- Ευερεθιστότητα και θυμό
- Αλλαγές στην όρεξη
- Αλλαγές στον ύπνο
- Διαταραχή μετατραυματικού στρες
- Κατάχρηση φαγητού
- Κατάχρηση εξαρτησιογόνων ουσιών (αλκοόλ, ναρκωτικά, κάπνισμα κτλ.)
- Αυτοκτονικές τάσεις ή απόπειρες αυτοκτονίας (Λιώτη, 2020 και Hoyle, 2013)
- Αδυναμία εμπιστοσύνης στους άλλους
- Αίσθημα εγκατάλειψης
- Ευαισθησία στην απόρριψη
- Αδυναμία εργασίας
- Κακές σχέσεις με τα παιδιά και τα αγαπημένα τους πρόσωπα
- Γενικότερα, μειωμένη σωματική και ψυχική υγεία και
- Θάνατος, αν δεν απομακρυνθεί από τη σύντροφο - σωματική κακοποίηση (Benedictis et al.,2020)

Ανεξαρτήτου ηλικιακού ορίου, αρκετές φορές τα προβλήματα μεταξύ των ανθρώπων πηγάζουν από την έλλειψη αμοιβαίου σεβασμού. Στις περιπτώσεις που υιοθετούνται αρνητικές συμπεριφορές, όπως ύβρεις, ενδείξεις περιφρόνησης ή χρήση σωματικής βίας δεν κερδίζουμε ισοτιμία και αμοιβαίο σεβασμό. (Ντινκμέγιερ και Μακ Κέι, 2007).

7. Μύθοι κακοποίησης ανδρών

Το φαινόμενο της κακοποίησης των ανδρών ακόμα και στη σημερινή κοινωνία θεωρείται για κάποιους «ανέκδοτο», όμως οι άνδρες σύζυγοι υπήρξαν θύματα από το παρελθόν. Ήδη το 1974 ο Gelles διαπίστωσε την ύπαρξη κοινής συχνότητας υποδοχής κακοποίησης και στα δύο φύλα. Έρευνες που ακολούθησαν τα επόμενα χρόνια επιβεβαίωσαν το συγκεκριμένο αποτέλεσμα. Η ύπαρξη του φόβου της γελοιοποίησης στην περίπτωση μαρτυρίας του φαινομένου έχει αποτρέψει πολλούς άντρες από το να το αναφέρουν ή να το καταγγείλουν. Αναλύοντας όμως την ενδοοικογενειακή βία, έχει αρχίσει να καταρρίπτεται ο μύθος του άνδρα θύτη και της γυναίκας θύματος αντίστοιχα.(Παπάνης, 2015).

Οι πιο διαδεδομένοι μύθοι γύρω από την κακοποίηση των ανδρών είναι οι εξής:

- Η ενδοοικογενειακή βία δεν συμβαίνει στους άνδρες
- Οι άνδρες που βιώνουν κακοποίηση είναι αδύνατοι και δεν είναι {«αληθινοί»} άνδρες

- Το νομοθετικό καθεστώς προστατεύει μόνο τις γυναίκες που δέχονται ενδοοικογενειακή βία και όχι τους άνδρες (React Men's Advice Line, 2017)
- Ο άνδρας δεν πρόκειται να πάθει κάτι σοβαρό από τα χτυπήματα μιας γυναίκας (Σαλπιστής, 2014)

Σύμφωνα με τον Παπάνη (2015), οι περισσότερες έρευνες που έχουν διεξαχθεί μέχρι τη σημερινή ημέρα έχουν εσφαλμένα επικεντρωθεί μόνο στις περιπτώσεις που το ανδρικό φύλο είναι θύτης. Με αυτό τον τρόπο δημιουργούνται και ενισχύονται ακόμα περισσότερο τα ανδρικά στερεότυπα με αποτέλεσμα τα δικαιώματα των ανδρών πολλές φορές να παραγκωνίζονται.

Κεφάλαιο 2^ο: Στατιστικά στοιχεία για την συντροφική κακοποίηση των ανδρών

Θύματα ενδοοικογενειακής βίας μπορεί να υπάρξουν και οι άνδρες. Δεν είναι λίγες οι φορές που έχουν γίνει καταγγελίες για τέτοιου είδους περιστατικά. Δυστυχώς, είναι πιο σύνηθες από ότι οι περισσότεροι τείνουν να πιστεύουν. Σε γενικότερο πλαίσιο η αποτύπωση των πραγματικών στατιστικών δεδομένων άσκησης κακοποίησης είναι αρκετά δύσκολο, καθώς πολλά περιστατικά δεν καταγγέλλονται ή δεν γίνονται γνωστά. Ακόμα πιο δύσκολο είναι να παρουσιαστούν δεδομένα άσκησης κακοποίησης προς το αντρικό φύλο. Βασικός λόγος είναι η ύπαρξη στερεοτύπων για τους παραδοσιακούς τύπους ρόλων που συνεχίζουν να υπάρχουν σε κάθε κοινωνία. Προσθέτοντας, πολλές φορές από τη μεριά των αντρών επικρατεί ο φόβος ότι δεν θα γίνουν πιστευτοί και θα συλληφθούν, πόσο μάλλον όταν υπάρχουν και παιδιά (FindLaw's Team, 2018).

Ερευνητικά δεδομένα κατά της βίας των ανδρών υπάρχουν από το παρελθόν. Σύμφωνα με τον Straus (1980), τουλάχιστον το 12,4% των ανδρών έχει υποστεί σωματική βία από την επίσημη ή πρώην σύζυγο, ενώ το 4,6% υπήρξε θύμα ακραίων συμπεριφορών

(κλωτσιές, μπουνιές, δαγκώματα, χρήση μαχαιριού ή όπλου). Σύμφωνα με πιο πρόσφατα δεδομένα, οι άνδρες πέφτουν συχνά θύματα κακοποίησης. Σε έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί έχοντας ως στόχο την καταγραφή της κακοποίησης της γυναίκας επιβεβαιώθηκε τυχαίως οι άνδρες είχαν βιώσει παρόμοια περιστατικά με αυτά των γυναικών. (Jaden & Thoennes, 2000 στον Παπάνη, 2015). Ο Παπάνης (2015), αναφέρει ότι η άσκηση βίας από την μεριά των γυναικών «σχεδόν διπλασιάζεται από δεκαετία σε δεκαετία». Βάση ερευνών σε νιόπαντρα ζευγάρια, βρέθηκε ότι πριν από το γάμο το 44% των γυναικών είχε ασκήσει βία. Μετά από δεκαοκτώ μήνες έγγαμου βίου το ποσοστό ήταν 36%. Τριάντα μήνες μετά τον έγγαμο βίο το 32% δήλωσε ότι εξακολουθεί να καταφεύγει σε παρόμοιες συμπεριφορές. Επίσης, βρέθηκε ότι οι άνδρες έτειναν να μαλακώνουν με το χρόνο σε αντίθεση με τις γυναίκες που γίνονταν περισσότερο επιθετικές. Επίσης, άλλη έρευνα έχει αναδείξει ότι στο 58,5% των περιπτώσεων αναφοράς βίας αυτή ήταν αμοιβαία, ενώ στο 41,5% η άσκησή της οφειλόταν εξίσου στη γυναίκα όσο και στον άνδρα.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες, σε έρευνα που διεξήχθη το 2010 σε δείγμα 16.507 ενηλίκων, εκ των οποίων οι 7.421 ήταν άντρες, βρέθηκε ότι 1 στους 12 άνδρες έχουν βιώσει σεξουαλική βία (εκτός βιασμό) από τη σύντροφο και ποσοστό 2.2% αυτών εξαναγκάστηκε να προβεί σε σεξουαλική επαφή. Επίσης, κάποια στιγμή της ζωής τους 1 στους 7 άνδρες είχαν υποστεί σωματική κακοποίηση από τη σύντροφο. Όσον αφορά στο βίωμα της καταδίωξης και του φόβου πρόκλησης κάποιας βλάβης παρόλο που ένα πολύ μικρό ποσοστό των ανδρών δήλωσε ότι έχει αντιμετωπίσει 2.1% (Breiding κ.α.,2014), αυτό δεν σημαίνει ότι είναι ανύπαρκτη η πιθανότητα να έχει συμβεί σε άλλους ή να συμβεί μελλοντικά. Κατά τους Breiding, Chen και Black (2014), σχεδόν οι μισοί άντρες 48.8% έχουν βιώσει έστω μία φορά στη ζωή τους ψυχολογική επιθετική συμπεριφορά και 3 στους 10 έχουν γίνει αποδέκτες τουλάχιστον μιας μορφής εκφραστικής επιθετικότητας.

Παρόλα τα δηλωμένα και μη περιστατικά κακοποίησης του ανδρικού φύλου, όσο δύσκολο είναι για τις γυναίκες άλλο τόσο είναι και για τους άνδρες να αποχωρήσουν από ένας κακοποιητικό περιβάλλον και να ξεφύγουν από το φαύλο κύκλο της βίας. Σύμφωνα με τον Robinson και την Segal (2021), οι βασικοί λόγοι που κρατούν τα θύματα φυλακισμένα στα δεσμά της κακοποίησης είναι το αίσθημα ντροπής, τα θρησκευτικά πιστεύω, η άρνηση αποδοχής της κατάστασης, η προστασία των παιδιών και η έλλειψη πόρων και κατάλληλων δομών.

Κεφάλαιο 3^ο : Θεωρητικές προσεγγίσεις

Με το πέρασμα των χρόνων οι ειδικοί έχουν προσπαθήσει να ερμηνεύσουν το σύνθετο και περίπλοκο φαινόμενο της κακοποίησης και της βίας. Έχουν αναπτυχθεί πολλαπλές θεωρίες με σκοπό την καλύτερη ερμηνεία και κατανόησή του. Θεωρητικές προσεγγίσεις που χρησιμοποιούνται στο χώρο της ψυχανάλυσης, της ηθολογίας, της ψυχολογίας της συμπεριφοράς και της κοινωνιολογίας αναλύονται παρακάτω (Αρτινοπούλου, 2004).

❖ Ψυχαναλυτική θεωρία:

Σύμφωνα με τον Freud το ασυνείδητο επηρεάζει τη διαμόρφωση τα προσωπικότητας και ως επακόλουθο την συμπεριφορά (Feldman, 2011). Από τη γέννηση κιόλας του ανθρώπου υπάρχει το ένστικτο της ζωής και του θανάτου. Η λειτουργία του Εγώ, που είναι το ορθολογικό μέρος της προσωπικότητας, του Εκείνου, που αφορά τις ορμές και του Υπερεγώ αν δεν είναι ισορροπημένη τα τρία στοιχεία αυτά της προσωπικότητας θα βρίσκονται σε σύγχυση, θα λειτουργούν εσφαλμένα διαταράσσοντας τη συμπεριφορά και

πιθανόν να παρουσιαστούν βίαιες και επιθετικές συμπεριφορές (Cervone & Pervin, 2013 και Μάνου, 1997).

❖ Ψυχιατρικές θεωρίες:

Η ψυχιατρική θεωρία ή διαφορετικά το ψυχιατρικό μοντέλο έχει επηρεαστεί από την ψυχαναλυτική θεωρία. Στηρίζεται στην ερμηνεία των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας όλων των μελών που εμπλέκονται στην κακοποίηση. Έχει ως στόχο τη μελέτη του χαρακτήρα του θύτη, τα αίτια εμφάνισης και εκδήλωσης της επιθετικότητας, η σύνδεση των ψυχοπαθολογικών στοιχείων της αντίδρασης του θύτη με την ψυχική ασθένεια, την διαταραχή προσωπικότητας και άλλες μεταβλητές (Λιάμπα, 2018). Η ελλιπής ψυχονοητική ανάπτυξη του ατόμου στην πρώιμη ηλικία μπορεί να συμβάλουν αρνητικά στη διαμόρφωση του χαρακτήρα. Επίσης, μπορεί να υπάρξουν καταχρηστικές συμπεριφορές, όταν υπάρχουν υψηλά ποσοστά ψυχοπαθολογίας (Αρτινοπούλου και Φαρσεδάκης, 2003)

❖ Συμπεριφορικές θεωρίες:

Βασικοί εκφραστές της συγκεκριμένης θεωρίας ήταν ο B. F. Skinner, ο J. B. Watson καθώς και ο I. Pavlov. Βασικός στόχος ήταν η μελέτη της συμπεριφοράς και των εξωτερικών ερεθισμάτων από το περιβάλλον και μετέπειτα την αντίδραση ως προς αυτά, μέσω των οποίων γίνεται κατανοητή η ανάπτυξη του ατόμου (Atkinson et al., 2003). Σε οικογενειακά πλαίσια όπου εμφανίζονταν βίαιες συμπεριφορές, οι οποίες επικροτούνταν, τα μέλη αυτών μεγάλωναν υιοθετώντας τέτοιου είδους επιθετικά πρότυπα. Η οικογένεια διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση ή όχι τέτοιων στάσεων και στην εξάπλωση ή όχι της βίας (Barnes, 1999).

❖ Γνωστικές θεωρίες:

Η κακοποίηση θεωρείται αποτέλεσμα πραγματοποίησης φαντασιώσεων του θύτη ή προσπάθεια επίλυσης γνωστικών ασυμφωνιών που συνάδουν με το καθρέπτισα του εαυτού του. Οι εικόνες του φανταστικού κόσμου που συνδέονται είτε με τη σεξουαλική είτε με τη σωματική επιθετικότητα, αλλά και το αίσθημα κυριαρχίας θεωρείται κινητήριος δύναμη ή προήγηση άσκησης σωματικής και σεξουαλικής κακοποίησης. Είναι κατανοητό ότι σε τέτοιες περιπτώσεις υπάρχουν ερεθίσματα που λειτουργούν ως αρνητικά πρότυπα, όπως είναι τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και άλλα (Αρτινοπούλου και Φαρσεδάκης, 2003).

❖ Θεωρία της υποκοουλτούρας της βίας:

Σε κάποιες γεωγραφικές περιοχές, σε πολιτισμούς όπου υπάρχουν κοινωνικο-οικονομικά χαμηλότερες τάξεις, φτώχεια και ανισότητα, η κακοποίηση αποτελεί κοινωνικά αποδεκτό φαινόμενο και επιβραβεύεται. Οι στάσεις αυτές εντοπίζονται κυρίως σε μειονότητες, όπου η βία είναι δικαιολογημένη από τις αξίες τις εκάστοτε περιοχής και παρόλο που η κοινωνία εξελίσσεται οι στάσεις αυτές ενισχύονται και διαιώνονται (Wolfgang et al., 1967).

❖ Φεμινιστικές προσεγγίσεις:

Η φεμινιστική θεωρία αναπτύχθηκε το 1970 και αφορά την ανισότητα των δύο φύλων και πιο συγκεκριμένα την υποβάθμιση και θυματοποίηση της γυναίκας (Hilberman, 1981). Οι πατριαρχικές κοινωνίες ενθαρρύνουν τη βία από το ανδρικό προς το γυναικείο φύλο. Ο φεμινισμός είναι υπέρ «μιας ερμηνείας της κοινωνικής δομής, η οποία έχει σχεδιαστεί ώστε να παραβλέπει, ή να ενθαρρύνει και να διαιώνίζει την επικυριαρχία των ανδρών στις γυναίκες» (Αρτινοπούλου και Φαρσεδάκης, 2003).

❖ Θεωρίες της κοινωνικοποίησης των ρόλων των φύλων:

Οι άνδρες ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν βία για να πετύχουν τους σκοπούς τους στα πλαίσια της κοινωνικοποίησης. Η γυναίκα υποβιβάζεται, καθώς θεωρείται το αδύναμο φύλο. Στη περίπτωση που το ανδρικό φύλο δεχτεί κακοποίηση θεωρείται ότι «δεν είναι άντρας» Δημιουργούνται στερεότυπα, προάγονται οι ανισότητες και υποβιβάζονται οι αξίες (Αρτινοπούλου και Φαρσεδάκης, 2003).

❖ Θεωρίες της κοινωνικής μάθησης:

Σύμφωνα με τον Bandura (1977), ο οποίος ήταν και βασικός υποστηρικτής της θεωρίας αυτής ο άνθρωπος μαθαίνει παρατηρώντας τη συμπεριφορά των άλλων. Η παρουσία βίαιων σκηνικών στην οικογένεια λειτουργεί αρνητικά στην υιοθέτηση προτύπων στα ανήλικα παιδιά, τα οποία με τη διαδικασία της μίμησης μετατρέπονται σε μελλοντικοί δράστες ή θύματα (Feldman, 2011 & Feldman & Downey, 1994).

❖ Θεωρία των πόρων:

Τα άτομα που λαμβάνουν μεγαλύτερο ποσοστό πόρων υποτιμούν τα θύματά τους, τους συμπεριφέρονται βίαια και τους επιβάλλουν την άποψή του. Το ίδιο μπορεί να συμβεί όμως και στην έλλειψη πόρων, λόγω της ανάγκης του για εξουσία (Anderson, Leigh, & Samar, 2011). Η θεωρία αυτή αναφέρει ότι «όλα τα κοινωνικά συστήματα στρέφονται γύρω από τις απειλές ή τη χρήση βίας» (Αρτινοπούλου και Φαρσεδάκης, 2003).

❖ Θεωρία της κοινωνικής συναλλαγής:

Η συγκεκριμένη θεωρία επικεντρώνει την προσοχή της σε ένα σύστημα όπου υπάρχουν επιβραβεύσεις και κυρώσεις στις διαπροσωπικές σχέσεις. Η βία εκδηλώνεται όταν υπάρχει μεγαλύτερη αξία στο κέρδος παρά στο κόστος της. Υπάρχει ενθάρρυνση της βίας, οι θύτες δε σκέφτονται τις συνέπειες και συνεχίζουν να συμπεριφέρονται επιθετικά. Τα θύματα αδυνατούν να αντιδράσουν και αποδέχονται την κατάσταση (Αρτινοπούλου και Φαρσεδάκης, 2003).

❖ Θεωρία των οικογενειακών συστημάτων:

Σε αυτή τη θεωρία υποστηρίζεται ότι η κακοποίηση υπάρχει λόγω της ανισορροπίας στις σχέσεις των μελών της οικογένειας. Συγκεκριμένα, υπάρχουν ρυθμιστικές δομές, διαφορετικές προσωπικότητες εντός του οικογενειακού πλαισίου, ματαιώσεις, με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται συγκρούσεις. Επίσης, συχνό φαινόμενο είναι η καταχρηστική συμπεριφορά, η οποία αποφεύγεται να καταγγέλλεται (Αρτινοπούλου και Φαρσεδάκης, 2003).

❖ Θεωρία των συναισθηματικών δεσμών ή της προσκόλλησης:

Οι ανεπαρκείς και ακατάλληλες σχέσεις μεταξύ γονέων και ανηλίκων φέρνουν εμπόδια στην ανάπτυξη δεσμών αγάπης και εμπιστοσύνης, πράγμα το οποίο έχει αντίκτυπο στην μετεξέλιξη των παιδιών, στη διαμόρφωση του χαρακτήρα τους και στην ικανότητα δημιουργίας ουσιαστικών σχέσεων (Goldenson, Geffner, Foster, & Clipson, 2007).

❖ Θεωρία της ανακολουθίας της κοινωνικής τάξης:

Η έλλειψη πόρων και το άγχος λόγω της ασύμμετρη κατανομής των πόρων έχει ως επακόλουθο καταχρηστικές συμπεριφορές. Συνεπώς, «η ανακολουθία της κοινωνικής τάξης απειλεί τα πατριαρχικά μοντέλα εξουσίας και τα συστήματα αξιών» (Αρτινοπούλου και Φαρσεδάκης, 2003).

❖ Σύνθετες προσεγγίσεις:

Η μελέτη των ερμηνευτικών και θεωρητικών προσεγγίσεων της ενδοοικογενειακής βίας, αναδεικνύει την πολυπλοκότητα του φαινομένου, το οποίο δεν μπορεί να ερμηνευτεί μόνο στο πλαίσιο μονοπαραγοντικών προσεγγίσεων. Η απλή επισήμανση παραγόντων και αιτιών καθιστά αδύνατο να ερμηνεύσει και να δώσει λύσεις στο ζήτημα της κακοποίησης. Χρειάζεται να μελετηθεί η διαπλοκή των σχέσεων που αναπαράγονται, μεταξύ

συγκεκριμένων παραγόντων και διαφόρων επιπέδων αναφοράς (Σπανού 2005, στην Αρτινοπούλου 1995). Η ερμηνεία του φαινομένου της βίας μέσα στην οικογένεια μπορεί να προσδιοριστεί στους κάτωθι αλληλεπιδρόμενους παράγοντες:

- το υψηλό επίπεδο σύγκρουσης στο οικογενειακό περιβάλλον
- το υψηλό επίπεδο βίας στην κοινωνία
- την κοινωνικοποίηση της οικογένειας σε βίαιο περιβάλλον
- τις πολιτισμικές αξίες και τα πρότυπα που νομιμοποιούν την εκδήλωση βίας ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας
- τη βίαιη προσωπικότητα
- τη σεξιστική οργάνωση του κοινωνικού και του οικογενειακού μοντέλου
- την ανοχή της κακοποίησης λόγω ποικίλων δομικών και ιδεολογικών παραγόντων (Straus, 1977).

Η ανατροφή εντός μιας βίαιης οικογένειας δύναται να δημιουργήσει βίαιους πολίτες και κατ' επέκταση βίαιους συντρόφους. Η αναπαραγωγή της βίας από την κοινωνία στην οικογένεια και το αντίστροφο, αποτελεί διαδικασία αλληλεπίδρασης παραγόντων (Σπανού 2005, στην Αρτινοπούλου 1995).

Κεφάλαιο 4^ο : Νομοθετικό Πλαίσιο

Η Ελλάδα ως μέλος σε διεθνή οργανισμούς έχει λάβει και συνεχίζει να λαμβάνει νομοθετικά μέτρα για την αντιμετώπιση του φαινομένου της κακοποίησης. Μετά την πτώση της δικτατορίας υπέγραψε την «Σύμβαση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών» για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών το 1983 στην προσπάθειά της να αποκτήσει εκ νέου δημοκρατικό χαρακτήρα και να συμβαδίσει με τις διεθνείς εξελίξεις. Μετέπειτα, με την είσοδό της στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα άρχισε να ενσωματώνει και να εφαρμόζει μέτρα για την ισότητα των φύλων βάση ιδρυτικών συνθηκών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ελληνικό νομικό καθεστώς κατά το μεγαλύτερο μέρος του διαμορφώθηκε από διεθνή και περιφερειακά κείμενα που συνεπάγονται με την εθνική έννομη τάξη (Γλυνιαδάκη κ.α., 2018).

Κατά το 1970 το φεμινιστικό κίνημα ανέδειξε το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών, όμως πέρασαν αρκετά χρόνια μέχρι να ξεκινήσουν ουσιαστικές αλλαγές. Το 1982 ιδρύεται το γνωμοδοτικό συμβούλιο για την προαγωγή της νομικής εξίσωσης των δύο φύλων. Το 1985 ιδρύεται η Γενική Γραμματεία Ισότητας των δύο Φύλων που είναι ο αρμόδιος φορέας παρακολούθησης, σχεδιασμού πρακτικών και πολιτικών, καθώς και της εφαρμογής τους με κύριο γνώμονα την ισότητα ανδρών και γυναικών σε όλους τους τομείς. Το 2002 το Κέντρο Μελετών για Θέματα Ισότητας – ΚΕΘΙ- στην πρώτη πανελλήνια επιδημιολογική έρευνα του για την ενδοοικογενειακή βία τόνισε την έλλειψη κατάλληλου

νομοθετικού πλαισίου. Μέχρι και το έτος 2006 τα περιστατικά ενδοοικογενειακή βίας τιμωρούνταν βάση του Ποινικού Κώδικα (Γλυνιαδάκη κ.α., 2018).

Σύμφωνα με την Ελληνική νομοθεσία από το 2006 υπάρχει νόμος για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας (Παράρτημα 5), ο οποίος αποτελεί πλέον και το βασικότερο εργαλείο αντιμετώπισης του ζητήματος στην χώρα μας. Πιο συγκεκριμένα, η ενδοοικογενειακή βία θεωρείται ποινικό αδίκημα και ορίζεται ως οποιασδήποτε μορφή βίας μεταξύ των μελών της οικογένειας, πράγμα το οποίο έχει αρνητικές επιπτώσεις στη λειτουργία της. Οποιαδήποτε μορφή άσκησης βίας, απειλής, ασέλγειας και προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας εντός του οικογενειακού πλαισίου απαγορεύεται και τιμωρείται με ποινή φυλάκισης και χρηματικό πρόστιμο (ΦΕΚ. υπ αριθμ. 3500/2006).

Το 2011 η Ελλάδα υπογράφει τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη βία των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία. Η υπάρχουσα νομοθεσία καλύπτει και το αντρικό φύλο, καθώς δύναται να υπάρξει θύμα ενδοοικογενειακής βίας. Η επικύρωση της συγκεκριμένης σύμβασης έγινε το 2018 και υπήρξαν τροποποιήσεις στο νόμο 3500/2006 για την ενδοοικογενειακή βία, με στόχο την ευρύτερη και αποτελεσματικότερη εφαρμογή του και την αντιμετώπιση των εγκλημάτων (Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων 2018 και ΦΕΚ. υπ αριθμ. 4531/5-4-2018).

Στο άκουσμα της «ενδοοικογενειακής κακοποίησης» συνήθως οι πρώτες σκέψεις που κάνουμε είναι ότι ο δράστης είναι άνδρας. Η αλήθεια είναι ότι η βία μπορεί να έχει πολλαπλά πρόσωπα. Ο συγκεκριμένος όρος καλύπτει ένα ευρύ φάσμα βίαιων πράξεων που μπορεί να διαπραχθούν στο οικογενειακό περιβάλλον. Γίνεται αντιληπτό, ότι ο νόμος για την ενδοοικογενειακή βία καλύπτει και τους άντρες, καθώς μπορεί να υπάρξουν θύματα και να κινδυνεύσει ακόμα και η σωματική τους ακεραιότητα (FindLaw's Team, 2018).

Κεφάλαιο 5^ο : Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού σε θέματα συντροφική βίας

Ο ειδικός Κοινωνικός Λειτουργός όταν καλείται να δουλέψει με άτομα που έχουν υποστεί κακοποίηση κρίνεται απαραίτητο να δημιουργήσει σε πρώτη φάση ένα κατάλληλο περιβάλλον και να κρατήσει μία στάση χωρίς προκατάληψη, ακούγοντας με ενδιαφέρον και λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη συναισθήματα, ούτως ώστε να ευνοηθεί η δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης. Χρειάζεται να δείξει κατανόηση του ψυχικού πόνου που φέρει ο θεραπευόμενος και να σχεδιάσει δραστική παρέμβαση (Σαλτζμπεργκερ - Ουιτενμπεργκ, 1995). Καλό θα είναι να πραγματοποιείται συζήτηση όταν υπάρχει φιλική ατμόσφαιρα και να δίνεται έμφαση στην ποιότητα και όχι στην ποσότητα. Πολλές φορές «μία ώρα θετικής σχέσης αξίζει πολύ περισσότερο από πολλές ώρες διαμάχης» (Ντινκμέγιερ και Μακ Κέι, 2007).

Ο ρόλος των κοινωνικών λειτουργών είναι υψίστης σημασίας, καθώς έχουν σημαντική ευθύνη για όλες τις πτυχές της ενδοοικογενειακής βίας, συμπεριλαμβανομένου της νομοθεσίας, των πολιτικών και των πρακτικών υπεράσπισης. Έχουν την υποχρέωση λόγω επαγγέλματος να συνεργάζονται με υποστηρικτές και άλλους επαγγελματίες για την πρόληψη της βίας, καθώς και για την διεκδίκηση ύπαρξης ποιοτικών υπηρεσιών για τη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα. Το κοινωνικό τους έργο έχει τη δύναμη να διαμορφώσει την νομοθεσία και τις πολιτικές αντιμετώπισης του φαινομένου της βίας, σε συνεργασία με

άλλους επαγγελματίες ψυχικής υγείας και κοινωνικούς επιστήμονες (National Association of Social Workers, 2018). Έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν ισχυρούς δεσμούς με άλλους φορείς και να ενθαρρύνουν την πρόσβαση σε υπηρεσίες. Επιπλέον, έχουν χρέος να είναι πάντα ενήμεροι για το νομοθετικό καθεστώς που αφορά την ενδοοικογενειακή βία, να αποκτούν επιπλέον γνώσεις μέσα από δύσκολα περιστατικά, καθώς και να λαμβάνουν συνεχή εκπαίδευση πάνω στο αντικείμενό τους (Safe Lives Organization, 2016).

Σε θέματα ενδοοικογενειακής βίας χρειάζεται μία ολιστική προσέγγιση. Οι κοινωνικοί λειτουργοί κρίνεται απαραίτητο να έχουν την ικανότητα να αλληλεπιδρούν με όλη την οικογένεια και να είναι σε θέση να συνδέουν τις εμπειρίες και τα βιώματα όλων των μελών (δράστη, θύματος και παιδιών). Δεν θα πρέπει να εστιάζονται μόνο σε ένα μέλος, αλλά σε όλη την οικογένεια. Επίσης, η εμπλοκή τους με τον δράστη θα πρέπει να γίνεται με ασφαλή τρόπο και να στοχεύσει στην αλλαγή της συμπεριφοράς του (Safe Lives Organization, 2016).

Κλείνοντας, μία σχέση όταν πάρει άσχημη τροπή, όσοι είναι αναμειγμένοι μπορεί να μην είναι σε θέση να καταλάβουν ποια είναι η υπάρχουσα κατάσταση, μπορεί όμως να αδυνατούν να κατανοήσουν ότι δεν την καταλαβαίνουν. Στην περίπτωση που κάποιο μέλος ή το θύμα αντιληφθεί ότι όλα αυτά που βιώνει είναι ένας «εφιάλτης» φοβάται να το αντιμετωπίσει. Ο ρόλος μας αφορά την ικανότητα να διακρίνουμε, να μελετήσουμε και να επεμβούμε σε σχετικά μικρές κοινωνικές σχέσεις. Δεν θα πρέπει να αποδεχόμαστε τον ορισμό μιας κατάστασης όπως τον παρουσιάζουν, αλλά να την αποδεχόμαστε ως ένα κομμάτι ιστορίας που αποτελεί μέρος μιας κατάστασης που θα ανακαλύψουμε μελλοντικά. Καθώς ανακαλύπτουμε την κατάσταση παράλληλα θα πρέπει να υπάρχει παρέμβαση με αναζήτηση της πιο κατάλληλης στρατηγικής (Λάινγκ,1975).

B. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Σκοπός μελέτης

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση της συντροφικής κακοποίησης των ανδρών από το γυναικείο φύλο σε αγροτικές και αστικές περιοχές του Δήμου Ηρακλείου. Συγκεκριμένα, θα διερευνηθεί η συχνότητα εκδήλωσης όλων των μορφών κακοποίησης στις στενές διαπροσωπικές σχέσεις των ανδρών ηλικίας 18 ετών και άνω. Οι επιμέρους στόχοι της μελέτης είναι:

- Να διερευνηθεί η συχνότητα υποδοχής των διαφορετικών μορφών συντροφικής κακοποίησης στους άνδρες από τις συντρόφους τους
- Να διερευνηθούν παράγοντες κινδύνου που συμβάλουν στη θυματοποίηση των ανδρών από τις συντρόφους τους, (π.χ. ατομικά, κοινωνικά και συντροφικά χαρακτηριστικά)
- Να διερευνηθούν οι τρόποι διαχείρισης της συντροφικής κακοποίησης στους άνδρες που θυματοποιούνται.

2. Διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων

- Ποιά είναι η συχνότητα υποδοχής των διαφορετικών μορφών συντροφικής κακοποίησης στους άνδρες από τις συντρόφους τους;
- Σχετίζεται το κοινωνιολογικό προφίλ των ανδρών με την υποδοχή συντροφικής κακοποίησης από τις συντρόφους τους;
- Σχετίζεται η ψυχική ανθεκτικότητα των ανδρών με την υποδοχή συντροφικής κακοποίησης από τις συντρόφους τους;
- Σχετίζονται τα χαρακτηριστικά της σχέσης (π.χ. διάρκεια) με την υποδοχή συντροφικής κακοποίησης;
- Ποιοι είναι οι πιο συχνοί τρόποι διαχείρισης της συντροφικής κακοποίησης από τους άνδρες;

3. Διατύπωση υποθέσεων

- Οι άνδρες μεγαλύτερης ηλικίας, οι άνεργοι και με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο κακοποιούνται πιο συχνά σε σχέση με τους άνδρες νεαρής ηλικίας, τους εργαζόμενους και αυτούς με υψηλό μορφωτικό επίπεδο.
- Οι άνδρες με χαμηλά επίπεδα ψυχικής ανθεκτικότητας δέχονται με μεγαλύτερη συχνότητα συντροφική κακοποίηση από το γυναικείο φύλο σε σχέση με τους άνδρες με υψηλά επίπεδα ψυχικής ανθεκτικότητας
- Οι άνδρες που βρίσκονται σε σχέση με έντονες εισοδηματικές, εργασιακές, κοινωνικές ανισότητες συγκριτικά με τη σύντροφο, δέχονται με μεγαλύτερη συχνότητα συντροφική κακοποίησης σε σχέση με τους άνδρες των οποίων η σχέση δεν διακρίνεται από αντίστοιχες ανισότητες
- Οι άνδρες τείνουν να μην καταγγέλλουν στις αρχές τη συντροφική κακοποίηση που βιώνουν και να μην καταφεύγουν σε υπηρεσίες στήριξης.

4. Μεθοδολογία έρευνας

4.1.Ερευνητική στρατηγική

Η μελέτη διεξήχθη κατά τα έτη 2020 έως 2021. Η επιλογή του δείγματος έγινε με μη τυχαία δειγματοληψία αναλογίας ως προς την πληθυσμιακή ομάδα των ανδρών ηλικίας 18 ετών και άνω στις αγροτικές και στις αστικές περιοχές του Δήμου Ηρακλείου. Η συλλογή των ερωτηματολογίων πραγματοποιήθηκε σε χώρους κοινωνικών δομών του δήμου (Κέντρο Κοινότητας, ΚΕΚΟΙΦ-ΑΠΗ, Πρόγραμμα Βοήθεια Στο Σπίτι), αγροτικών και αστικών, όπου υπάρχουν εργαζόμενοι κοινωνικοί λειτουργοί, οι οποίοι βοήθησαν στην ανάπτυξη εμπιστοσύνης μεταξύ του ερευνητή και των συμμετεχόντων. Επίσης, πεδίο έρευνας αποτέλεσαν και οι χώροι ανάγνωσης (βιβλιοθήκες και καφετέριες με αναγνωστήριο) στο κέντρο του Ηρακλείου, όπου παρευρίσκονταν κυρίως νέοι 18 έως 25 ετών. Η συλλογή των δεδομένων έγινε δια ζώσης με προσπάθεια ισάξιου αριθμού συγκέντρωσης ερωτηματολογίων τόσο από αστικές όσο και από αγροτικές περιοχές. Η μελέτη που πραγματοποιήθηκε με το ερωτηματολόγιο που διαμορφώσαμε για τους σκοπούς της έρευνας, διανεμήθηκε σε 261 άντρες με σκοπό να μελετηθεί το προφίλ του άντρα θύματος, η συχνότητα υποδοχής κακοποίησης, η ψυχική ανθεκτικότητα των συμμετεχόντων και οι στρατηγικές αντιμετώπισης.

4.2. Δειγματοληψία

Στην έρευνα συμμετείχαν 211 άντρες, από τους 261 που είχαν μοιραστεί εξ αρχής τα ερωτηματολόγια. Τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν σε αγροτικές και αστικές περιοχές. Παρατηρήθηκε ότι πολλοί άντρες αγροτικών περιοχών δίστασαν να συμμετάσχουν στην έρευνα.

4.3. Ερευνητικό εργαλείο

Στην παρούσα μελέτη χρησιμοποιήθηκε ημιδομημένο ερωτηματολόγιο, για το οποίο προηγήθηκε η εξασφάλιση της σχετικής άδειας από τον κατασκευαστή του και ήταν κατάλληλα διαμορφωμένο, ώστε να εξυπηρετήσει τους σκοπούς της έρευνας. Συμπεριλήφθησαν ερωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου και αποτελούνταν από τα ακόλουθα μέρη:

A. Το κοινωνιολογικό προφίλ συμμετεχόντων και συντρόφων

Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου περιελάμβανε πληροφορίες για τα κοινωνικοοικονομικά και εργασιακά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων, καθώς και των

συντρόφων τους όπως, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, το μορφωτικό επίπεδο, η εργασιακή κατάσταση και το μηνιαίο εισόδημα.

B. Συχνότητα υποδοχής διαφορετικών μορφών συντροφικής κακοποίησης

Το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου εξέταζε την συχνότητα εμφάνισης συντροφικής κακοποίησης κατά των ανδρών. Υπήρχαν είκοσι δηλώσεις, στις οποίες οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να απαντήσουν σε 4βαθμη κλίμακα τύπου Likert συχνότητας Ποτέ, Σπάνια, Συχνά και Πολύ Συχνά.

Γ. Επίπεδα ψυχικής ανθεκτικότητας

Το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου μελετούσε τα επίπεδα της ψυχικής ανθεκτικότητας των ανδρών. Υπήρχαν δέκα δηλώσεις, στις οποίες οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να απαντήσουν σε 6βαθμη κλίμακα Διαφωνώ απόλυτα έως Συμφωνώ απόλυτα.

Δ. Στρατηγικές διαχείρισης της συντροφικής κακοποίησης

Το τέταρτο μέρος του ερωτηματολογίου περιείχε τρόπους που επέλεξαν οι άνδρες να χρησιμοποιήσουν για την αντιμετώπιση περιπτώσεων υποδοχής κακοποίησης. Οι απαντήσεις ήταν τύπου πολλαπλής επιλογής ή περιγραφής Ναι, Όχι και Άλλο

4.4. Διαδικασία συμπλήρωσης ερωτηματολογίων

Η προσέγγιση των συμμετεχόντων γινόταν κυρίως από τις πρωινές μέχρι και τις απογευματινές ώρες όλες τις ημέρες της εβδομάδος. Ο χρόνος συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου κυμαινόταν μεταξύ 10 έως 15 λεπτά. Ο ρόλος μας ως υπεύθυνοι για την διεξαγωγή της έρευνας ήταν να αναφέρουμε, κατά την διανομή των ερωτηματολογίων, το αντικείμενο, τους σκοπούς της παρούσας μελέτης και την επιστημονική αναγκαιότητά της ώστε να πειστούν οι συμμετέχοντες ότι θα συμβάλλουν με τις ακριβείς απαντήσεις τους στην διεξαγωγή επιστημονικών συμπερασμάτων. Παράλληλα, όταν χρειαζόταν, δίναμε περαιτέρω διευκρινίσεις όσον αφορά στη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων.

4.5 Μεθοδολογία ανάλυσης δεδομένων

Για την επεξεργασία των δεδομένων της έρευνας χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πρόγραμμα IBM SPSS Statistics 24.0. Για την οργάνωση, την συνοπτική απεικόνιση και την

παρουσίαση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν πίνακες και για την γραφική αναπαράσταση των δεδομένων ραβδογράμματα.

Υπολογίστηκε η συχνότητα και η σχετική συχνότητα εμφάνισης των τιμών των κατηγορικών μεταβλητών του ερωτηματολογίου ενώ η μέση τιμή και η τυπική απόκλιση χρησιμοποιήθηκε για τις συνεχείς μεταβλητές. Ο συντελεστής του Pearson (r) ή του Spearman (rs) χρησιμοποιήθηκε για την συσχέτιση δύο συνεχών μεταβλητών, ενώ ο έλεγχος χ^2 του Pearson για τη συσχέτιση δύο διακριτών μεταβλητών. Για την μέτρηση της συμφωνίας μεταξύ μεταβλητών (π.χ. μορφωτικό επίπεδο ερωτώμενου και συντρόφου) χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής Kappa.

Οι χρησιμοποιούμενες συνεχείς μεταβλητές για τις κλίμακες της κακοποίησης και της αυτοεκτίμησης υπολογίστηκαν ως μέση τιμή των επιμέρους ερωτήσεων των κλιμάκων. Πριν την εύρεση της μέση τιμής έγινε αναστροφή των δηλώσεων που είχαν αρνητική κατεύθυνση σε θετική, ώστε το τελικό άθροισμα των τιμών να δίνει υψηλές τιμές για το υψηλό επίπεδο αυτοεκτίμησης και χαμηλές τιμές για το χαμηλό επίπεδο αυτοεκτίμησης. Οι απαντήσεις στις δηλώσεις που συνέθεταν τις μεταβλητές, βαθμολογούνταν με 0=ποτέ έως 4=πολύ συχνά.

Ο έλεγχος t- ανεξαρτήτων δειγμάτων και ο μη παραμετρικός Mann-Whitney εφαρμόστηκαν για τη μέτρηση διαφορών μεταξύ δύο ομάδων, ενώ για συγκρίσεις άνω των δύο ομάδων εφαρμόστηκε ο έλεγχος ANOVA και ο μη παραμετρικός Kruskal-Wallis. Τέλος, ως όριο σημαντικότητας τέθηκε το $\alpha=0,05$.

5. Αποτελέσματα έρευνας

5.1. Περιγραφική ανάλυση αποτελεσμάτων

5.1.1. Τα κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων και των συντρόφων τους

Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά συμμετεχόντων και των συντρόφων τους όπως παρουσιάζονται στον **Πίνακα 1** μας δείχνουν ότι η συντριπτική πλειοψηφία του δείγματος των συμμετεχόντων ήταν από αστική περιοχή (n=163, 77.3%). Ως προς το μορφωτικό επίπεδο των συμμετεχόντων το μεγαλύτερο δείγμα είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (n= 106, 50.2%), ενώ στο μορφωτικό επίπεδο της συντρόφου παρατηρείται ότι οι περισσότερες ήταν απόφοιτες δευτεροβάθμιας(n=90, 42.65 %), αλλά και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης(n=103, 48,82 %). Όσον αφορά στην οικογενειακή κατάσταση, οι περισσότεροι ήταν έγγαμοι ή είχαν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης (n=134, 63.5%). Επίσης, οι περισσότεροι

συμμετέχοντες ήταν μισθωτοί (n=110, 52.1%), όπως και οι συντρόφισσες (n=104, 49.3%). Τέλος, το μηνιαίο εισόδημα της πλειοψηφίας του δείγματος κυμαίνονταν στα 701 έως 1000 ευρώ (n=55, 26.1%), ενώ των συντρόφων στα 301 έως 700 ευρώ (n=61, 28.9 %).

Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά συμμετεχόντων και των συντρόφων τους όπως παρουσιάζονται στον **Πίνακα 2** μας δείχνουν ότι η μέση ηλικία της πλειοψηφίας των συμμετεχόντων ήταν τα 44 (Τ.Α. 17) έτη και η μέση ηλικία της συντρόφου τα 41 (Τ.Α. 15) έτη. Η μέση διάρκεια σχέσης σε χρόνια ήταν τα 16.1 (Τ.Α. 14.8) έτη.

5.1.2. Σύγκριση κοινωνικοδημογραφικών χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων με των συντρόφων

Ο συντελεστής Κάπα για το μορφωτικό επίπεδο των συμμετεχόντων και των συντρόφων είναι 0.439 (p=0.001) αποτέλεσμα που δείχνει μέτρια συμφωνία (**Διάγραμμα 1**). Το παραπάνω δηλώνει ότι τα μορφωτικά επίπεδα των συζύγων είναι παρόμοια ανάμεσα στα ζευγάρια.

Ο συντελεστής Κάπα 0.392 (p <0.001) δείχνει ότι η εργασιακή κατάσταση των συμμετεχόντων είναι παρόμοια με αυτή των συντρόφων τους (**Διάγραμμα 2**).

5.1.3. Συχνότητα υποδοχής διαφορετικών μορφών συντροφικής κακοποίησης

Εν συνεχεία, στον **Πίνακα 3** αποτυπώνεται η υποδοχή κακοποίησης και η συχνότητα αυτής. Οι δηλώσεις 1 έως 6 αφορούν την ψυχολογική κακοποίηση, οι δηλώσεις 7 έως 14 αφορούν την κοινωνική – οικονομική κακοποίηση. Οι δηλώσεις 15 έως 17 αφορούν τη σωματική κακοποίηση και οι δηλώσεις 18 έως 20 την σεξουαλική κακοποίηση. Βάση των δεδομένων που παρουσιάζονται διαπιστώνεται ότι στην υποδοχή ψυχολογικής κακοποίησης 23 συμμετέχοντες (10.9%) δήλωσαν ότι συχνά και 4 (1.9%) πολύ συχνά έχουν δεχτεί ύβρεις, ειρωνεία, χλευασμό, απαξίωση κτλ. Επίσης, 34 συμμετέχοντες (16.4%) δήλωσαν ότι συχνά και 12 συμμετέχοντες (5.8%) πολύ συχνά τους αποδίδουν κατηγορίες. Ακόμα, 22 συμμετέχοντες (10.4%) δήλωσαν συχνά και 12 συμμετέχοντες (5.7%) δήλωσαν πολύ συχνά ότι η σύντροφος του κάνει να νιώθουν ενοχή. Όσον αφορά στην οικονομική-κοινωνική κακοποίηση, 35 συμμετέχοντες (16.7%) δήλωσαν ότι συχνά και 12 συμμετέχοντες (5.7%) πολύ συχνά η σύντροφος τους επιβάλλει τις δικές της απόψεις. Επιπλέον, 28 συμμετέχοντες

(13.3%) δήλωσαν ότι συχνά και 15 συμμετέχοντες (7.1%) πολύ συχνά η σύντροφος τους ελέγχει τις κοινωνικές συναναστροφές. Προσθέτοντας, 25 συμμετέχοντες (11.8%) δήλωσαν ότι συχνά και 16 συμμετέχοντες (7.6%) πολύ συχνά η σύντροφος είναι αρνητική στο να έχουν κοινωνικές συναναστροφές. Στη σωματική κακοποίηση η πλειοψηφία δήλωσε ότι δεν δέχεται τη συγκεκριμένη μορφή κακοποίησης, όμως 9 συμμετέχοντες (4.3%) δήλωσαν ότι πολύ συχνά αντιστοίχως 8 συμμετέχοντες (3.8%) δήλωσαν ότι συχνά «Η σύντροφος σας κάνει κάποιες από τις παρακάτω πράξεις που σας ενοχλούν (χαστούκια, τσιμπήματα, σπρωξίματα)». Στην υποδοχή σεξουαλικής κακοποίησης επίσης η πλειοψηφία δήλωσε ότι δεν δέχεται τη συγκεκριμένη μορφή κακοποίησης, όμως 13 συμμετέχοντες (6.2%) δήλωσαν ότι έχουν δεχτεί συχνά πίεση από τη σύντροφο να κάνουν παιδιά παρά τη θέλησή τους. Τέλος, 9 συμμετέχοντες (4.3%) δήλωσαν ότι συχνά η σύντροφος κάνει ενοχλητικά ερωτικά αγγίγματα μπροστά σε δημόσιο χώρο ή σε τρίτα άτομα.

Στο **Διάγραμμα 3** παρουσιάζεται ο βαθμός κακοποίησης των ανδρών από τις συντρόφους τους. Συγκεκριμένα, από τους συμμετέχοντες που απάντησαν θετικά στην υποδοχή κακοποίησης οι περισσότεροι από αυτούς είχαν υποστεί Κοινωνική – Οικονομική και Ψυχολογική κακοποίηση.

5.1.4. Συσχέτιση μορφών κακοποίησης με την ψυχική ανθεκτικότητα

Στον **Πίνακα 4** παρουσιάζονται οι συσχετίσεις των κλιμάκων της κακοποίησης με την ψυχική ανθεκτικότητα. Από τα παρουσιαζόμενα αποτελέσματα η κλίμακα της ψυχικής ανθεκτικότητας συνδέεται με τις επιμέρους κλίμακες κακοποίησης όπως την ψυχολογική ($r=0.286, p=0.000$), την σωματική ($r=0.261, p=0.000$) και την σεξουαλική ($r=0.213, p=0.002$) με ασθενείς έως μέτριες θετικές συσχετίσεις. Παρόμοια αποτελέσματα υπήρξαν με την κοινωνική-οικονομική κακοποίηση ($r=0.35, p=0.000$).

5.1.5. Συσχέτιση οικογενειακής κατάστασης με τις μορφές κακοποίησης και με την ψυχική ανθεκτικότητα

Η οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων ελέγχθηκε ως προς όλες τις μορφές της κακοποίησης και της ψυχικής ανθεκτικότητας (**Πίνακας 5**). Παρατηρήθηκε ότι οι άγαμοι/διαζευγμένοι δείχνουν να έχουν μεγαλύτερη μέση τιμή 0.78 ± 0.62 σε σχέση με τους

έγγαμους/σε σχέση 0.53 ± 0.51 ως προς την ψυχολογική κακοποίηση ($p=0,005$). Παρόμοια ως προς την κοινωνική -οικονομική κακοποίηση οι άγαμοι/διαζευγμένοι δείχνουν να έχουν μεγαλύτερη μέση τιμή 0.84 ± 0.88 σε σχέση με τους έγγαμους/σε σχέση 0.52 ± 0.68 ($p=0,011$). Επίσης, παρατηρήθηκε διαφορά στην οικογενειακή κατάσταση σε σχέση με τη σωματική και σεξουαλική κακοποίηση. Συγκεκριμένα, στη σωματική κακοποίηση οι άγαμοι/διαζευγμένοι δείχνουν να έχουν μεγαλύτερη μέση τιμή 0.44 ± 0.68 σε σχέση με τους έγγαμους/σε σχέση 0.14 ± 0.43 ($p= <0,001$). Αντιστοίχως στη σεξουαλική κακοποίηση οι άγαμοι/διαζευγμένοι δείχνουν να έχουν μεγαλύτερη μέση τιμή 0.51 ± 0.67 σε σχέση με τους έγγαμους/σε σχέση 0.14 ± 0.40 ($p= <0,001$). Τέλος, σε σχέση με την ψυχική ανθεκτικότητα βρέθηκε επίσης ότι οι άγαμοι/διαζευγμένοι δείχνουν να έχουν μεγαλύτερη μέση τιμή 2.23 ± 0.96 σε σχέση με τους έγγαμους/σε σχέση 2.10 ± 0.74 ($p=0,66$).

5.1.6.Συσχέτιση ηλικίας με τις μορφές κακοποίησης και με την ψυχική ανθεκτικότητα

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η κλίμακα της ηλικίας των συμμετεχόντων συνδέεται με τις επιμέρους κλίμακες κακοποίησης όπως την ψυχολογική ($r= -0.181$, $p=0.009$), την σωματική ($r= -0.315$, $p=0.000$), την σεξουαλική ($r= -0.326$, $p=0.000$), την κοινωνική – οικονομική κακοποίηση ($r= -0.193$, $p=0.005$) και της ψυχικής ανθεκτικότητας ($r= -0.120$, $p=0.083$) με αρνητικές συσχετίσεις. Δηλαδή όσο οι άνδρες μεγαλώνουν δέχονται μικρότερη κακοποίηση οποιουδήποτε τύπου. Αντιστοίχως στην κλίμακα ηλικίας των συντρόφων παρατηρούμε αρνητικές συσχετίσεις στις επιμέρους κλίμακες κακοποίησης όπως στην ψυχολογική ($r= -0.148$, $p=0.035$), στην σωματική ($r= -0.306$, $p=0.000$), στην σεξουαλική ($r= -0.350$, $p=0.000$), στην κοινωνική – οικονομική κακοποίηση ($r= -0.164$, $p=0.019$) και στην ψυχική ανθεκτικότητα ($r= -0.113$, $p=0.107$) (Πίνακας 6).

5.1.7.Συσχέτιση διάρκειας σχέσης με τις μορφές κακοποίησης και με την ψυχική ανθεκτικότητα

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η κλίμακα της διάρκειας της σχέσης σε χρόνια συνδέεται με τις επιμέρους κλίμακες κακοποίησης όπως την ψυχολογική ($r= -0.184$, $p=0.010$), την σωματική ($r= -0.232$, $p=0.001$), την σεξουαλική ($r= -0.327$, $p=0.000$), την κοινωνική – οικονομική κακοποίηση ($r= -0.206$, $p=0.004$) και της ψυχικής ανθεκτικότητας ($r= -0.035$, $p=0.626$) με αρνητικές συσχετίσεις (Πίνακα 7).

5.1.8.Συσχέτιση μορφωτικού επιπέδου με τις μορφές κακοποίησης και με την ψυχική ανθεκτικότητα

Στον **Πίνακα 8** αποτυπώνεται η συσχέτιση του μορφωτικού επιπέδου του συμμετέχοντα, όσον αφορά στην υποδοχή κακοποίησης, αλλά και τη ψυχικής ανθεκτικότητας. Συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι όσο υψηλότερο ήταν το μορφωτικό επίπεδο των αντρών τόσο μειωνόταν η συχνότητα υποδοχής κακοποίησης. Παραδείγματος χάριν, στην υποδοχή ψυχολογικής κακοποίησης, το μέσο εκπαιδευτικό επίπεδο σε όσους είχαν τελειώσει πανεπιστήμιο ή ΤΕΙ και άνω ήταν 0.5 (Τ.Α. 0.5), ενώ το μέσο εκπαιδευτικό επίπεδο εκείνων που είχαν τελειώσει οποιαδήποτε τάξη μέχρι το γυμνάσιο ή ήταν αναλφάβητοι ήταν 0.8 (Τ.Α. 0.7). Αντίστοιχα, όσο χαμηλότερο ήταν το εκπαιδευτικό επίπεδο των συντρόφων τόσο αυξημένη ήταν η συχνότητα κακοποίησης ως προς τους άντρες. Τέλος, σε σχέση με την ψυχική ανθεκτικότητα βρέθηκε ότι αυτοί που είχαν τελειώσει λύκειο και τεχνική ή επαγγελματική σχολή φαίνεται να έχουν μεγαλύτερη μέση τιμή 2.4 ± 0.9 σε σχέση με εκείνους που είχαν τελειώσει δημοτικό, γυμνάσιο ή ήταν αναλφάβητοι 2.3 ± 0.9 και σε σχέση με εκείνους που είχαν τελειώσει Πανεπιστήμιο ή ΤΕΙ και άνω 2.0 ± 0.7 ($p = 0,011$). Εν συνεχεία, σύμφωνα με τις αναφορές των συμμετεχόντων σχετικά με την άσκηση κακοποίησης από τις συντρόφους βρέθηκε ότι οι συντρόφισσες που είχαν τελειώσει δημοτικό, γυμνάσιο ή ήταν αναλφάβητες φαίνεται να είχαν μεγαλύτερη μέση τιμή 2.7 ± 0.9 σε σχέση με εκείνες που είχαν τελειώσει λύκειο και τεχνική ή επαγγελματική σχολή 2.3 ± 0.8 και σε σχέση με εκείνες που είχαν τελειώσει Πανεπιστήμιο ή ΤΕΙ και άνω 1.9 ± 0.7 ($p = 0,000$).

5.1.9. Συσχέτιση εργασιακής κατάστασης με τις μορφές κακοποίησης και με την ψυχική ανθεκτικότητα

Στον **Πίνακα 9** αποτυπώνεται αρχικά η συσχέτιση της εργασιακής κατάστασης του συμμετέχοντα, όσον αφορά στην υποδοχή κακοποίησης, αλλά και τη ψυχικής ανθεκτικότητας. Συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι όσο καλύτερη ήταν η εργασιακή κατάσταση του συμμετέχοντα τόσο μειωνόταν η συχνότητα υποδοχής κακοποίησης. Παραδείγματος χάριν, στους άνεργους ή φοιτητές συμμετέχοντες η μέση τιμή υποδοχής ψυχολογικής κακοποίησης ήταν 0.9 (Τ.Α 0.7), ενώ στους συνταξιούχους ήταν 0.4 (Τ.Α 0.4). Επίσης, στη σωματική κακοποίηση η μέση τιμή των ανέργων ή φοιτητών ήταν 0.6 (Τ.Α 0.8), ενώ στους συνταξιούχους ήταν 0.0 (Τ.Α 0.1). Εν συνεχεία, σύμφωνα με τις αναφορές των συμμετεχόντων σχετικά με την άσκηση κακοποίησης από τις συντρόφους βρέθηκε ότι όσο καλύτερη ήταν η εργασιακή κατάσταση τους τόσο μειωνόταν η συχνότητα άσκησης κακοποίησης. Τέλος, σε σχέση με την ψυχική ανθεκτικότητα των συμμετεχόντων βρέθηκε

μικρή διαφορά μεταξύ των τύπων εργασιακής κατάστασης. Οι άνεργοι ή φοιτητές δηλαδή, φαίνεται να είχαν μέση τιμή 2.3 ± 0.9 όπως επίσης και οι συνταξιούχοι 2.3 ± 0.6 . Παρομοίως, οι σύντροφοι που ήταν άνεργες ή φοιτήτριες σε σχέση με την ψυχική ανθεκτικότητα, φαίνεται να είχαν μέση τιμή 2.3 ± 1.0 και οι συνταξιούχες 2.2 ± 0.5 .

5.1.10. Συσχέτιση μηνιαίου εισοδήματος με τις μορφές κακοποίησης και με την ψυχική ανθεκτικότητα

Τα αποτελέσματα στον **Πίνακα 10** δείχνουν ότι το μηνιαίο εισόδημα του συμμετέχοντα και της συντρόφου συνδέεται με τις επιμέρους κλίμακες κακοποίησης όπως την ψυχολογική ($r_s = -0.229$, $p = 0.001$), την σωματική ($r_s = -0.311$, $p = 0.000$), την σεξουαλική ($r_s = -0.302$, $p = 0.000$), την κοινωνική – οικονομική κακοποίηση ($r_s = -0.198$, $p = 0.004$) και της ψυχικής ανθεκτικότητας ($r_s = -0.245$, $p = 0.000$) με αρνητικές συσχετίσεις. Αντιστοίχως στο μηνιαίο εισόδημα των συντρόφων παρατηρούμε επίσης αρνητικές συσχετίσεις στις επιμέρους κλίμακες κακοποίησης όπως στην ψυχολογική ($r_s = -0.113$, $p = 0.106$), στην σωματική ($r_s = -0.170$, $p = 0.015$), στην σεξουαλική ($r_s = -0.203$, $p = 0.003$), στην κοινωνική – οικονομική κακοποίηση ($r_s = -0.038$, $p = 0.590$) και στην ψυχική ανθεκτικότητα ($r_s = -0.161$, $p = 0.021$).

5.1.11. Διαφοροποίηση οικονομικού επιπέδου συμμετέχοντα και συντρόφου σε σχέση με την συχνότητα εμφάνισης κακοποίησης και με την ψυχική ανθεκτικότητα

Στον **Πίνακα 11** αποτυπώνεται η διαφοροποίηση του οικονομικού επιπέδου του συμμετέχοντα και της συντρόφου σε σχέση με την συχνότητα εμφάνισης όλων των μορφών κακοποίησης, αλλά και σε σχέση με την ψυχική ανθεκτικότητα. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι εισοδηματικές ανισότητες μεταξύ συμμετεχόντων και συντρόφων δεν συσχετίζονται με την συχνότητα συντροφικής κακοποίησης. Για παράδειγμα, βρέθηκε ότι στην ψυχολογική κακοποίηση όσοι είχαν χαμηλότερο οικονομικό επίπεδο η μέση τιμή ήταν 0.7 (T.A 0.8), όσοι είχαν το ίδιο οικονομικό επίπεδο η μέση τιμή ήταν 0.6 (T.A 0.5) και όσοι είχαν υψηλότερο οικονομικό επίπεδο η μέση τιμή ήταν 0.7 (T.A 0,5) ($p = 0.256$). Τέλος, δεν βρέθηκε καμία συσχέτιση της διαφοροποίησης του οικονομικού επιπέδου ως προς την ψυχική ανθεκτικότητα.

5.1.12. Διαφοροποίηση μορφωτικού επιπέδου συμμετέχοντα και συντρόφου σε σχέση με την συχνότητα εμφάνισης κακοποίησης και με την ψυχική ανθεκτικότητα

Στον Πίνακα 12 αποτυπώνεται η διαφοροποίηση του μορφωτικού επιπέδου του συμμετέχοντα και της συντρόφου σε σχέση με την συχνότητα εμφάνισης όλων των μορφών κακοποίησης, αλλά και σε σχέση με την ψυχική ανθεκτικότητα. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι εκπαιδευτικές ανισότητες μεταξύ συμμετεχόντων και συντρόφων δεν συσχετίζονται με την συχνότητα συντροφικής κακοποίησης. Για παράδειγμα, βρέθηκε ότι στην ψυχολογική κακοποίηση όσοι είχαν χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο η μέση τιμή ήταν 0.8 (T.A 0.7), όσοι είχαν το ίδιο οικονομικό επίπεδο η μέση τιμή ήταν 0.7 (T.A 0.6) και όσοι είχαν υψηλότερο οικονομικό επίπεδο η μέση τιμή ήταν 0.5 (T.A 0,5) ($p=0.343$). Τέλος, δεν βρέθηκε καμία συσχέτιση της διαφοροποίησης του μορφωτικού επιπέδου ως προς την ψυχική ανθεκτικότητα.

5.1.13. Στρατηγικές διαχείρισης της συντροφικής κακοποίησης

Στο Διάγραμμα 4 παρουσιάζονται οι ενέργειες των συμμετεχόντων στην περίπτωση που βίωσαν κάποιο περιστατικό συντροφικής βίας. Από το σύνολο του δείγματος 79 άνδρες (35.6%) δήλωσαν ότι προσπάθησαν να επιλύσουν το θέμα με τη σύντροφο, ενώ οι 46 (20.7%) δήλωσαν ότι το εξομολογήθηκαν σε κάποιο φίλο ή γνωστό ή συγγενή. Αντίστοιχα στην επιλογή «αναφορά στις αρχές/εισαγγελία» 7 άνδρες (3.2%) δήλωσαν ότι έχουν προβεί σε αυτή την ενέργεια. Οι λιγότεροι ($n=3$, 1.4%) επισήμαναν ότι απευθύνθηκαν σε κάποιο ξενώνα ή κοινωνική δομή που είναι αρμόδια για θέματα συντροφικής βίας.

6. Συζήτηση

Η παρούσα μελέτη αποτελεί αντικείμενο διερεύνησης της κακοποίησης των ανδρών. Έγινε προσπάθεια σκιαγράφησης του προφίλ του άνδρα θύματος της συντροφικής κακοποίησης και των παραγόντων κινδύνου. Παρακάτω παρουσιάζονται εύστοχες ερμηνείες των αποτελεσμάτων που έχουν προκύψει, καθώς και η σύγκρισή τους με αντίστοιχα ευρήματα άλλων χωρών και ερευνών προκειμένου να καταδειχθούν οι ομοιότητες και οι διαφορές της ύπαρξης του φαινομένου.

Συχνότητα υποδοχής διαφορετικών μορφών συντροφικής κακοποίησης

Σύμφωνα με τα κυριότερα αποτελέσματα της έρευνας, οι περισσότεροι συμμετέχοντες που απάντησαν θετικά στην υποδοχή κακοποίησης είχαν υποδεχτεί κυρίως κοινωνική, οικονομική και ψυχολογική κακοποίηση, ενώ δεν βρέθηκε υψηλή ανάμειξη στις άλλες μορφές. Πιο αναλυτικά, το 10.9% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι συχνά έχει δεχτεί ύβρεις, ειρωνεία, γλεουασμό, απαξίωση, το 16.4% δήλωσε ότι συχνά τους αποδίδουν κατηγορίες και

το 10.4% δήλωσε ότι η σύντροφος συχνά τους κάνει να νιώθουν ενοχή. Όσον αφορά στην οικονομική-κοινωνική κακοποίηση, το 16.7% δήλωσε ότι η σύντροφος τους επιβάλλει τις δικές της απόψεις, το 13.3% δήλωσε ότι συχνά τους ελέγχει τις κοινωνικές συναναστροφές και το 11.8% δήλωσε ότι συχνά η σύντροφος είναι αρνητική στο να έχουν κοινωνικές συναναστροφές. Σε διαφορετική έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο Ηράκλειο Κρήτης βρέθηκε ότι οι άνδρες δέχονται συντροφική βία σε εξίσου υψηλό βαθμό με αυτό των γυναικών, αποτέλεσμα το οποίο επιβεβαιώνει ότι οι γυναίκες δεν είναι πλέον τα μοναδικά θύματα της συντροφικής βίας, όπως συνήθως υποστηρίζεται. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι 4 στα 10 άτομα χρησιμοποιούν υβριστική γλώσσα προς τον/την σύντροφο, αλλά και το αντίθετο. Ακόμα, 2 έως 3 στους 10 συμμετέχοντες δήλωσαν ότι δέχονταν προσβολές, απαξίωση και δημόσια ταπείνωση από τον/την σύντροφο και το αντίστροφο. Επίσης, 1 στους 2 συμμετέχοντες στερούσε την ελευθερία του/της συντρόφου και 3 στους 5 ασκούσαν ή δέχονταν έλεγχο στις πράξεις, στις συναντήσεις, στις συναναστροφές και στις συζητήσεις του/της συντρόφου τους (Παπαδακάκη, 2006). Επιπλέον, σε έρευνα των Ηνωμένων Πολιτειών βρέθηκε ότι το 29.3% έως το 56.2% των ανδρών είχαν βιώσει ψυχολογική κακοποίηση από σύντροφο τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους (Smith et al., 2017). Επίσης, σε διαφορετική μελέτη που έγινε πάλι στις Ηνωμένες πολιτείες σε διαφορετική χρονική περίοδο, βρέθηκε ότι περίπου το 48,8% των ανδρών έχουν υπάρξει θύματα ψυχολογικής κακοποίησης. Αναφέρεται επίσης, ότι οι άνδρες έχουν περισσότερες πιθανότητες από ότι οι γυναίκες να δεχτούν την συγκεκριμένη μορφή κακοποίησης (Breiding et al., 2014). Γενικότερα πολλαπλά ερευνητικά δεδομένα παρουσιάζουν ότι οι γυναίκες είναι πιο πιθανό να ασκήσουν ψυχολογική κακοποίηση ενάντια των συντρόφων τους παρά κάποια άλλη μορφή κακοποίησης (Randle & Graham, 2011).

Εν συνεχεία, η πλειοψηφία του δείγματος δήλωσε ότι δεν δέχεται σωματική κακοποίηση, όμως το 4.3% δήλωσε ότι πολύ συχνά, αντιστοίχως το 3.8% συχνά, η σύντροφος προβαίνει σε πράξεις που τους ενοχλούν, όπως χαστούκια, τσιμπήματα, σπρωξίματα και άλλα. Σε άλλη έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην ίδια περιοχή, βρέθηκε ότι οι άνδρες και οι γυναίκες δεν εμφανίζουν στατιστικώς σημαντική διαφορά ως προς την υποδοχή σωματικής βίας. (Παπαδακάκη, 2006). Σύμφωνα με την Straus (2005), εκτιμάται ότι οι γυναίκες έχουν τρεις φορές μικρότερη πιθανότητα να προκαλέσουν τραυματισμούς από ότι οι άντρες. Σε έρευνα όμως των Ηνωμένων Πολιτειών το 2010 παρατηρήθηκε ότι και τα δύο φύλα έχουν εμπειρίες διαφορετικών τύπων σωματικής κακοποίησης, όπως χαστούκισμα, απειλή με όπλο ή μαχαίρι (Breiding κ.α., 2014). Στην υποδοχή σεξουαλικής κακοποίησης το 6.2% δήλωσε ότι έχει δεχτεί συχνά πίεση από τη σύντροφο να κάνουν παιδί παρά τη θέλησή του, ενώ το 4.3%

δήλωσε ότι συχνά η σύντροφος κάνει ενοχλητικά ερωτικά αγγίγματα μπροστά σε δημόσιο χώρο ή σε τρίτα άτομα. Επιχειρώντας μία σύγκριση με άλλες χώρες παρατηρούμε ότι στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής βρέθηκε ότι ένας στους δέκα άντρες έχουν δεχτεί σεξουαλική και σωματική κακοποίηση (Centers for Disease Control and Prevention, 2021). Σε άλλη έρευνα που διεξήχθη στην Οξφόρδη διαπιστώθηκε ότι το 7,6% των αντρών έχουν δεχτεί σωματική ή σεξουαλική κακοποίηση (Randle & Graham, 2011). Επίσης, έρευνες έχουν παρουσιάσει ότι στην περίπτωση που μία γυναίκα ασκήσει ήπιας μορφής κακοποίησης υπάρχουν πολλές πιθανότητες να προβεί σε μελλοντικές συμπεριφορές που αντιστοιχούν σε πιο σοβαρές μορφές κακοποίησης (Φιλίππου κ.α., 2011). Σύμφωνα με την Χατζηφωτίου (2005), σταδιακά ανατρέπεται η αντίληψη που επικρατεί και παρουσιάζει τους άνδρες λιγότερο ευάλωτους στην υποδοχή κακοποίησης από ότι οι γυναίκες, κυρίως όσον αφορά στην υποδοχή σωματικής βίας, εξαιτίας της μεγαλύτερης σωματικής δύναμης, αλλά και της οικονομικής ανεξαρτησίας. Σύμφωνα με τα στατιστικά δεδομένα της Αυστραλίας 1 στους 16 άντρες έχουν βιώσει σωματική ή σεξουαλική κακοποίηση από πρώην ή νυν σύντροφο (Relationships Australia New South Wales, 2020). Σε αυτό το σημείο κρίνεται σημαντικό να αναφερθεί ότι μελέτες έχουν αναδείξει πως συχνά ο λόγος των θανατηφόρων επιθέσεων εναντίον των αντρών είναι η αυτοάμυνα, τα αντίποινα και η απόγνωση της διαβίωσης πολλών ετών σε ένα κακοποιητικό περιβάλλον (Straus, 2005). Σε άλλη μακρόχρονη μελέτη που διεξήχθη από το 2010 έως το 2012 σε 50 πολιτείες της Αμερικής το 9.5% των ανδρών που είχαν υποστεί σεξουαλική κακοποίηση δήλωσαν ότι ο δράστης ήταν γυναίκα. Ακόμα, 1 στους 7 άνδρες (13.9%) βίωσαν κάποια σοβαρή σωματική κακοποίηση από το σύντροφο (Smith et al., 2017).

Οι άνδρες συνήθως απειλούν ή χτυπούν προκειμένου να εξαναγκάσουν κάποια συγκεκριμένη συμπεριφορά στον πόνο του τραυματισμού, ενώ οι γυναίκες χαστουκίζουν ή σπρώχνουν το στήθος του συντρόφου ως έκφραση οργής ή απογοήτευσης σε επαναλαμβανόμενες αποτυχημένες προσπάθειες συζήτησης κάποιου σημαντικού θέματος (Herron et.al., 1994), Σε πολλαπλές έρευνες με διαφορετικά δημογραφικά χαρακτηριστικά που έχουν υλοποιηθεί στην Τεχεράνη βρέθηκε ότι η ενδοοικογενειακή βία διαπράττεται συνήθως από τις γυναίκες παρά από τους άνδρες (Tehrani & Feizabadi, 2007). Ακόμα, στη Σκωτία σε έρευνα που διεξήχθη το 2011 έως το 2012 διαπιστώθηκε ότι είχαν γίνει 9,569 αναφορές στις αρχές, όπου το θύμα ήταν άνδρας και ο δράστης γυναίκα (Dempsey, 2013). Οι διαφορές που παρουσιάζονται στις μελέτες των άλλων χωρών για την υποδοχή των διαφορετικών μορφών κακοποίησης, πιθανόν να οφείλονται στον διαφορετικό τρόπο μεθοδολογικής προσέγγισης.

Συσχέτιση οικογενειακής κατάστασης με τις μορφές κακοποίησης και με την ψυχική ανθεκτικότητα

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, οι άγαμοι και οι διαζευγμένοι τείνουν να έχουν μεγαλύτερη μέση τιμή σε σχέση με τους έγγαμους και με τους άνδρες που είναι σε σχέση ως προς την ψυχολογική κακοποίηση ($p= 0,005$). Παρόμοια, ως προς την κοινωνική και την οικονομική κακοποίηση οι άγαμοι και διαζευγμένοι τείνουν να έχουν μεγαλύτερη μέση τιμή σε σχέση με τους έγγαμους και με τους άνδρες που είναι σε σχέση ($p= 0,011$). Επίσης, παρατηρήθηκε διαφορά στην οικογενειακή κατάσταση σε σχέση με τη σωματική και σεξουαλική κακοποίηση. Στη σωματική κακοποίηση οι άγαμοι και οι διαζευγμένοι δείχνουν να έχουν μεγαλύτερη μέση τιμή σε σχέση με τους έγγαμους και με τους άνδρες που είναι σε σχέση ($p= <0,001$). Αντιστοίχως, στη σεξουαλική κακοποίηση οι άγαμοι και οι διαζευγμένοι δείχνουν να έχουν μεγαλύτερη μέση τιμή σε σχέση με τους έγγαμους και τους άνδρες που είναι σε σχέση ($p= <0,001$). Τέλος, σε σχέση με την ψυχική ανθεκτικότητα βρέθηκε ότι οι άγαμοι και οι διαζευγμένοι δείχνουν να έχουν μεγαλύτερη μέση τιμή σε σχέση με τους έγγαμους και τους άνδρες που είναι σε σχέση ($p= 0,66$). Σύμφωνα με την Straus (2005), μελέτες έχουν αναδείξει ότι οι {«σοβαρές»} επιθέσεις είναι 45 στα 1000 ζευγάρια, ενώ οι {«ήπιες»} 78 στα 1000 ζευγάρια. Σε μη παντρεμένα ζευγάρια έρευνες έδειξαν ότι οι επιθέσεις των γυναικών ήταν 393 στα 1000 ζευγάρια. Σε τηλεφωνική έρευνα που πραγματοποιήθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες το 2000 για την υποδοχή κακοποίησης και στα δύο φύλα από τους συντρόφους, βρέθηκε ότι οι γυναίκες που είναι παντρεμένες ή συγκατοικούν, είναι πιο πιθανό να δεχτούν οποιασδήποτε μορφής κακοποίησης από τον άντρα σύντροφό τους παρά το αντίστροφο, χωρίς αυτό να αναιρεί το γεγονός ότι και οι άντρες έχουν υπάρξει θύματα (Jaden & Thoennes, 2000). Σημαντικό να επισημανθεί ότι έρευνα αρκετών χρόνων πίσω έχει αναδείξει ότι το 13% έως το 16% των ανδρών που είναι έγγαμοι ή συγκατοικούν έχει δεχτεί επίθεση από το σύντροφο (Nisonoff & Bitman, 1979 στους Jaden & Thoennes, 2000).

Συσχέτιση κοινωνικοδημογραφικών χαρακτηριστικών συμμετεχόντων (ηλικία, διάρκεια σχέσης, μορφωτικού επιπέδου, εργασιακής κατάστασης και μηνιαίου εισοδήματος) με τις μορφές κακοποίησης και με την ψυχική ανθεκτικότητα

Η διερεύνηση ευρέως φάσματος μεταβλητών ανέδειξε ότι όσο οι άνδρες μεγαλώνουν δέχονται μικρότερη κακοποίηση οποιουδήποτε τύπου. Σε αντίστοιχη έρευνα που υλοποιήθηκε στην Ελλάδα διαπιστώθηκε επίσης ότι η βία των συντρόφων μειώνεται όσο αυξάνεται το ηλικιακό όριο (Papadakaki et al., 2008). Σε έρευνα των Ηνωμένων Πολιτειών

βρέθηκε ότι συνήθως η υποδοχή βίας συμβαίνει πριν την ηλικία των εικοσιπέντε ετών, καθώς πολλά θύματα άνδρες βίωσαν πρώτη φορά κακοποίηση πριν την ηλικία των δεκαοκτώ (Centers for Disease Control and Prevention, 2021). Σε μελέτη στο Ηράκλειο Κρήτης βρέθηκε ότι η συχνότητα της συντροφικής βίας τείνει να μειώνεται καθώς αυξάνει η ηλικία των ατόμων (Παπαδακάκη, 2006). Ακόμα, σε αντίστοιχη έρευνα που διεξήχθη στις αστικές περιοχές της Ελλάδας βρέθηκε ότι η αυτοεκτίμηση συνδέεται σημαντικά με τη σωματική βία, τη θυματοποίηση και την άσκηση κακοποίησης (Papadakaki et al., 2008).

Εν συνεχεία, στα αποτελέσματα της έρευνας αποτυπώνεται ότι όσο μεγαλύτερη είναι η διάρκεια της σχέσης, όσο υψηλότερο είναι το μορφωτικό επίπεδο, όσο καλύτερη είναι η εργασιακή κατάσταση και το μηνιαίο εισόδημα τόσο μικρότερη είναι η υποδοχή της κακοποίησης. Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Τεχεράνη του Ιράν βρέθηκε ότι το επίπεδο του εισοδήματος από μόνο του δεν επηρεάζει την υποδοχή βίας κατά των ανδρών, όμως σε συνδυασμό με άλλες μεταβλητές όπως είναι η ηλικία και το επίπεδο εκπαίδευσης φαίνεται να έχουν αντίκτυπο και να συνδέονται με την υποδοχή σωματικής και ψυχολογικής κακοποίησης κατά των ανδρών, κυρίως μεταξύ 35 έως 50 ετών (Tehrani & Feizabadi, 2007).

Συσχέτιση μορφών κακοποίησης με την ψυχική ανθεκτικότητα

Όσον αφορά στη συσχέτιση της ψυχικής ανθεκτικότητας των ανδρών με την υποδοχή συντροφικής κακοποίησης από τις συντρόφους τους βρέθηκαν ασθενείς έως μέτριες θετικές συσχετίσεις με τις επιμέρους κλίμακες της ψυχολογικής κακοποίησης ($r= 0.286$, $p=0.000$), της σωματικής κακοποίησης ($r= 0.261$, $p=0.000$) και της σεξουαλικής κακοποίησης ($r= 0.213$, $p=0.002$). Παρόμοια αποτελέσματα υπήρξαν με την κοινωνική-οικονομική κακοποίηση ($r= 0.35$, $p=0.000$). Σύμφωνα με τους Randle και Graham (2011), έρευνες έχουν δείξει ότι οι άνδρες που ήταν θύματα συντροφικής βίας έχουν πολλές πιθανότητες να βιώσουν κατάθλιψη. Επιπλέον, σε παλαιότερη έρευνα βρέθηκε ότι οι κακοποιημένοι άντρες έχουν περισσότερες πιθανότητες να εμφανίσουν κατάθλιψη από αυτούς δεν έχουν βιώσει κακοποίηση (Cascardi & O'Leary, 1992). Σε αντίστοιχη έρευνα παρατηρήθηκε ότι η χαμηλή αυτοεκτίμηση βρέθηκε να αυξάνει κατά 2 φορές την πιθανότητα υποδοχής σωματικής βίας σε σχέση με την υψηλή αυτοεκτίμηση. Ακόμα, η μέτρια αυτοεκτίμηση βρέθηκε να προβλέπει κατά 2-3 φορές μεγαλύτερη συμμετοχή σε συμπεριφορές ψυχολογικής και συναισθηματικής βίας σε σχέση με την υψηλή αυτοεκτίμηση (Παπαδακάκη, 2006). Σύμφωνα με παλαιότερες θεωρίες και συγκεκριμένα με εκείνη του κοινωνικού δεσμού, η

χαμηλή αυτοεκτίμηση συνδέεται με την αποδυνάμωση των δεσμών της κοινωνίας, μειώνει την συμμόρφωση με τους κοινωνικούς κανόνες και οδηγεί στην παραβατικότητα (Petersen, 1965). Σε επιπλέον αντίστοιχη έρευνα βρέθηκε ότι η χαμηλή αυτοεκτίμηση συνδέεται τόσο με την υποδοχή όσο και την άσκηση σωματικής βίας, αλλά όχι τόσο με την σεξουαλική κακοποίηση και την συναισθηματική επιθετικότητα (Papadakaki et al., 2008).

Διαφοροποίηση μορφωτικού επιπέδου – οικονομικού επιπέδου συμμετέχοντα και συντρόφου σε σχέση με την συχνότητα εμφάνισης κακοποίησης και με την ψυχική ανθεκτικότητα

Επιπροσθέτως, τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν ότι οι εισοδηματικές ανισότητες και οι εκπαιδευτικές – μορφωτικές ανισότητες μεταξύ συμμετεχόντων και των συντρόφων τους δεν συσχετίζονται με την συχνότητα συντροφικής κακοποίησης. Σε αντίστοιχη μελέτη που πραγματοποιήθηκε στο Ηράκλειο Κρήτης το 2006 βρέθηκε στατιστικώς σημαντική διαφοροποίηση ως προς το είδος της απασχόλησης μόνο στην άσκηση της σεξουαλικής βίας και στην υποδοχή ψυχολογικής βίας ($p=0.005, p=0.013$) (Παπαδακάκη, 2006). Τέλος, δεν βρέθηκε καμία συσχέτιση της διαφοροποίησης του οικονομικού – μορφωτικού επιπέδου ως προς την ψυχική ανθεκτικότητα. Σύμφωνα με τον Βάθη (2019), η αυτοεκτίμηση δεν εξαρτάται πάντα από τις επιτυχίες και τις αποτυχίες, αλλά σημαντικό ρόλο παίζουν τα πρότυπα, τα συναισθήματα και οι σκέψεις που παρουσιάζονται στην πρώιμη κιόλας ηλικία και επηρεάζουν τις εμπειρίες της ζωής. Οι αλληλεπιδράσεις που δεχόμαστε από του κοντινούς ανθρώπους επηρεάζουν είτε θετικά είτε αρνητικά την ψυχική ανθεκτικότητα.

Στρατηγικές διαχείρισης της συντροφικής κακοποίησης

Τα αποτελέσματα της έρευνας όσον αφορά στις στρατηγικές διαχείρισης της συντροφικής κακοποίησης έδειξαν ότι οι περισσότεροι συμμετέχοντες (35.6%) προσπάθησαν να επιλύσουν το θέμα με τη σύντροφο και το 20.7% δήλωσαν ότι το εξομολογήθηκαν σε κάποιο φίλο ή γνωστό ή συγγενή. Ελάχιστοι (3.2%) το κατήγγειλαν στις αρχές ή στην εισαγγελία ή απευθύνθηκαν σε κάποιο ξενώνα ή κοινωνική δομή που είναι αρμόδια για θέματα συντροφικής βίας. Σε έρευνα που διεξήχθη στις Ηνωμένες Πολιτείες διαπιστώθηκε ότι ενώ το 60.9% των ανδρών αποκάλυψε σε κάποιο άτομο την υποδοχή κακοποίησης μόνο το 5.6% το αποκάλυψε σε κάποιον επαγγελματία υγείας (Centers for Disease Control and Prevention, 2021). Σύμφωνα με τα στατιστικά δεδομένα της Αυστραλίας, κάθε χρόνο καταγράφονται στην αστυνομία περιστατικά διαφορετικών μορφών κακοποίησης ανδρών και αναδεικνύεται η δυσκολία και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν στην προσπάθειά τους να

ζητήσουν βοήθεια. Οι έρευνες στην συγκεκριμένη χώρα έχουν αναδείξει ότι μόνο το 20% των ανδρών ομολογούν και ζητούν βοήθεια, ποσοστό λιγότερο από αυτό των γυναικών (Relationships Australia New South Wales, 2020). Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Αγγλία, στην Σκωτία, στην Ουαλία και στην Βόρεια Ιρλανδία βρέθηκε ότι οι άνδρες είναι λιγότερο πιθανό από ότι οι γυναίκες να πάρουν κάποια ειδική άδεια από την εργασία τους, ούτως ώστε να παρακολουθήσουν κάποιο ειδικό πρόγραμμα θεραπείας και να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες, καθώς επικρατεί η άποψη ότι δεν δέχονται ανδρικό πληθυσμό με αποτέλεσμα να καλλιεργείται ο φόβος του στιγματισμού (Johal, et.al., 2012).

7. Αδυναμίες μελέτης

Η παρούσα έρευνα αποτελεί καινοτόμο δράση στην πληθυσμιακή ομάδα των ανδρών, καθώς υπάρχουν ελάχιστα ερευνητικά δεδομένα σε σχέση με τις γυναίκες. Παρά τα πλεονεκτήματα και τη συνεισφορά της μελέτης αυτής, χρειάζεται να αναφερθούν και κάποιες αδυναμίες. Πιο συγκεκριμένα, το δείγμα μας παρά το γεγονός ότι θεωρείται ικανοποιητικό ως προς το μέγεθος, προέρχεται μόνο από συγκεκριμένη περιοχή της Ελλάδος, από το νομό Ηρακλείου, πράγμα το οποίο καθιστά αδύνατη τη γενίκευση στον υπόλοιπο ελληνικό πληθυσμό του ανδρικού φύλου και δεν θεωρείται αντιπροσωπευτικό. Ακόμα, αδυναμία, θεωρείται και η υποκειμενικότητα των απαντήσεων από τους ερωτώμενους, καθώς στηρίζεται στην αυτοαναφορά, επομένως πιθανόν πολλές απαντήσεις να μη χαρακτηρίζονται από ειλικρίνεια. Επιπλέον, αδυναμία αποτελεί και το γεγονός ότι τα ευρήματα βασίστηκαν σε μια πηγή πληροφόρησης, χωρίς να υπάρχει κατά αυτόν τον τρόπο δυνατότητα διασταύρωσης των τοποθετήσεων από τη σύντροφο αντίστοιχα. Επίσης, εντοπίστηκαν μερικά αναπάντητα ερωτήματα (ελλιπείς απαντήσεις σε πίνακες – ερωτήσεις) κατά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από τους συμμετέχοντες. Τέλος, αδυναμία αποτελεί το γεγονός ύπαρξης στερεοτύπων. Δεν είναι τυχαίο που υπήρξε φανερή δυσκολία ή άρνηση συμπλήρωσης του

ερωτηματολογίου από άτομα που διέμεναν σε αγροτική περιοχή. Επομένως, είναι λογικό ότι μια τέτοια έρευνα είναι δύσκολο να διεξαχθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα.

8. Συμπεράσματα

Η παρούσα έρευνα αναδεικνύει την κακοποίηση των ανδρών ως ένα σημαντικό κοινωνικό πρόβλημα, για το οποίο δεν υπάρχει πλήρης ενημέρωση, δεν αντιμετωπίζεται σωστά, με αποτέλεσμα να αδικούνται και να καταπατώνται τα δικαιώματά τους. Παρόμοιες μελέτες, χρειάζεται να διεξαχθούν και σε άλλα μέρη της Ελλάδας, σε ένα ακόμα μεγαλύτερο δείγμα ανδρών, προκειμένου να υπάρξει μία πιο ολοκληρωμένη και σφαιρική εικόνα για τις διαστάσεις του φαινομένου. Επιπλέον, καλό θα ήταν να παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ερευνών στην υπό μελέτη πληθυσμιακή ομάδα και σε όλους όσους συμμετείχαν, ούτως ώστε να παρέχεται περαιτέρω γνώση και κατάρτιση.

Σύμφωνα με πολλαπλές έρευνες που έχουν υλοποιηθεί παγκοσμίως, τα μεγαλύτερα ποσοστά υποδοχής βίας φέρει το γυναικείο φύλο σε σχέση με το ανδρικό φύλο, όμως δεν μπορούμε να παραβλέψουμε το γεγονός ότι οι περισσότερες μελέτες επικεντρώνονται στη διερεύνηση της κακοποίησης των γυναικών και των παιδιών παρά σε εκείνη των ανδρών. Από τα συμπεράσματα της έρευνας που διεξήχθη το 2006 στο Ηράκλειο της Κρήτης σχετικά με την αυτοεκτίμηση στην προσέγγιση της συντροφικής βίας διαπιστώθηκε ότι το ανδρικό φύλο υφίσταται σε μεγάλο βαθμό συντροφική βία, γεγονός όμως το οποίο δεν έχει ακόμα επαρκώς αναγνωριστεί στην περιοχή που πραγματοποιήθηκε η μελέτη (Παπαδακάκη, 2006), πράγμα το

οποίο επιβεβαιώθηκε και στην παρούσα έρευνα. Τα αποτελέσματα της σίγουρα δεν δύναται να αξιοποιηθούν μεμονωμένα στην προσπάθεια καταπολέμησης του φαινομένου, όμως είναι ανάγκη να ληφθούν υπόψη στην εύρεση κατάλληλων μέτρων αντιμετώπισης του. Ακόμα, χρειάζεται να επαληθευτούν μέσα από μελλοντικές εξειδικευμένες μακροχρόνιες μελέτες, οι οποίες θα εξετάσουν και άλλες παραμέτρους και θα διερευνηθούν περαιτέρω στοιχεία. Τέλος, σημαντικό θα ήταν να διερευνηθούν εξίσου τα δεδομένα που αφορούν την κακοποίηση των ανδρών και από άλλες πηγές πέραν του θύματος ή του θύτη, προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποφυγή αναληθειών και πιθανών σφαλμάτων.

9. Προτάσεις

Η δημιουργία συνθηκών ασφάλειας για την εξάλειψη του πολύπλοκου φαινομένου της κακοποίησης είναι στόχος που θα πρέπει να συμπεριλήφθη σοβαρά υπόψη από το κράτος. Άμεσα μέτρα αντιμετώπισης, ακόμα πιο ισχυρά θα πρέπει να τεθούν στο προσκήνιο. Το καλύτερο «αντίδοτο» είναι η πρόληψη. Σύμφωνα με την Φιλίππου (2011), βασικός στόχος της πρόληψης είναι η διάσπαση του κύκλου της βίας, για την αποφυγή της αναπαραγωγής και της διαίωσις της, διαδικασία που απαιτεί έγκαιρο και σωστό εντοπισμό.

Ως γνωστόν η πρόληψη της συντροφικής βίας χωρίζεται σε τρία επίπεδα:

1. *Πρωτογενής* λήψη μέτρων σε κοινωνικό επίπεδο, που έχουν ως στόχο την προστασία από μία πιθανή εμπειρία κακοποίησης. Σε αυτό το επίπεδο συμπεριλαμβάνονται προγράμματα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού για τις ανθρώπινες σχέσεις και τα δικαιώματα των δύο φύλων, εξάλειψη των κοινωνικών στερεοτύπων, προνοιακά προγράμματα για την παιδική φροντίδα και την διαχείριση του άγχους των οικογενειών.
2. *Δευτερογενής* παρέμβαση σε άτομα ή ομάδες που έχουν προέλθει από πλαίσιο υψηλού κινδύνου για ανάμειξη σε βίαιες συμπεριφορές. Σε αυτό το επίπεδο συμπεριλαμβάνεται η

υλοποίηση προγραμμάτων και πρακτικών για την αντιμετώπιση της επιθετικής συμπεριφοράς ή άλλων χαρακτηριστικών που ευνοούν την εμφάνιση της βίας.

3. *Τριτογενής* παρέμβαση, εξειδικευμένες πρακτικές αντιμετώπισης και λήψη μέτρων στα θύματα της συντροφικής βίας, αλλά και στους θύτες, ώστε να αποφευχθεί οποιαδήποτε επανάληψη βίαιων καταστάσεων. Σε αυτό το επίπεδο συμπεριλαμβάνεται η πρόσβαση σε φορείς και προγράμματα για την εξασφάλιση φροντίδας υγείας, ψυχοκοινωνική και συμβουλευτική υποστήριξη. Επίσης, η εξασφάλιση της ετοιμότητας όλων των εμπλεκόμενων αρμόδιων υπηρεσιών για την καλύτερη και αποτελεσματικότερη παροχή βοήθειας (Χατζηφωτίου, 2005 στην Παπαδακάκη, 2006).

Εν συνεχεία, θα πρέπει να γίνει αναφορά και στο σχολικό περιβάλλον που αποτελεί φορέα προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού. Είναι μέρος όπου τα παιδιά περνούν αρκετό από το χρόνο τους και αποτελεί ένα από τα βασικότερα πλαίσια διαπαιδαγώγησης διαμόρφωσης προσωπικότητας. Γίνεται αντιληπτό, ότι μπορεί αποτελεί μέσο πρόληψης της βίας. Η εκπαίδευση των παιδιών να μην γίνονται θύματα και θύτες, η εκμάθηση τρόπων ανταπόκρισης σε συμπεριφορές και καταστάσεις που δεν είναι κοινωνικά αποδεκτές, καθώς και η έγκαιρη πρόβλεψη εντοπισμού συμπτωμάτων κακοποίησης θα πρέπει να είναι ένας από τους πρωταρχικούς στόχους του σχολείου. Επίσης, αναγκαία είναι η ύπαρξη κατάλληλων προγραμμάτων για εκπαιδευτικούς, γονείς και παιδιά με σκοπό την ανάπτυξη δεξιοτήτων στην αντιμετώπιση του φαινομένου της κακοποίησης (Φιλίππου κ.α., 2011), τα οποία όμως θα υπάρχουν σε μόνιμη βάση σε όλα τα σχολεία και όχι να υλοποιούνται σε συγκεκριμένο χρονικό περιθώριο. Επίσης, κρίνεται αναγκαίο να δημιουργηθούν συμβουλευτικά κέντρα για γονείς και παιδιά, όπου θα υλοποιούνται προγράμματα προετοιμασίας του γονικού ρόλου.

Η ύπαρξη μιας συντονισμένης υποστήριξης από όλο το φάσμα των οργανισμών είναι αναγκαία (Safe Lives Organization, 2016). Παρεμβατικά προγράμματα και δραστηριότητες διαχείρισης θυμού, επιθετικότητας και εκφοβισμού, τα οποία θα προωθούνται σε σχολεία με σκοπό την εξάσκηση κατάλληλων συμπεριφορών μπορούν να επιφέρουν θετικά αποτελέσματα (Μπότσαρη, 2010). Είναι γνωστό ότι πολλές φορές οι θύτες κάνουν χρήση ουσιών. Είναι εύλογο στα προγράμματα παρέμβασης για την καταπολέμηση της βίας τα άτομα να λαμβάνουν μέρος και σε προγράμματα απεξάρτησης, για να υπάρξει ολιστική παρέμβαση (Klostermann et al., 2010). Η σχεδίαση προγραμμάτων παρέμβασης και υπηρεσιών με παροχή εξειδικευμένου δικτύου υπηρεσιών, η συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, η εξασφάλιση σωστών συνθηκών ασφάλειας και η υιοθέτηση μίας

ολιστικής προσέγγισης που να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας είναι απαραίτητα για την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του φαινομένου. Προσθέτοντας, κρίνεται αναγκαίο να υπάρξει μηχανισμός συστηματικής καταγραφής των περιστατικών βίας, καθώς και των εγκληματικών πράξεων, χρήση αυστηρών πρωτοκόλλων στις αρμόδιες υπηρεσίες και ενέργειες για ευαισθητοποίηση του κοινού (Αρτινοπούλου και Φαρσεδάκης, 2003). Ακόμα, η ενίσχυση της επιπλέον μακρόχρονης έρευνας και επιτήρησης παίζει σημαντικό ρόλο στην πρόληψη του φαινομένου, όπως και στην δημιουργία και στην υλοποίηση κατάλληλων προγραμμάτων (Παπαδακάκη, 2006).

Συνήθως η αλλαγή εγκυμονεί κινδύνους υποτροπής μιας κατάστασης, πράγμα το οποίο αποθαρρύνει τα άτομα και αναβάλλουν τρόπους αντιμετώπισης όπως για παράδειγμα οι επισκέψεις σε κάποιο ψυχοθεραπευτή. Κάποιες φορές φτάνουν στο σημείο να υποφέρουν πολύ, που οι φοβίες μπροστά στη πιθανή αλλαγή να είναι μικρότερες από το πόνο (Λέρμερ, 1993). Η ανάγκη αναγνώρισης της προέλευσης το θυμού και η αποτελεσματική έκφραση του μπορούν να συντελέσει στην αποφυγή κατεύθυνσης του συναισθήματος σε λάθος πρόσωπα. Η αναγνώριση του προβλήματος είναι φανερό ότι οδηγεί στην επίλυση του. Σημαντικό να αναγνωρίζεται ότι τα γεγονότα δεν προκαλούν αρνητικά συναισθήματα, αλλά ο τρόπος που τα αντιλαμβανόμαστε. Εν συνεχεία ο τρόπος που συμπεριφερόμαστε συνδέεται με τις εμπειρίες και τα χαρακτηριστικά του ατόμου (Μπότσαρη, 2010).

Η αποφυγή παθολογικών καταστάσεων προϋποθέτει οργανωμένα και συντονισμένα μοντέλα παρέμβασης, σύνθετες θεραπευτικές προσεγγίσεις, όπου θα εμπλέκονται πολλαπλοί φορείς και πολλαπλές ειδικότητες επαγγελματιών. Η ύπαρξη εξειδικευμένων δομών με σκοπό τη διακοπή του φαύλου κύκλου της ερωτικής συντροφικής βίας είναι άκρως απαραίτητη. Η έγκαιρη πρόβλεψη φέρει την καλύτερη αντιμετώπιση, αλλά και στην εξάλειψη κοινωνικών στερεοτύπων και διακρίσεων, για ένα καλύτερο μέλλον χωρίς θύματα, χωρίς θύτες θέτοντας ένα οριστικό τέλος στον φαύλο κύκλο της βίας.

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

«Ότι χρειάζεται Βία για να διατηρηθεί, είναι καταδικασμένο»

Χένρι Μίλερ, Αμερικανός Συγγραφέας

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία:

- Αγάθωνος – Γεωργοπούλου Ε., Αγγελοπούλου, Ν., Αμπατζόγλου, Γ., Γεωργούδη, Ν., Γεωργούλας, Σ., Θεμελή, Ο., Κατσίκη, Γ., Μηλιώτη, Φ.Α., Νικολαΐδης, Γ., Πετρουλάκη, Κ., Σκουμπουρδή, Α., Σταυριανάκη, Μ., Τσίτουρα, Σ. και Χατζηνικολάου, Κ., 2009. *Βία στην οικογένεια Τεκμηριωμένη Πρακτική και Τεκμήρια από την Πρακτική* Αθήνα: Κέντρο Ψυχαγωγίας Μονάδος.
- Αθανασοπούλου, Μ., και Καμπά, Ε., 2009. *Η Ανίχνευση της Συντροφικής Βίας από τους Επαγγελματίες Υγείας στα Μαιευτική και Γυναικολογικά Τμήματα* Αθήνα: Το Βήμα του Ασκληπιού.
- Αποστολοπούλου, Α., 2016. *Συναισθηματική Κακοποίηση* [online] Διαθέσιμο από: <https://yparxi.gr/%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%B9%CF%83%CE%B8%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%BA%CE%B1%CE%BA%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7> [Πρόσβαση 18/6/19].

- Αρτινοπούλου, Β. και Φαρσεδάκης, Ι., 2003. *Ενδοοικογενειακή Βία κατά των Γυναικών: Πρώτη Πανελλαδική Επιδημιολογική Έρευνα* Αθήνα: Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ).
- Αρτινοπούλου, Β., 2004. *Αιμομιξία θεωρητικές προσεγγίσεις και ερευνητικά δεδομένα*. Αθήνα: Νομική βιβλιοθήκη.
- Βάθης, Α., 2019. *ΨTherapia.gr: Χαμηλή αυτοεκτίμηση. Αιτίες και Θεραπευτική αντιμετώπιση* [online] Διαθέσιμο από: <https://www.therapia.gr/pos-na-apoktiso-autoektimisi> [Πρόσβαση 30/5/21].
- Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των φύλων., 2018. *Δημοσίευση σε ΦΕΚ του Ν.4531/2018 για την κύρωση από την Ελλάδα της Σύμβασης του Σ.τ.Ε. περί έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας* [online] Διαθέσιμο από: <https://www.isotita.gr/%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%83%CE%AF%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7-%CF%83%CE%B5-%CF%86%CE%B5%CE%BA-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BD-4531-2018-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%BA%CF%8D%CF%81%CF%89%CF%83> [Πρόσβαση 10/6/20].
- Γλυνιαδάκη, Κ., Κυριαζή, Α. και Μουρτζάκη, Μ., 2018. *Η ενδοοικογενειακή βία κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης. Η οπτική των επαγγελματιών και προτάσεις βελτίωσης των εφαρμοζόμενων πολιτικών*. Αθήνα: actionaid.
- Γνωμικολογικόν., 2010. *Αποφθέγματα, Γνωμικά, Αφορισμοί, Ρητά, Παροιμίες* [online] Διαθέσιμο από: <https://www.gnomikologikon.gr/authquotes.php?auth=265> [Πρόσβαση 18/6/19].
- Θεοφάνους, Λ., 2015. *Βία και κακοποίηση στην οικογένεια*. [online] Διαθέσιμο από: <https://www.paidiatros.com/prolipsi/oikogeneia/via-kakopiisi-oikogeneia> [Πρόσβαση 18/6/19].
- Λάινγκ, Ρόναλντ., 1975. *Η πολιτική της οικογένειας* Αθήνα: Καστανιώτη.
- Λέρμερ, Σ., 1993. *Η νέα ψυχολογία της ευτυχίας, Ζωή με πάθος και εσωτερική αρμονία* Αθήνα: Γλάρος.
- Λιάμπα, Δ., 2018. *Κακοποίηση των ατόμων με οπτική αναπηρία*. Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

- Λιώτη, Ν., 2020. *Psychologynow.gr: Ενδοοικογενειακή Βία κατά των Ανδρών*. [online] Διαθέσιμο από: <https://www.psychologynow.gr/arthra-psyxologias/oikogeneia-kai-paidi/endoikogeneiak-i-via/19-endoikogeniaki-bia-kata-ton-andron-tis-nikis-lioti.html> [Πρόσβαση 10/8/19].
- Μακρυγιάννη, Α. και Αθανασιάδου, Χ., 2012. *Το φαινόμενο της Συντροφικής Βίας και οι Εφαρμογές στη Συμβουλευτική Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία*. Θεσσαλία: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Μάνου, Ν., 1997. *Βασικά στοιχεία Κλινικής Ψυχιατρικής* Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Νικολαΐδης, Γ., 2009. *Μορφές και χαρακτηριστικά της βίας κατά των παιδιών: θεωρητικοί μετασχηματισμοί και σύγχρονα δεδομένα*. Σελ. 1-60. Αθήνα: Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού.
- Μπότσαρη Μακρή Ε., 2010. *Θυμός Επιθετικότητα Εκφοβισμός Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Πρακτικές Διαχείρισης*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Νόμος υπ' αριθμό 3500/2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας. Εφημερίς της κυβερνήσεως. 24 Οκτωβρίου 2006 Τεύχος, 1^ο αρ φύλλου 232, Σελ.2573-2580 [online] Διαθέσιμο από: <https://www.e-nomothesia.gr/oikogeneia/n-3500-2006.html> [Πρόσβαση 10/6/20].
- Νόμος υπ' αριθμό 4531/2018 I) Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας, II) Ενσωμάτωση της 2005/214/ΔΕΥ απόφασης πλαίσιο, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ, σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης επί χρηματικών ποινών και III) Άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και λοιπές διατάξεις. Εφημερίς της κυβερνήσεως. 5 Απριλίου 2018 Τεύχος, 1^ο αρ φύλλου 62 Σελ.7487-7614. [online] Διαθέσιμο από: <https://www.isotita.gr/%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%83%CE%AF%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7-%CF%83%CE%B5-%CF%86%CE%B5%CE%BA-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BD-4531-2018-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF>

[%84%CE%B7%CE%BD-%CE%BA%CF%8D%CF%81%CF%89%CF%83](#) [Πρόσβαση 10/6/20].

- Ντινκμλεγιερ, Ν. και Μακ Κέι, Γ., 2007. *Σχολείο για γονείς* 8^η εκδ. Αθήνα: Θυμάρι.
- Μυλωνάκη, Λ., 2017. *Η σεξουαλική κακοποίηση δεν είναι γένους θηλυκού* [online] Διαθέσιμο από: <https://www.psychology.gr/violence-abuse/2651-to-fainomeno-ths-seksoualikhis-kakopoiis.html> [Πρόσβαση 13 Μαρτίου 2019].
- Παπαδακάκη, Μ., 2006. *Η αυτοεκτίμηση στην προσέγγιση της Συντροφικής Βίας*. Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία. Ηράκλειο: Πανεπιστήμιο Κρήτης.
- Παπάνης, Ε., 2015. *Ο θαμπωμένος καθρέπτης του εαυτού μου. Αυτοεκτίμηση και συναισθηματική ενδυνάμωση*. Αθήνα: Σιδέρης.
- Ρόγκε, Γ.Ο., 2008. *Ο θυμός κάνει καλό. Γιατί επιτρέπεται στα παιδιά η επιθετικότητα*. Μεταφράστηκε από: Γερμανικά από Μ. Αντωνοπούλου. Αθήνα: Θυμάρι.
- Σαλπιστής, Σ., 2014. *Κακοποίηση Ανδρών από Γυναίκες: Η κατάρριψη ενός ακόμα μύθου* [online] Διαθέσιμο από: <https://www.i-psyxologos.gr/kakopoiisi-andrwn> [Πρόσβαση 5/11/20].
- Σαλτζμπεργκερ Ουιτενμπεργκ, Ι., 1995. *Η αυτογνωσία από ψυχαναλυτική θεώρηση και οι ανθρώπινες σχέσεις Μια κλαϊνική προσέγγιση*. Μεταφράστηκε από: Αγγλικά από Β. Τσιαντή. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Τσιριγώτη, Α., Πετρουλάκη, Κ., και Ντιναπόγιας, Α, 2015. *Εναισθητοποίηση για την Ισότητα των Φύλων ενάντια στη Βία μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων GEAR against IPV*. Τεύχος 3^ο: Ελληνική Έκδοση: Εγχειρίδιο εκπαιδευτικού, Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κατά της Βίας, Αθήνα: Πρόγραμμα daphne III.
- Φάρος, Φ., και Κοφίνας, Σ., 2015. *Συζυγία* Αθήνα: ΑΡΜΟΣ.
- Φιλίππου, Γ., Παπαϊωσήφ, Θ., Στυλιανού, Κ. και Μωυσή, Ο., 2011. *Ενδοοικογενειακή Βία*. Σελ.:1-59 Πανεπιστήμιου Κύπρου: Τμήμα Ψυχολογίας.
- Χατζηφωτίου, Σ., 2005. *Ενδοοικογενειακή Βία κατά των γυναικών και παιδιών: Διαπιστώσεις και προκλήσεις για την Κοινωνική Εργασία*. Θεσσαλονίκη: Τζιόλας.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία:

- Ackerson, L. K., Kawachi, I., Barbeau, E. M., & Subramanian, S. V., 2008. Effects of Individual and Proximate Educational Context on Intimate Partner Violence: A Population-Based Study of Women in India. *American Journal of Public Health*, 98(3), pp.507–514.
- Anderson, M. L., Leigh, I. W., & Samar, V. J., 2011. Intimate partner violence against Deaf women: A review. *Aggression and Violent Behavior*, 16(3), pp.200–206.
- Archer, J., 2002. Sex differences in physically aggressive acts between heterosexual partners. *Aggression and Violent Behavior*, 7(4), pp.313–351.
- Atkinson, R, Smith, E., Bem, D., & Nolen – Hoeksema, S., 2003. *Εισαγωγή στην Ψυχολογία του Hilgard*. Μεταφράστηκε από: Αγγλικά από Μ. Σόλμαν. Αθήνα: Παπαζήσης
- Barnes, S.Y., 1999. Theories of Spouse Abuse: Relevance to African Americans. *Issues in Mental Health Nursing*, 20(4), pp.357–371.
- Benedictis, T., Jaffe, J., & Segal, J., 2020. *Domestic Violence and Abuse: Types, Signs, Symptoms, Causes, and Effects*. [online] American Academy of Experts in Traumatic Stress. Available at: <https://www.aaets.org/traumatic-stress-library/domestic-violence-and-abuse-types-signs-symptoms-causes-and-effects> [Accessed 15/3/2021].
- Breiding, M.J., Chen J., & Black, M.C., 2014. *Intimate Partner Violence in the United States — 2010*. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention.
- Cascardi, M., & O’Leary, K.D., 1992. Depressive symptomatology, self-esteem, and self-blame in battered women. *Journal of Family Violence*, 7(4), pp.249–259.
- Centers for Disease Control and Prevention., 2021. *Intimate Partner Violence, Sexual Violence, and Stalking Among Men* [online] Available at:

<https://www.cdc.gov/violenceprevention/intimatepartnerviolence/men-ipvsvandstalking.html> [Accessed 1/1/2021].

- Cervone, D., & Pervin L.A., 2013. *Θεωρίες Προσωπικότητας, Έρευνα και Εφαρμογές*. Μεταφράστηκε από: Αγγλικά από Α. Αλεξανδροπούλου και Β. Καμπορόζο. Αθήνα: Guttenberg- Γιώργος & Κώστας Δαρδανός.
- Dalal, K., Rahman, F. & Jansson, B., 2009. Wife Abuse in Rural Bangladesh. *Journal of Biosocial Science*, 41(05), pp.561-573
- Dempsey, B., 2013. *Men's experience of domestic abuse in Scotland What we know and how we can know more* AMIS: University of Dundee
- Dutton, D.G., 1998. *The Abusive Personality. Violence and Control in Intimate Relationships*. New York: Guilford Press.
- Feldman, R., 2011. *Εξελικτική Ψυχολογία δια βίου ανάπτυξη*. Μεταφράστηκε από: Αγγλικά από Ζ. Αντωνοπούλου. Αθήνα: Guttenberg- Γιώργος & Κώστας Δαρδανός.
- Feldman, S. & Downey, G., 1994. Rejection sensitivity as a mediator of the impact of childhood exposure to family violence on adult attachment behavior. *Development and Psychopathology*, 6(01), pp.231–247
- FindLaw's Team., 2018. *Domestic Violence Against Men* [online] Available at: <https://www.findlaw.com/family/domestic-violence/domestic-violence-against-men.html> [Accessed 6/4/2021].
- Goldenson, J., Geffner, R., Foster, S.L., & Clipson, C. R., 2007. Female Domestic Violence Offenders: Their Attachment Security, Trauma Symptoms, and Personality Organization. *Violence and Victims*, 22(5), pp.532–545.
- Help Guide Organization., 2017. *Domestic Abuse: Help for Men Who are Being Abused* [online] Available at: <https://www.helpguide.org/articles/abuse/help-for-men-who-are-being-abused.htm> [Accessed 5/12/2020].
- Herron, W.G., Javier, R.A., McDonald-Gomez, M. & Adlerstein, L.K., 1994. Sources of Family Violence. *Journal of Social Distress and the Homeless*, 3(3), pp. 213–228.

- Hilberman, E., 1981. Book Reviews: Violence against Wives: A Case against the Patriarchy, R. Emerson Dobash and Russell Dobash. Pp. 339. New York, Free Press, 1979. \$14.95. Family Violence, Richard J. Gelles. Pp. 219. Beverly Hills, Calif., Sage, 1979. \$16 (cloth), \$7.95 (paper). *Crime & Delinquency*, 27(2), pp.265–268.
- Hoyle, A., 2013. *Why are so many men becoming victims of domestic violence? It's one of Britain's last remaining taboos, but abuse against men in the home is on the rise* [online] Available at: <https://www.dailymail.co.uk/femail/article-2518434/Why-MEN-victims-domestic-violence-Its-Britains-remaining-taboos-abuse-men-home-rise.html> [Accessed 8/12/2020].
- Inter-Agency Standing Committee., 2018. *Guidelines for Integrating Gender-Based Violence Interventions in Humanitarian Action: Reducing risk, promoting resilience and aiding recovery*. [online] Available at: <https://gbvguidelines.org/en> [Accessed 5/12/2020].
- Johal, A., Shelupanov, A. & Norman, W., 2012. *INVISIBLE MEN: engaging more men in social projects*. Big Lottery: London
- Klostermann, K., Kelley, M.L., Mignone, T., Pusateri, L. & Fals-Stewart, W., 2010. Partner violence and substance abuse: Treatment interventions. *Aggression and Violent Behavior*, 15(3), pp.162–166.
- Krantz, G., Phuong, T.V., Larsson, V., Thuan, N.T.B., & Ringsberg, K.C., 2005. Intimate partner violence: forms, consequences and preparedness to act as perceived by healthcare staff and district and community leaders in a rural district in northern Vietnam. *Public Health*, 119(11), pp.1048–1055.
- Live Science Staff., 2008. *Men Suffer Domestic Violence, Too* [online] Available at: <https://www.livescience.com/2539-men-suffer-domestic-violence.html> [Accessed 14 Μαρτίου 2019].
- National Association of Social Workers., 2018. *Social's Work Role in Responding to Intimate Partner Violence*. Washington: NASW.
- National Domestic Violence Hotline., 2020. *Myths around men experiencing abuse* [online] Available at:

<https://www.thehotline.org/resources/myths-around-men-experiencing-abuse> [Accessed 12/4/2021].

- Nisonoff, L. & Bitman, I., 1979. Spouse abuse: Incidence and relationship to selected demographic variables. *Victimology*, 4(1), pp. 131-140
- Papadakaki, M., Tzamalouka, G.S., Chatzifotiou, S. & Chliaoutakis, J., 2008. Seeking for Risk Factors of Intimate Partner Violence (IPV) in a Greek National Sample. *Journal of Interpersonal Violence*, 24(5), pp.732–750.
- Randle, A., & Graham, C., 2011. A review of the evidence on the effects of intimate partner violence of men. *Psychology of men and Masculinity*, 12(2), pp.97–111.
- Relationships Australia New South Wales., 2020. *Men can – and do – experience domestic violence* [online] Available at: <https://www.relationshipsnsw.org.au/what-to-do-if-you-are-a-male-victim-of-domestic-violence> [Accessed 5/5/21].
- Respect: Men’s Advice Line 2017. *Advice and support for men in abusive relationships*, Scottish Government [online] Available at <https://mensadvice.org.uk/contact-us> [Accessed 5/5/2020].
- Robinson, L. & Segal, J., 2021. *Help for Men Who are Being Abused*, Recognizing Domestic Violence Against Men and Getting Help HelpGuide. [online] Available at <https://www.helpguide.org/articles/abuse/help-for-men-who-are-being-abused.htm> [Accessed 5/12/2020].
- Rode, D., Rode, M. and Jamussek, M., 2015. Psychosocial characteristics of men and women as perpetrators of domestic violence. *PAN Original Papers* 46(1), pp.53–64.
- Petersen, W., 1965. Society and the Adolescent Self-Image. *Morris Rosenberg. Princeton University Press, Princeton, N.J., 1965. Science*, 148(3671), pp.804–804.
- Safe Lives Organization Ending Domestic Abuse., 2016. *The role of social workers in responding effectively to domestic abuse* [online] Available at: https://safelives.org.uk/practice_blog/role-social-workers-responding-effectively-domestic-abuse [Accessed 1/5/2021].

- Smith, S.G., Chen, J., Basile, K.C., Gilbert, L.K., Merrick, M.T., Patel, N., Walling, M., & Jain, A., 2017. *The National Intimate Partner and Sexual Violence Survey (NISVS): 2010-2012 State Report*. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention.
- Smith, S. G., Zhang, X., Basile, K.C., Merrick, M.T., Wang, J., Kresnow, M., & Chen, J., 2018. *The National Intimate Partner and Sexual Violence Survey (NISVS): 2015 Data Brief—Updated Release*. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention.
- Somerset Safeguarding Adults Board., 2020. *What is Abuse?* [online] Available at: <https://ssab.safeguardingsomerset.org.uk/protecting-adults/what-is-abuse> [Accessed 5/12/2020].
- Straus, M.A. 1980. Social stress and marital violence in a national sample of American families. *Annals of the New York Academy of Sciences*. 347(1), pp.229-250
- Straus, M., 2005. Women’s violence toward men is a serious social problem. *Current controversies on family violence*, 2nd Edition, pp.55-77.
- Tehrani Pournaghash, A. & Feizabadi, Z., 2007. Comparing Demographic Characteristics of Male Victims of Domestic Violence. *Journal of Applied Sciences: University of Tehran, Iran*. 7(14), pp.1930-1935.
- The Association of Rape Crisis Centers in Israel., 2015. *Emergency hotline for victims of sexual assault. What is sexual abuse?* [online] Available at: <https://www.1202.org.il/en/union/info/what-is-sexual-abuse> [Accessed 18/6/19].
- Tjaden, P. & Thoennes, N., 2000. Prevalence and Consequences of Male-to-female and Female-to-male Intimate Partner Violence as Measured by the National Violence Against Women Survey. *Violence Against Women*, 6(2), pp.142–161.
- Wang, L., 2016. Factors influencing attitude toward intimate partner violence. *Aggression and Violent Behavior*, 29, pp.72–78.
- WHO., 1997. *Violence against women. What health workers can do (Violence against women information pack)* Geneva: World Health Organization.
- Wolfgang, M. & Ferracuti, F., 1967. *The Subculture of Violence*. London: Tavistock.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1. Κατάλογος Πινάκων Διαγραμμάτων

Πίνακας 1. Κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά συμμετεχόντων και των συντρόφων τους

		Ερωτώμενος		Σύντροφος	
		n	%	n	%
Περιοχή συλλογής ερωτηματολογίων	Αστική	163	77.3%		
	Αγροτική	41	19.4%		
	Καταυλισμός	7	3.3%		
Μορφωτικό επίπεδο συμμετέχοντα	Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	14	6.6%	13	6.16
	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	91	43.1%	90	42.65
	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	106	50.2%	103	48.82

Οικογενειακή κατάσταση	Αρραβωνιασμένος	11	5.2%		
	Έγγαμος/Σύμφωνο Συμβίωσης	134	63.5%		
	Διαζευγμένος	7	3.3%		
	Άγαμος	59	28.0%		
Εργασιακή κατάσταση συμμετέχοντα	Άνεργος	14	6.6%	33	15.6
	Μισθωτός	110	52.1%	104	49.3
	Ελεύθερος Επαγγελματίας	31	14.7%	25	11.8
	Συνταξιούχος	36	17.1%	21	10.0
	Φοιτητής	19	9.0%	22	10.4
	Άλλο	1	0.5%	2	0.9
	Μηνιαίο εισόδημα (€)	0-300	25	11.8	50
	301-700	46	21.8	61	28.9
	701-1000	55	26.1	42	19.9
	1001-1300	44	20.9	35	16.6
	1301-1700	27	12.8	7	3.3
	1701+	13	6.2	10	4.7

Πίνακας 2. Δημογραφικά χαρακτηριστικά συμμετεχόντων και των συντρόφων τους

	Μέσος όρος	Τυπική Απόκλιση	Διάμεσος	Ελάχιστο	Μέγιστο
Ηλικία συμμετέχοντα	44	17	43	17	92
Ηλικία συντρόφου	41	15	40	15	82

Διάρκεια σχέσης σε χρόνια	16.1	14.8	13.0	.0	57.0
---------------------------	------	------	------	----	------

Πίνακας 3. Συχνότητα υποδοχής διαφορετικών μορφών συντροφικής κακοποίησης

	Ποτέ		Σπάνια		Συχνά		Πολύ Συχνά	
	n	%	n	%	n	%	n	%
1. Δέχετε ύβρεις, ειρωνεία, χλευασμό, απαξίωση κτλ.	124	58,8	60	28,4	23	10,9	4	1,9
2. Δέχετε απειλές (π.χ. ότι θα καταστρέψει προσωπικά σας αντικείμενα, ότι θα σας χωρίσει..κ.α)	162	77,1	30	14,3	16	7,6	2	1,0
3. Σας αποδίδουν κατηγορίες (ευθύνες/λάθη π.χ. εσύ ευθύνεσαι για αυτό που έγινε..κ.α)	73	35,3	88	42,5	34	16,4	12	5,8
4. Σας κάνει να αισθάνεστε ενοχή (π.χ. δεν ανταποκρίνεσαι στον οικογενειακό σου ρόλο, δεν ενδιαφέρεσαι για τα παιδιά, μόνο τον εαυτό σου κοιτάς,	122	57,8	55	26,1	22	10,4	12	5,7
5. Δέχετε δημόσια ταπείνωση (προσβολές μπροστά σε άλλους, αρνητική κριτική κ.α)	170	80,6	32	15,2	7	3,3	2	0,9
6. Η σύντροφος σας υποστηρίζει σε προβλήματα που προκύπτουν (στον εργασιακό χώρο, στην οικογένεια κ.α)	27	12,9	23	11,0	81	38,6	79	37,6
7. Η σύντροφος σας στηρίζει όταν δεν μπορείτε να ανταπεξέλθετε οικονομικά (πρακτικά ή ψυχολογικά)	28	13,3	35	16,7	75	35,7	72	34,3
8. Η σύντροφός σας πιέζει στη διαχείριση του εισοδήματός σας	105	49,8	64	30,3	24	11,4	18	8,5
9. Παρατηρείται αλλαγή της συμπεριφοράς της συντρόφου σας ανάλογα με τα χρήματα που φέρνετε σπίτι	132	63,5	42	20,2	20	9,6	14	6,7
10. Η σύντροφός είναι αρνητική στο να έχετε κοινωνικές συναναστροφές (π.χ. θυμώνει όταν βγαίνετε βόλτα κ.α)	109	51,7	61	28,9	25	11,8	16	7,6
11. Η σύντροφος είναι αρνητική στο να εργαστείτε	201	95,3	4	1,9	3	1,4	3	1,4
12. Η σύντροφος ελέγχει τις κοινωνικές συναναστροφές σας (π.χ. τι κάνετε, ποιους συναντάτε, με ποιους συζητάτε κ.α)	101	47,9	67	31,8	28	13,3	15	7,1
13. Η σύντροφος ελέγχει τα προσωπικά σας αντικείμενα (κινητό, πορτοφόλι..κ.α)	135	64,0	45	21,3	21	10,0	10	4,7

14. Η σύντροφος επιβάλλει τις απόψεις της (π.χ που θα πάτε, πως θα διαχειριστείτε ένα πρόβλημα κ.α.)	88	41,9	75	35,7	35	16,7	12	5,7
15. Η σύντροφος σας κάνει κάποιες από τις παρακάτω πράξεις που σας ενοχλούν (χαστούκια, τσιμπήματα, σπρωξιματα)	160	75,8	34	16,1	8	3,8	9	4,3
16. Η σύντροφος σας κάνει κάποιες από τις παρακάτω πράξεις που σας ενοχλούν (δαγκώματα, κάψιμο, πνίξιμο, γρονθοκόπημα, τράβηγμα μαλλιών)	191	90,5	8	3,8	6	2,8	6	2,8
17. Η σύντροφος σας κάνει κάποιες πράξεις που σας ενοχλούν με όπλα ή αντικείμενα (τηγάνι, παντόφλα...κ.α.)	191	90,5	11	5,2	6	2,8	3	1,4
18. Η σύντροφος σας εξαναγκάζει να συμμετέχετε σε σεξουαλικές πράξεις που σας προσκαλούν δυσφορία	188	89,1	12	5,7	5	2,4	6	2,8
19. Η σύντροφος σας κάνει ενοχλητικά ερωτικά αγγίγματα μπροστά σε δημόσιο χώρο ή σε τρίτα άτομα	179	84,8	17	8,1	9	4,3	6	2,8
20. Η σύντροφος σας πιέζει παρά τη θέλησή σας να κάνετε παιδί	173	82,0	16	7,6	13	6,2	9	4,3

Πίνακας 4 Συσχετίσεις κλιμάκων κακοποίησης με ψυχική ανθεκτικότητα

		Ψυχολογική κακοποίηση	Σωματική κακοποίηση	Σεξουαλική κακοποίηση	Κοινωνική - Οικονομική κακοποίηση	Ανθεκτικότητα
Ψυχολογική κακοποίηση	r	1	0.594	0.417	0.493	0.286
	p		0.000	0.000	0.000	0.000
Σωματική κακοποίηση	r	0.594	1	0.525	0.489	0.261
	p	0.000		0.000	0.000	0.000
Σεξουαλική κακοποίηση	r	0.417	0.525	1	0.466	0.213
	p	0.000	0.000		0.000	0.002
Κοινωνική - Οικονομική κακοποίηση	r	0.493	0.489	0.466	1	0.35
	p	0.000	0.000	0.000		0.000
Ανθεκτικότητα	r	0.286	0.261	0.213	0.35	1
	p	0.000	0.000	0.002	0.000	

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Πίνακας 5 Συσχετίσεις κλιμάκων οικογενειακής κατάστασης με τις κλίμακες κακοποίησης και της ψυχικής ανθεκτικότητας

	Έγγαμος/Σε σχέση		Άγαμος/Διαζευγμένος		Total
	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	p
Ψυχολογική κακοποίηση	0.53	0.51	0.78	0.62	0.005
Σωματική κακοποίηση	0.14	0.43	0.44	0.68	<0,001
Σεξουαλική κακοποίηση	0.14	0.40	0.51	0.67	<0,001
Κοινωνική - Οικονομική κακοποίηση	0.52	0.68	0.84	0.88	0.011
Ανθεκτικότητα	2.10	0.74	2.23	0.96	0.66

Πίνακας 6 Συσχετίσεις κλιμάκων ηλικίας συμμετεχόντων και των συντρόφων του με τις κλίμακες κακοποίησης και της ψυχικής ανθεκτικότητας

	Ηλικία συμμετέχοντα		Ηλικία συντρόφου		Ηλικία συμμετέχοντα		Ηλικία συντρόφου	
	r	p	r	p	rs	p	rs	p
Ηλικία συμμετέχοντα	1		,965**	0.000	1.000		,959**	0.000
Ηλικία συντρόφου	,965**	0.000	1		,959**	0.000	1.000	
Ψυχολογική κακοποίηση	-,181**	0.009	-,148*	0.035	-,210**	0.002	-,168*	0.017

Σωματική κακοποίηση	-,315**	0.000	-,306**	0.000	-,423**	0.000	-,401**	0.000
Σεξουαλική κακοποίηση	-,326**	0.000	-,350**	0.000	-,387**	0.000	-,399**	0.000
Κοινωνική - Οικονομική κακοποίηση	-,193**	0.005	-,164*	0.019	-,156*	0.024	-0.132	0.061
Ανθεκτικότητα	-0.120	0.083	-0.113	0.107	-0.102	0.143	-0.079	0.259

Πίνακας 7 Συσχετίσεις κλιμάκων διάρκειας σχέσης σε χρόνια με τις κλίμακες κακοποίησης και της ψυχικής ανθεκτικότητας

	Διάρκεια σχέσης σε χρόνια		Διάρκεια σχέσης σε χρόνια	
	r	p	rs	p
Διάρκεια σχέσης σε χρόνια	1		1.000	
Ψυχολογική κακοποίηση	-0.184	0.010	-,168*	0.019
Σωματική κακοποίηση	-0.232	0.001	-,337**	0.000
Σεξουαλική κακοποίηση	-0.327	0.000	-,441**	0.000
Κοινωνική - Οικονομική κακοποίηση	-0.206	0.004	-,196**	0.006
Ανθεκτικότητα	-0.035	0.626	-0.005	0.945

Πίνακας 8 Συσχετίσεις κλιμάκων μορφωτικού επιπέδου συμμετέχοντα και των συντρόφων τους με τις κλίμακες κακοποίησης και της ψυχικής ανθεκτικότητας

	Μορφωτικό επίπεδο συμμετέχοντα						ρ
	Έως Γυμνάσιο		Λύκειο/μεταλυκειακά		ΑΕΙ και άνω		
	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ	
Ψυχολογική κακοποίηση	0.8	0.7	0.6	0.6	0.5	0.5	0.376
Σωματική κακοποίηση	0.4	0.8	0.2	0.5	0.1	0.3	0.205
Σεξουαλική κακοποίηση	0.3	0.7	0.3	0.5	0.2	0.4	0.387
Κοινωνική - Οικονομική κακοποίηση	0.7	0.8	0.8	0.9	0.5	0.6	0.203
Ανθεκτικότητα	2.3	0.9	2.4	0.9	2.0	0.7	0.011
	Μορφωτικό επίπεδο συντρόφου						
Ψυχολογική κακοποίηση	1.0	0.6	0.6	0.5	0.5	0.6	0.001
Σωματική κακοποίηση	0.6	0.8	0.2	0.5	0.2	0.5	0.005
Σεξουαλική κακοποίηση	0.6	0.8	0.2	0.4	0.2	0.5	0.015
Κοινωνική - Οικονομική κακοποίηση	0.7	0.9	0.7	0.8	0.6	0.7	0.679
Ανθεκτικότητα	2.7	0.9	2.3	0.8	1.9	0.7	0.000

Πίνακας 9 Συσχετίσεις κλιμάκων εργασιακής κατάστασης συμμετέχοντα και των συντρόφων τους με τις κλίμακες κακοποίησης και της ψυχικής ανθεκτικότητας

Κακοποίηση	Εργασιακή κατάσταση συμμετέχοντα									
	Άνεργος/Φοιτητής		Μισθωτός		Ελεύθερος επαγγελματίας		Συνταξιούχος		ρ	
	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ		
Ψυχολογική	0.9	0.7	0.6	0.5	0.7	0.6	0.44	0.4	0.059	
Σωματική	0.6	0.8	0.2	0.5	0.1	0.4	0.01	0.1	<0,001	
Σεξουαλική	0.5	0.7	0.3	0.5	0.2	0.3	0.01	0.1	<0,001	
Κοινωνική - Οικονομική	0.8	1.0	0.7	0.8	0.6	0.6	0.33	0.5	0.091	
Ανθεκτικότητα	2.3	0.9	2.1	0.9	1.9	0.6	2.26	0.6	0.166	

	Εργασιακή κατάσταση συντρόφου									
	Άνεργος/Φοιτητής		Μισθωτός		Ελεύθερος επαγγελματίας		Συνταξιούχος		ρ	
	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ		
Ψυχολογική	0.7	0.6	0.6	0.5	0.6	0.6	0.3	0.3	0.098	
Σωματική	0.4	0.6	0.2	0.6	0.1	0.3	0.0	0.1	<0,001	
Σεξουαλική	0.5	0.7	0.2	0.4	0.2	0.4	0.0	0.1	<0,001	
Κοινωνική - Οικονομική	0.7	0.9	0.7	0.8	0.5	0.6	0.3	0.5	0.167	
Ανθεκτικότητα	2.3	1.0	2.1	0.8	2.1	0.8	2.2	0.5	0.618	

Πίνακας 10 Συσχετίσεις κλιμάκων μηνιαίου εισοδήματος συμμετέχοντα και των συντρόφων τους με τις κλίμακες κακοποίησης και της ψυχικής ανθεκτικότητας

	Μηνιαίο εισόδημα συμμετέχοντα		Μηνιαίο εισόδημα συντρόφου	
	rs	p	rs	p
Μηνιαίο εισόδημα συμμετέχοντα	1.000		0.387	0.000
Μηνιαίο εισόδημα συντρόφου	0.387	0.000	1.000	
Ψυχολογική κακοποίηση	-0.229	0.001	-0.113	0.106
Σωματική κακοποίηση	-0.311	0.000	-0.170	0.015
Σεξουαλική κακοποίηση	-0.302	0.000	-0.203	0.003
Κοινωνική - Οικονομική κακοποίηση	-0.198	0.004	-0.038	0.590
Ανθεκτικότητα	-0.245	0.000	-0.161	0.021

Πίνακας 11 Συσχετίσεις οικονομικού επιπέδου μεταξύ συμμετέχοντα και με τους συντρόφους τους με τις κλίμακες κακοποίησης και της ψυχικής ανθεκτικότητας

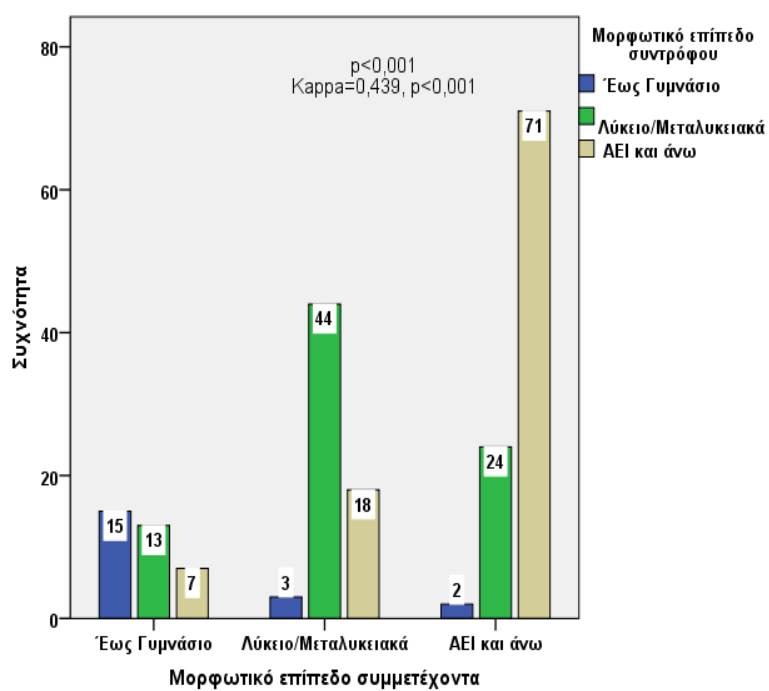
Κακοποίηση	Οικονομικό επίπεδο						p
	Χαμηλότερο		Ίδιο επίπεδο		Υψηλότερη		
	MO	TA	MO	TA	MO	TA	
Ψυχολογική	0.7	0.8	0.6	0.5	0.7	0.5	0.256
Σωματική	0.2	0.7	0.2	0.5	0.2	0.4	0.381
Σεξουαλική	0.3	0.6	0.2	0.5	0.4	0.6	0.535
Κοινωνική - Οικονομική	0.7	0.9	0.6	0.7	0.6	0.7	0.232
Ανθεκτικότητα	2.0	0.8	2.2	0.9	2.0	0.5	0.226

Πίνακας 12 Συσχετίσεις μορφωτικού επιπέδου μεταξύ συμμετέχοντα και με τους συντρόφους τους με τις κλίμακες κακοποίησης και της ψυχικής ανθεκτικότητας

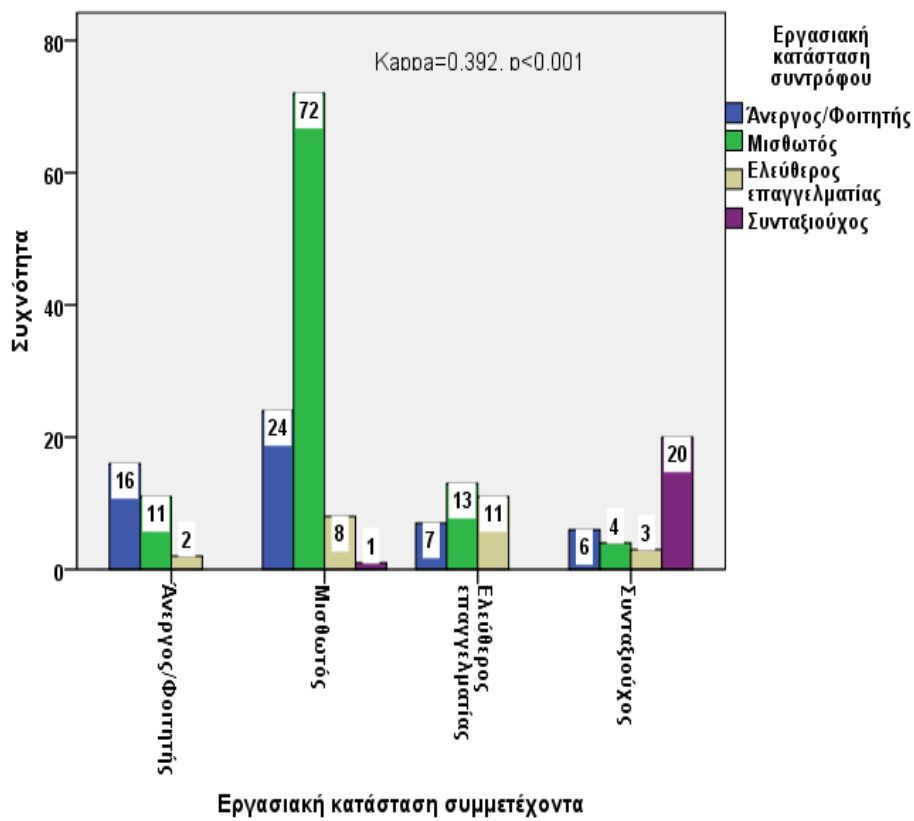
Κακοποίηση	Μορφωτικό επίπεδο						p
	Χαμηλότερο		Ίδιο		Υψηλότερο		
	MO	TA	MO	TA	MO	TA	
Ψυχολογική	0.8	0.7	0.7	0.6	0.5	0.5	0.343

Σωματική	0.4	0.9	0.3	0.5	0.1	0.3	0.533
Σεξουαλική	0.4	0.7	0.3	0.5	0.2	0.4	0.288
Κοινωνική - Οικονομική	0.8	0.9	0.7	0.9	0.5	0.6	0.900
Ανθεκτικότητα	2.1	0.9	2.3	0.8	2.0	0.8	0.423

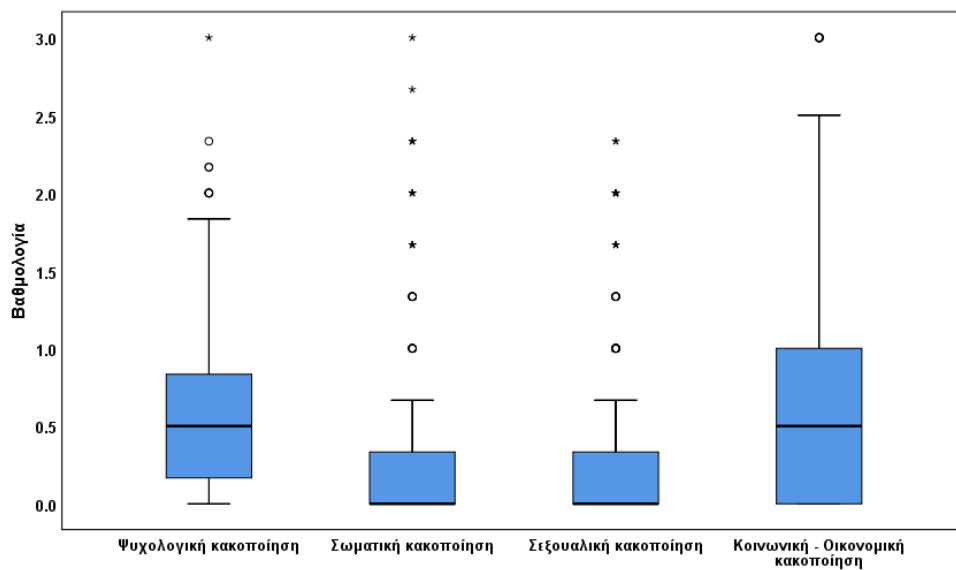
Διάγραμμα 1 Σύγκριση μορφωτικού επιπέδου συμμετεχόντων με συντρόφους

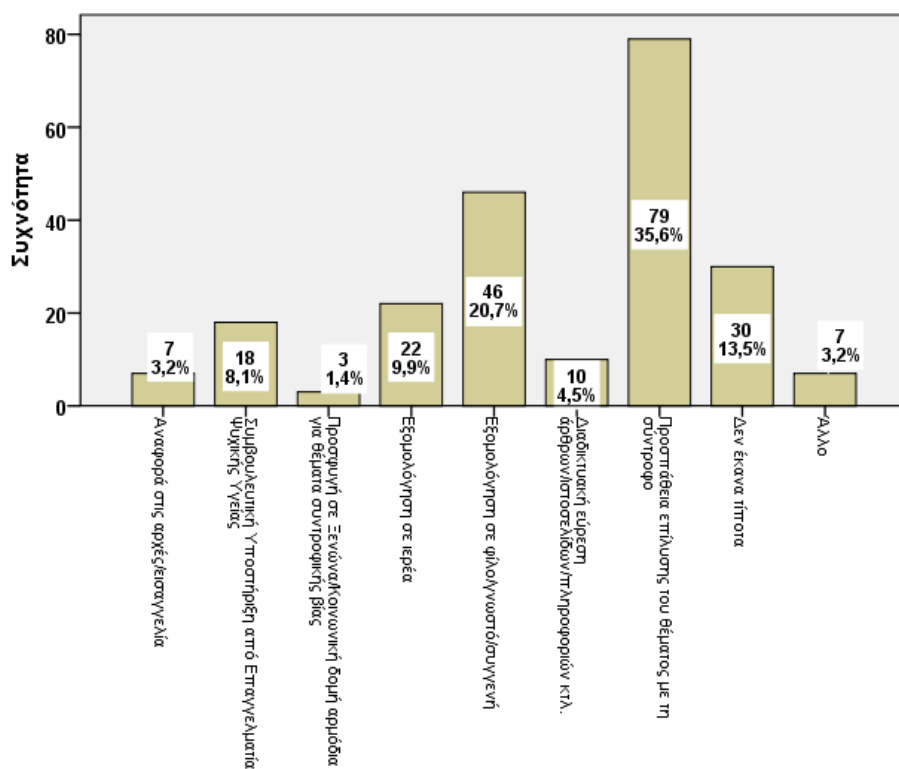
Διάγραμμα 2 Σύγκριση εργασιακής κατάστασης συμμετεχόντων με συντρόφων

Διάγραμμα 3 Διάγραμμα βαθμολογίας κακοποίησης ανδρών

Διάγραμμα 4 Διάγραμμα κατανομής στρατηγικών διαχείρισης της συντροφικής κακοποίησης

Παράρτημα 2: Έντυπο ενημέρωσης συμμετεχόντων

ΕΝΤΥΠΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

Η συγκεκριμένη μελέτη υλοποιείται στα πλαίσια μεταπτυχιακής εργασίας στο Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο και εξετάζει το προφίλ του άνδρα – θύματος συντροφικής κακοποίησης.

Τα αποτελέσματα της έρευνας εκτιμάται ότι θα συμβάλουν σε μία πρώτη εκτίμηση της υφιστάμενης κατάστασης, σε μία χώρα που δεν διαθέτει δεδομένα σχετικά με το συγκεκριμένο φαινόμενο.

Η έρευνα αναμένεται να συμβάλει στην ανάδειξη των παραγόντων κινδύνου και να προάγει την έγκαιρη αναγνώριση, με γνώμονα την πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση περιπτώσεων συντροφικής κακοποίησης του ανδρικού φύλου στη χώρα μας.

Η δική σας συμμετοχή στη μελέτη περιλαμβάνει τη συμπλήρωση του παρακάτω ερωτηματολογίου μέσης διάρκειας 10 λεπτών. Θα πρέπει να γνωρίζετε τα παρακάτω πριν από τη συμπλήρωσή του:

- A) Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου είναι προαιρετική
- B) Οι πληροφορίες που θα δώσετε είναι εμπιστευτικές και διαθέσιμες αποκλειστικά στα άτομα που υλοποιούν την έρευνα
- Γ) Οι πληροφορίες που θα δώσετε θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για τους σκοπούς της έρευνας

Σας προσκαλούμε να συμβάλετε σε αυτή την προσπάθεια προκειμένου από κοινού να προτείνουμε λύσεις για την πρόληψη και την καλύτερη αντιμετώπιση του φαινομένου.

Σας ευχαριστούμε προκαταβολικά και θα είμαστε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση.

Με εκτίμηση,

Η Επιβλέπουσα

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Κοινωνική Λειτουργός

Παπαδακάκη Μαρία, BSW, MPH, PhD

Ευτυχίδα Ρωζάνη Αγγελική, BSW, MSc(c)

Επίκουρη Καθηγήτρια

roxipapaki@gmail.com

Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

mpapadakaki@yahoo.gr

Παράρτημα 3: Ερωτηματολόγιο έρευνας

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ

***Το προφίλ του άνδρα – θύματος συντροφικής κακοποίησης:
Παράγοντες κινδύνου***

***Μία μελέτη στις αγροτικές και αστικές περιοχές
του Δήμου Ηρακλείου***

ΗΡΑΚΛΕΙΟ, Οκτώβριος 2020

1. Ηλικία: _____

2. Ηλικία συντρόφου: _____

3. Οικογενειακή κατάσταση:

3.1 Αρραβωνιασμένος

3.2 Έγγαμος / Σύμφωνο Συμβίωσης

3.3 Διαζευγμένος

3.4 Χήρος

3.5 Άγαμος

4. Διάρκεια τωρινής σχέσης: I ____ I ημέρες I ____ I μήνες I ____ I χρόνια

5. Μορφωτικό επίπεδο συμμετέχοντα:

6. Μορφωτικό επίπεδο συντρόφου:

(μία απάντηση)

5.1. Αναλφάβητος

6.1.

5.2. Δημοτικό

6.2.

5.3. Γυμνάσιο

6.3.

5.4. Λύκειο

6.4.

5.5. Τεχνική/Επαγγελματική Σχολή

6.5.

5.6. Πανεπιστήμιο/ΤΕΙ

6.6.

5.7 Μεταπτυχιακό / Διδακτορικό

6.7.

5.8. Άλλο _____

6.8 _____

7. Εργασιακή κατάσταση συμμετέχοντα:

8. Εργασιακή κατάσταση συντρόφου:

7.1. Άνεργος

8.1

7.2. Μισθωτός

8.2

3. Ελεύθερος Επαγγελματίας

8.3

4. Συνταξιούχος

8.4

5. Φοιτητής

8.5

6. Άλλο _____

8.6 _____

9. Μηνιαίο εισόδημα συμμετέχοντα :

10. Μηνιαίο εισόδημα συντρόφου:

9.1. 0-300

10.1

9.2. 301-700

10.2

9.3. 701-1000

10.3

9.4. 1001-1300

10.4

9.5. 1301-1700

10.5

9.6. 1701+

10.6

11. Πόσο συχνά συμβαίνουν στη τωρινή συντροφική σας σχέση οι παρακάτω καταστάσεις και συμπεριφορές:

	Ποτέ	Σπάνια	Συχνά	Πολύ
1. Δέχετε ύβρεις, ειρωνεία, γλεουασμό, απαξίωση κτλ.				
2. Δέχετε απειλές (π.χ. ότι θα καταστρέψει προσωπικά σας αντικείμενα, ότι θα σας χωρίσει ...κ.α.)				
3. Σας αποδίδουν κατηγορίες (ευθύνες/λάθη π.χ. εσύ ευθύνεσαι για αυτό που έγινε ...κ.α.)				
4. Σας κάνει να αισθάνεστε ενοχή (π.χ. δεν ανταποκρίνεσαι στον οικογενειακό σου ρόλο, δεν ενδιαφέρεσαι για τα παιδιά, μόνο τον εαυτό σου κοιτάς, δε βοηθάς στις δουλειές...κ.α.)				

5. Δέχεστε δημόσια ταπείνωση (προσβολές μπροστά σε άλλους, αρνητική κριτική ...κ.α.)				
6. Η σύντροφός σας υποστηρίζει σε προβλήματα που προκύπτουν (στον εργασιακό χώρο, στην οικογένεια ...κ.α.)				
7. Η σύντροφος σας στηρίζει όταν δεν μπορείτε να ανταπεξέλθετε οικονομικά (πρακτικά ή ψυχολογικά)				
8. Η σύντροφός σας πιέζει στη διαχείριση του εισοδήματός σας				
9. Παρατηρείτε αλλαγή της συμπεριφοράς της συντρόφου σας ανάλογα με τα χρήματα που φέρνετε στο σπίτι				
10. Η σύντροφος είναι αρνητική στο να έχετε κοινωνικές συναναστροφές (π.χ. θυμώνει όταν βγαίνετε βόλτα ...κ.α.)				
11. Η σύντροφος είναι αρνητική στο να εργαστείτε				
12. Η σύντροφός ελέγχει τις κοινωνικές συναναστροφές σας (π.χ. τι κάνετε, ποιους συναντάτε, με ποιους συζητάτε ...κ.α.)				
13. Η σύντροφος ελέγχει τα προσωπικά σας αντικείμενα (κινητό, πορτοφόλι ...κ.α.)				
14. Η σύντροφος επιβάλλει τις απόψεις της (π.χ. που θα πάτε, πώς θα διαχειριστείτε ένα πρόβλημα...κ.α.)				
15. Η σύντροφος σας κάνει κάποιες από τις παρακάτω πράξεις που σας ενοχλούν (χαστούκια, τσιμπήματα, σπρωξίματα)				
16. Η σύντροφος σας κάνει κάποιες από τις παρακάτω πράξεις που σας ενοχλούν (δαγκώματα, κάψιμο, πνίζιμο, γρονθοκόπημα, τράβηγμα μαλλιών)				
17. Η σύντροφος σας κάνει κάποιες πράξεις που σας ενοχλούν με όπλα ή αντικείμενα (τηγάνι, παντόφλα ...κ.α.)				
18. Η σύντροφος σας εξαναγκάζει να συμμετέχετε σε σεξουαλικές πράξεις που σας προκαλούν δυσφορία				
19. Η σύντροφος σας κάνει ενοχλητικά ερωτικά αγγίγματα μπροστά σε δημόσιο χώρο ή σε τρίτα άτομα				
20. Η σύντροφος σας πιέζει παρά τη θέλησή σας να κάνετε παιδί				

12. Σημειώστε τον βαθμό συμφωνίας/διαφωνίας που ταιριάζει καλύτερα στην τρέχουσα

κατάστασή σας

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Διαφωνώ μέτρια	Συμφωνώ μέτρια	Συμφωνώ
1. Συνολικά είμαι ικανοποιημένος με τον εαυτό μου					
2. Κατά καιρούς σκέφτομαι ότι δεν είμαι καλός σε τίποτα					
3. Αισθάνομαι ότι έχω αρκετές δυνατότητες					
4. Είμαι ικανός να ενεργώ τόσο καλά όσο και οι άλλοι					
5. Νιώθω ότι δεν έχω κάνει πολλά πράγματα για τα οποία να είμαι υπερήφανος					
6. Ασφαλώς κατά καιρούς νιώθω άχρηστος					
7. Αισθάνομαι ότι είμαι ένα αξιόλογο άτομο, τουλάχιστον όσο και οι άλλοι					
8. Θα ήθελα να τρέφω μεγαλύτερο σεβασμό για τον εαυτό μου					
9. Σε τελική ανάλυση, τείνω να πιστεύω ότι είμαι αποτυχημένος					
10. Έχω θετική στάση απέναντι στον εαυτό μου					

13.

13. Στην περίπτωση που βιώσατε κάποιο περιστατικό συντροφικής βίας σε ποια/ες ενέργειες από τις παρακάτω προβήκατε:

13. 1. Αναφορά στις αρχές/εισαγγελία

13. 2. Συμβουλευτική Υποστήριξη από Επαγγελματία Ψυχικής Υγείας

13. 3. Προσφυγή σε Ξενώνα/Κοινωνική Δομή αρμόδια για θέματα συντροφικής Βίας

13. 4. Εξομολόγηση σε ιερέα

13. 5. Εξομολόγηση σε φίλο/γνωστό/συγγενή

13. 6. Διαδικτυακή εύρεση άρθρων/ιστοσελίδων/ πληροφοριών κτλ.

13. 7. Προσπάθεια επίλυσης του θέματος με τη σύντροφο

13. 8. Δεν έκανα τίποτα

13. 9. Άλλο: _____

Σας ευχαριστούμε πολύ για τον χρόνο σας!

Παράρτημα 4: Νόμος 3500/2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 232

24 Οκτωβρίου 2006

Το παρόν ΦΕΚ επανεκτυπώθηκε λόγω λάθους

ΝΟΜΟΣ ΥΠΑΡΙΘ. 3500

Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας
και άλλες διατάξεις

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1
Ορισμοί

Για τον παρόντα νόμο θεωρείται:

1. ενδοοικογενειακή βία, η τέλεση αξιόποινης πράξης, σε βάρος μέλους της οικογένειας, σύμφωνα με τα άρθρα 6, 7, 8 και 9 του παρόντος και τα άρθρα 299 και 311 του Ποινικού Κώδικα.

2. α. οικογένεια ή κοινότητα που αποτελείται από συζύγους ή γονείς και συγγενείς πρώτου και δεύτερου βαθμού εξ αίματος ή εξ αγχιστείας και τα εξ υιοθεσίας τέκνα τους.

β. στην οικογένεια περιλαμβάνονται, εφόσον συνοικούν, συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι τέταρτου βαθμού και πρόσωπα των οποίων επίτροπος, δικαστικός παραστάτης ή ανάδοχος γονέας έχει ορισθεί μέλος της οικογένειας, καθώς και κάθε ανήλικο πρόσωπο που συνοικεί στην οικογένεια.

γ. οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται και στην μόνιμη σύντροφο του άνδρα ή στον μόνιμο σύντροφο της γυναίκας και στα τέκνα, καινά ή ενός εξ αυτών, εφόσον τα πρόσωπα αυτά συνοικούν, ως και στους τέως συζύγους.

3. θύμα ενδοοικογενειακής βίας κάθε πρόσωπο της προηγούμενης παραγράφου σε βάρος του οποίου τελείται αξιόποινή πράξη κατά τα άρθρα 6, 7, 8 και 9 του παρόντος. Θύμα είναι και το μέλος, στην οικογένεια του οποίου τελέσθηκε αξιόποινή πράξη, κατά τα άρθρα 299 και 311 του Ποινικού Κώδικα, καθώς και ο ανήλικος κατά την παράγραφο 2, ενώπιον του οποίου τελείται μία από τις αξιόποινες πράξεις της παρούσας.

Άρθρο 2

Απαγόρευση χρήσης βίας

Η άσκηση βίας κάθε μορφής μεταξύ των μελών της οικογένειας απαγορεύεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄
ΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 3

Η ενδοοικογενειακή βία ως τεκμήριο κλονημού του γάμου

Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 1439 του Αστικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Εφόσον ο εναγόμενος δεν αποδεικνύει το αντίθετο, ο κλονισμός τεκμαίρεται σε περίπτωση διγαμίας ή μοιχείας αυτού εγκατάλειψης του ενάγοντος ή επβουλής της ζωής του από τον εναγόμενο, καθώς και σε περίπτωση άσκησης από τον εναγόμενο ενδοοικογενειακής βίας εναντίον του ενάγοντος».

Άρθρο 4

Σωματική βία σε βάρος ανηλίκων

Επί ασκήσεως σωματικής βίας σε βάρος ανηλίκου, ως μέσου σωφρονισμού στο πλαίσιο της ανατροφής του, εφαρμόζεται το άρθρο 1532 του Αστικού Κώδικα.

Άρθρο 5

Χρηματική ικανοποίηση

Η κατά το άρθρο 932 του Αστικού Κώδικα χρηματική ικανοποίηση, λόγω ηθικής βλάβης του παθόντος για μία από τις πράξεις του παρόντος νόμου, δεν μπορεί να είναι κατώτερη των χιλίων (1000) ευρώ, εκτός αν ο ίδιος ο παθών ζήτησε μικρότερο ποσό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄
ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 6

Ενδοοικογενειακή σωματική βλάβη

1. Το μέλος της οικογένειας το οποίο προξενεί σε άλλο μέλος αυτής σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας του, υπό την έννοια του εδαφίου α΄ της παρ. 1 του άρθρου 308 του Ποινικού Κώδικα, ή με συνεχή συμπεριφορά προξενεί εντελώς ελαφρά κάκωση ή βλάβη της υγείας του με την έννοια του εδαφίου β΄ της παραπάνω διάταξης, τιμωρείται με φυλάκιση, τουλάχιστον, ενός έτους.

2. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου είναι δυνατόν να προκαλέσει στο θύμα κίνδυνο για τη ζωή του ή βαριά σωματική βλάβη, επιβάλλεται φυλάκιση, τουλάχιστον, δύο ετών. Αν επακολούθησε βαριά σωματική ή διανοητική πάθηση του θύματος, επιβάλλεται κάθειρξη

μέχρι δέκα ετών. Αν ο υπαίτιος επεδίωκε ή γνώριζε και αποδέχθηκε το αποτέλεσμα της πράξης του, τιμωρείται με κάθειρξη.

3. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου τελέσθηκε σε βάρος εγκύου ή σε βάρος μέλους της οικογένειας το οποίο, από οποιαδήποτε αιτία, είναι ανίκανο να αντισταθεί, τιμωρείται με φυλάκιση, τουλάχιστον, δύο ετών και αν η πράξη τελέσθηκε ενώπιον ανήλικου μέλους της οικογένειας, τιμωρείται με φυλάκιση, τουλάχιστον, ενός έτους.

4. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου συνιστά μεθουμένη πρόκληση έντονου σωματικού πόνου ή σωματικής εξάντλησης, επικίνδυνη για την υγεία, ή ψυχικού πόνου, ικανού να επιφέρει σοβαρή ψυχική βλάβη, ιδίως με την παρατεταμένη απομόνωση του θύματος, επιβάλλεται κάθειρξη. Αν το θύμα είναι ανήλικος, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών.

5. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται αντίστοιχα και όταν ο δράστης εργάζεται σε φορέα παροχής κοινωνικής μέριμνας, η δε πράξη του στρέφεται σε βάρος προσώπου, το οποίο δέχεται τις υπηρεσίες του φορέα αυτού.

Άρθρο 7

Ενδοοικογενειακή παράνομη βία και απειλή

1. Το μέλος της οικογένειας το οποίο εξαναγκάζει άλλο μέλος χρησιμοποιώντας βία ή απειλή με σπουδαίο και άμεσο κίνδυνο σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή χωρίς το θύμα να υποχρεούται προς τούτο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών, ανεξάρτητα από το αν το απειλούμενο κακό στρέφεται εναντίον του ίδιου του θύματος ή κάποιου από τους οικείους του υπό την έννοια της περίπτωσης β' του άρθρου 13 του Ποινικού Κώδικα.

2. Το μέλος της οικογένειας το οποίο προκαλεί τρόμο ή ανησυχία σε άλλο μέλος της οικογένειας, απειλώντας το με βία ή άλλη παράνομη πράξη ή παράλειψη, τιμωρείται με φυλάκιση.

Άρθρο 8

Βιασμός και κατάχρηση σε ασέλγεια

1. Η παρ. 1 του άρθρου 336 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Όποιος με σωματική βία ή με απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου εξαναγκάζει άλλον σε συνουσία ή σε άλλη ασελή πράξη ή σε ανοχή της τιμωρείται με κάθειρξη.»

2. Η παρ. 1 του άρθρου 338 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Όποιος με κατάχρηση της παραφροσύνης άλλου ή της από οποιαδήποτε αιτία προερχόμενης ανικανότητάς του να αντισταθεί, ενεργεί επί αυτού συνουσία ή άλλη ασελή πράξη τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών.»

Άρθρο 9

Ενδοοικογενειακή προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας

1. Το μέλος της οικογένειας το οποίο προσβάλλει την αξιοπρέπεια άλλου μέλους της, με ιδιαίτερα ταπεινωτικό λόγο ή έργο που ανάγεται στη γενετήσια ζωή του, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

2. Με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών μέχρι τριών ετών τιμωρείται η πράξη της προηγούμενης παραγράφου, αν ο παθών είναι ανήλικος.

3. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται αντίστοιχα και όταν ο δράστης εργάζεται σε φορέα παροχής κοινωνικής μέριμνας, η δε πράξη του στρέφεται σε βάρος προσώπου, το οποίο δέχεται τις υπηρεσίες του φορέα αυτού.

Άρθρο 10

Παρακώλυση απονομής της δικαιοσύνης

Όποιος σε υπόθεση ενδοοικογενειακής βίας απειλεί μάρτυρα ή μέλος της οικογένειάς του ή ασκεί βία εναντίον του ή τον δωροδοκεί, με σκοπό την παρακώλυση απονομής της δικαιοσύνης, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών μέχρι τριών ετών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ

Άρθρο 11 Προϋποθέσεις

1. Στα πλημμελήματα ενδοοικογενειακής βίας ο αρμόδιος για την άσκηση ποινικής δίωξης εισαγγελέας διερευνά τη δυνατότητα διαμεσολάβησης κατά τη διαδικασία των επόμενων άρθρων.

2. Προϋπόθεση για την έναρξη της διαδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης είναι η υποβολή ανεπιφύλακτης δήλωσης εκ μέρους του προσώπου στο οποίο αποδίδεται η τέλεση του εγκλήματος, ότι είναι πρόθυμο σωρευτικά:

α) να υποσχεθεί ότι δεν θα τελέσει στο μέλλον οποιαδήποτε πράξη ενδοοικογενειακής βίας (λόγος τιμής) και ότι, σε περίπτωση συνοίκησης, δέχεται να μείνει εκτός οικογενειακής κατοικίας για εύλογο χρονικό διάστημα, εάν το προτείνει το θύμα. Για την υπόσχεση αυτή συντάσσεται έκθεση κατά τα άρθρα 148 επ. του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

β) να παρακολουθήσει ειδικό συμβουλευτικό - θεραπευτικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας σε δημόσιο φορέα, σε όποιον τόπο και για όσο χρονικό διάστημα κρίνεται τούτο αναγκαίο από τους αρμόδιους θεραπευτές. Ο υπεύθυνος του προγράμματος πιστοποιεί την ολοκλήρωση της παρακολούθησής του. Το σχετικό πιστοποιητικό επισυνάπτεται στο φάκελο της δικογραφίας. Αναφέρονται δε σε αυτό, αναλυτικά, το αντικείμενο του συμβουλευτικού - θεραπευτικού προγράμματος και ο αριθμός των συνεδριών που παρακολούθησε ο ενδιαφερόμενος.

γ) να άρει ή να αποκαταστήσει, εφόσον είναι δυνατόν, αμέσως τις συνέπειες που προκλήθηκαν από την πράξη και να καταβάλει εύλογη χρηματική ικανοποίηση στον παθόντα.

3. Αν το θύμα της ενδοοικογενειακής βίας είναι ανήλικος, η ποινική διαμεσολάβηση ενεργείται υπέρ αυτού και από κοινού από τον κατά τόπον αρμόδιο εισαγγελέα ανηλικών και τον ασκούντα την επιμέλεια, εφόσον αυτός δεν είναι το ίδιο πρόσωπο με τον φερόμενο ως δράστη του εγκλήματος. Αν δεν υπάρξει ομοφωνία, η διαμεσολάβηση δεν είναι δυνατή. Ο ανήλικος που έχει συμπληρώσει το δέκατο τέταρτο έτος της ηλικίας του μπορεί, εφόσον το επιθυμεί, να παρίσταται κατ' αυτήν και να ακούγεται. Τα πρόσωπα του πρώτου εδαφίου αντιπροσωπεύουν τον ανήλικο στη διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης και για τις αστικές αξιώσεις.

4. Οι σχετικές με την ποινική διαμεσολάβηση διατάξεις

του παρόντος νόμου δεν εφαρμόζονται, αν ο φερόμενος ως δράστης της πράξεως ενδοοικογενειακής βίας είναι επίτροπος, δικαστικός συμπαραστάτης ή ανάδοχος γονέας του ανηλίκου.

5. Αν την πράξη ενδοοικογενειακής βίας σε βαθμό πλημμελήματος φέρεται να έχει τελέσει ανήλικος, εφαρμόζεται το άρθρο 45Α του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Άρθρο 12 Διαδικασία

1. Αν σε βάρος του υπαίτιου κινηθεί η διαδικασία των άρθρων 417 επ. του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ποινική διαμεσολάβηση επιτρέπεται μόνον εφόσον το δικαστήριο αναβάλει την εκδίκαση της υπόθεσης κατά τις διατάξεις του άρθρου 423 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Στην περίπτωση αυτή, η σχετική διαδικασία χωρεί κατά τις παραγράφους 3 έως 6 του παρόντος άρθρου. Το δικαστήριο που αναβάλλει την εκδίκαση της υπόθεσης, κατά το πρώτο εδάφιο, εξετάζει αυτεπαγγέλτως αν συντρέχει περίπτωση να επιβληθούν στον υπαίτιο περιοριστικοί όροι κατά το άρθρο 18 του παρόντος νόμου.

2. Αν σε βάρος του φερόμενου ως δράστη ενεργείται προκαταρκτική εξέταση, ο εισαγγελέας, πριν από κάθε άλλη ενέργεια:

α) μπορεί να διατάσσει τη διενέργεια ιατρικής πραγματογνωμοσύνης στο φερόμενο ως θύμα, προκειμένου να ερευνηθεί η βασιμότητα της καταγγελίας για την σε βάρος του τέλεση της πράξεως,

β) εξετάζει ο ίδιος κάθε μάρτυρα που προτείνεται, καθώς και τα πρόσωπα της οικογένειας ή παραγγέλλει την εξέταση αυτών από τους αρμόδιους ανακριτικούς υπαλλήλους, και

γ) καλεί το πρόσωπο στο οποίο αποδίδεται η τέλεση της πράξεως να παράσχει στον ίδιο ή στον αρμόδιο ανακριτικό υπάλληλο εξηγήσεις υπό τους όρους του άρθρου 31 παρ. 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

3. Αν ο παρέχων εξηγήσεις δεν υποβάλει ο ίδιος, ή μέσω του συνηγόρου του, την κατά την παρ. 2 του άρθρου 11 δήλωση περί ποινικής διαμεσολάβησης, καλείται, προς τούτο, από τον αρμόδιο εισαγγελέα. Στην περίπτωση αυτή μπορεί να λάβει προθεσμία τριών ημερών για να απαντήσει.

4. Αν η απάντηση του παρέχοντος εξηγήσεις είναι αρνητική ή αυτός δεν απαντήσει, κινείται η ποινική διαδικασία κατά τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Αν η απάντηση του παρέχοντος εξηγήσεις είναι θετική, ο εισαγγελέας ενημερώνει τον παθόντα ή τον συνηγόρό του για την κατά τα ανωτέρω δήλωση του ενδιαφερομένου και, αν υποβληθεί σχετικό αίτημα, παρέχεται στον παθόντα προθεσμία, το πολύ τριών ημερών, για να δηλώσει αν δέχεται τη διαμεσολάβηση.

5. Αν η απάντηση του παθόντος είναι αρνητική ή αυτός δεν απαντήσει ή δεν επέλθει συμφωνία ως προς τους όρους της περίπτωσης α' της παραγράφου 2 του άρθρου 11, κινείται η ποινική διαδικασία κατά τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Αν η απάντηση του παθόντος είναι θετική, ο εισαγγελέας με διάταξη του θέτει τη δικογραφία σε ειδικό αρχείο της εισαγγελίας. Κατά της διατάξεως αυτής δεν χωρεί προσφυγή.

6. Αν τα πρόσωπα στα οποία αποδίδεται η τέλεση της πράξης είναι περισσότερα, για την έναρξη της διαδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης απαιτείται μεταξύ

τους συμφωνία. Το ίδιο ισχύει και αν η φερόμενη ως τελεσθείσα πράξη αφορά περισσότερα θύματα. Αν δεν επιτευχθεί συμφωνία κατά τα προηγούμενα εδάφια, η διαμεσολάβηση δεν είναι δυνατή.

7. Η συμφωνία των διαδίκων μερών για την κατά την παρ. 2 του άρθρου 11 του παρόντος έναρξη της διαδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης μπορεί να υποβληθεί στον αρμόδιο εισαγγελέα και με σχετικό πρακτικό εκ μέρους των συνηγόρων τους.

Άρθρο 13 Ποινικές συνέπειες

1. Η διάταξη του εισαγγελέα που εκδίδεται κατόπιν ποινικής διαμεσολάβησης καταχωρίζεται σε ειδική μερίδα στο δελτίο ποινικού μητρώου και τηρείται για χρονικό διάστημα ίσο προς τον εκ του νόμου προβλεπόμενο χρόνο παραγραφής του εγκλήματος στο οποίο αφορά.

2. Αν ο ενδιαφερόμενος συμμορφωθεί προς τους όρους της ποινικής διαμεσολάβησης για χρονικό διάστημα τριών ετών, τότε η σχετική διαδικασία ολοκληρώνεται και εξαλείφεται η ποινική αξίωση της πολιτείας για το έγκλημα που αφορά.

3. Η διαπιστούμενη από τον εισαγγελέα υπαίτια μη ολοκλήρωση της ποινικής διαμεσολάβησης δικαιώνει τη διαδικασία και προκαλεί την αναδρομική άρση των επελθόντων αποτελεσμάτων. Στην περίπτωση αυτή ο εισαγγελέας ανασύρει τη δικογραφία από το αρχείο, η δε ποινική διαδικασία συνεχίζεται κατά τις οικείες διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, χωρίς να επιτρέπεται πλέον η υποβολή νέου αιτήματος για ποινική διαμεσολάβηση.

4. Ενώσω διαρκεί η διαδικασία ποινικής διαμεσολάβησης, τελεί σε εκκρεμοδικία η πράξη στην οποία αυτή αφορά. Η άσκηση ποινικής δίωξης για πράξη για την οποία εξαλείφθηκε η ποινική αξίωση της πολιτείας, λόγω ολοκλήρωσής της διαδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης, είναι απαράδεκτη. Η παραγραφή της πράξης αναστέλλεται μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης.

5. Η άρνηση ενός εκ των διαδίκων μερών να δεχθεί τη διαμεσολάβηση ή η αποτυχία ολοκλήρωσής της, για οποιαδήποτε αιτία, δεν επάγονται σε βάρος αυτών καμία αρνητική ουσιαστική ή δικονομική συνέπεια στην ποινική δίκη που επακολουθεί.

6. Στην παρ. 3 του άρθρου 574 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προστίθεται στοιχείο γ', το οποίο έχει ως εξής:

«γ) η διάταξη του εισαγγελέα που εκδίδεται κατόπιν ποινικής διαμεσολάβησης σε εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας»

Άρθρο 14 Αστικές συνέπειες

1. Η συμφωνία των διαδίκων για την έναρξη της διαδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης ισχύει ως συμβιβασμός ως προς τις χρηματικές αξιώσεις από το έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας. Μόνη η συμφωνία του παθόντος συζύγου για την έναρξη της διαδικασίας δεν εμποδίζει την άσκηση αγωγής διαζυγίου ή την υποβολή αιτήσεως συναινετικής λύσεως του γάμου, την πρόοδο της δίκης και τη λύση του γάμου.

2. Η εντός τριετίας από την αρχειοθέτηση της υπόθεσης μη συμμόρφωση του φερόμενου ως δράστη προς τους όρους της ποινικής διαμεσολάβησης παρέχει στο θύμα του εγκλήματος ενδοοικογενειακής βίας το δικαίωμα να ζητήσει, με αγωγή του, την ανατροπή της συμφωνίας, όσον αφορά στις χρηματικές αξιώσεις. Με την άσκηση της αγωγής ανατροπής αναβιώνουν οι χρηματικές αξιώσεις του παθόντος, τα δε καταβληθέντα λόγω της συμφωνίας αναζητούνται κατά τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού.

3. Μετά την ολοκλήρωση της ποινικής διαμεσολάβησης αποκλείεται η ανατροπή της συμφωνίας, εξ οιασδήποτε λόγου και η αναζήτηση των καταβληθέντων σε συμμόρφωση αυτής. Τα ίδια αποτελέσματα επιφέρει και η λύση του γάμου μεταξύ των συζύγων εντός της τριετίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 15

Προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης

Στο τέλος του άρθρου 735 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προστίθεται εδάφιο, το οποίο έχει ως εξής:
«Σε υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας μπορεί να διατάσσεται ιδίως η απομάκρυνση του καθ' ου από την οικογενειακή κατοικία, η μετοίκηση του, η απαγόρευση να προσεγγίζει τους χώρους κατοικίας ή και εργασίας του αιτούντος, κατοικίες στενών συγγενών του, τα εκπαιδευτήρια των παιδιών και ξενώνες φιλοξενίας.»

Άρθρο 16 Παραγραφή

Αν οι πράξεις των άρθρων 6, 7 και 9 του παρόντος στρέφονται κατά ανηλίκου, η έναρξη της προθεσμίας παραγραφής αναστέλλεται μέχρι την ενηλικίωσή του.

Άρθρο 17 Ποινική δίωξη

1. Η ποινική δίωξη για τα εγκλήματα των άρθρων 6, 7, 9 και 10 ασκείται αυτεπαγγέλτως.
2. Σε βάρος του υπαιτίου εφαρμόζεται η διαδικασία των άρθρων 417 επ. του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Άρθρο 18 Περιοριστικοί όροι

1. Σε περίπτωση διαπράξεως εγκλήματος ενδοοικογενειακής βίας είναι δυνατόν, αν υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες κρίνεται απαραίτητο για την προστασία της σωματικής και ψυχικής υγείας του θύματος, να επιβληθεί στον κατηγορούμενο από το αρμόδιο ποινικό δικαστήριο στο οποίο παραπέμπεται να δικασθεί ή από τον αρμόδιο ανακριτή ή από το δικαστικό συμβούλιο και για όσο χρονικό διάστημα απαιτείται, ο περιοριστικός όρος της απομάκρυνσής του από την οικογενειακή κατοικία, η μετοίκηση του, η απαγόρευση να προσεγγίζει τους χώρους κατοικίας ή και εργασίας του θύματος, κατοικίες στενών συγγενών του, τα εκπαιδευτήρια των παιδιών και ξενώνες φιλοξενίας. Η ισχύς του παραπάνω περιοριστικού όρου παύει αυτοδικαίως μετά την έκδοση οριστικής αποφάσεως ή της διατάξεως του εισαγγελέα με την οποία αρχειοθετείται η υπόθεση λόγω ποινικής διαμεσολάβησης.

2. Ο περιοριστικός όρος που έχει επιβληθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου είναι δυνατόν να ανακληθεί, αντικατασταθεί ή τροποποιηθεί από το αρμόδιο δικαστικό όργανο που τον επέβαλε, με αίτηση του κατηγορουμένου, στην οποία αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους επιβάλλεται η ανάκληση, αντικατάσταση ή τροποποίησή του. Για τη συζήτηση της αιτήσεως κλητεύεται υποχρεωτικά ο παθών, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά.

3. Το δικαστικό όργανο που είναι αρμόδιο κατά την παράγραφο 1 για την επιβολή, ανάκληση, αντικατάσταση ή τροποποίηση των περιοριστικών όρων, μπορεί να ζητήσει, συμβουλευτικά, τη γνώμη ψυχιάτρων, ψυχολόγων, κοινωνικών λειτουργών και άλλων επιστημόνων με ειδικές γνώσεις σε θέματα ενδοοικογενειακής βίας, εφόσον τα πρόσωπα αυτά εργάζονται σε δημόσιο φορέα υγείας.

Άρθρο 19

Εξέταση μαρτύρων

1. Σε υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας, μέλη της οικογένειας εξετάζονται ως μάρτυρες χωρίς όρκο.

2. Οι ανήλικοι κατά την εκδίκαση των υποθέσεων της προηγούμενης παραγράφου δεν κλητεύονται ως μάρτυρες στο ακροατήριο, αλλά αναγιγνώσκονται η κατάθεσή τους, εφόσον υπάρχει, εκτός εάν η εξέτασή τους κρίνεται αναγκαία από το δικαστήριο.

Άρθρο 20

Υποχρέωση τήρησης εχεμύθειας

1. Σε περίπτωση διαπράξεως εγκλήματος ενδοοικογενειακής βίας, οι αρμόδιες αστυνομικές αρχές που διενεργούν προανάκριση, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 243 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, απαγορεύεται να ανακοινώνουν με οποιονδήποτε τρόπο το ονοματεπώνυμο του θύματος και του κατηγορουμένου, τη διεύθυνση κατοικίας τους, καθώς και οποιαδήποτε άλλα στοιχεία είναι δυνατόν να αποκαλύψουν την ταυτότητά τους.

2. Οι παραβάτες της διατάξεως αυτής τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄ ΑΡΩΓΗ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ

Άρθρο 21

Κοινωνική συμπαράσταση

1. Τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας δικαιούνται ηθικής συμπαράστασης και της αναγκαίας υλικής συνδρομής από νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, που λειτουργούν ειδικά για τους σκοπούς αυτούς υπό την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, και από κοινωνικές υπηρεσίες των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

2. Οι αστυνομικές αρχές που επιλαμβάνονται, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας υποχρεούνται, εφόσον το ζητήσει το θύμα, να ενημερώσουν αυτό και τους παραπάνω φορείς, ώστε να παρασχεθεί άμεσα η απαραίτητη, κατά περίπτωση, αρωγή.

Άρθρο 22

Ευεργέτημα πενίας

Στα θύματα ενδοοικογενειακής βίας, τα οποία ζητούν τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων για προσωρινή ρύθμιση

της κατάστασης, εξαιτίας του συγκεκριμένου περιστατικού, παρέχεται το ευεργέτημα της πενίας με μόνη την απόδειξη του περιστατικού βίας, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 194 επ. του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, αν αδυνατούν να καταβάλουν, έστω και προσωρινά, τις απαιτούμενες δικαστικές δαπάνες.

Άρθρο 23

Υποχρεώσεις των εκπαιδευτικών

1. Εκπαιδευτικός της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ο οποίος, κατά την εκτέλεση του εκπαιδευτικού του έργου, με οποιονδήποτε τρόπο πληροφορείται ή διαπιστώνει ότι έχει διαπραχθεί σε βάρος μαθητή έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας, ενημερώνει, χωρίς καθυστέρηση, τον διευθυντή της σχολικής μονάδας.

Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας ανακοινώνει, αμέσως, την αξιόποινη πράξη στον αρμόδιο εισαγγελέα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 37 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ή στην πλησιέστερη αστυνομική αρχή.

Την ίδια υποχρέωση έχουν οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές των ιδιωτικών σχολείων, καθώς και οι υπεύθυνοι των πάσης φύσεως Μονάδων Προσχολικής Αγωγής.

2. Κατά την προδικασία και τη διαδικασία στο ακροατήριο, ο διευθυντής της σχολικής μονάδας, ο οποίος ανακοινώσει την αξιόποινη πράξη στις παραπάνω αρμόδιες αρχές, και ο εκπαιδευτικός, ο οποίος την πληροφορήθηκε ή τη διαπίστωσε, καλούνται να εξετασθούν ως μάρτυρες, μόνο αν η πληροφορία δεν αποδεικνύεται με οποιονδήποτε άλλο αποδεικτικό μέσο.

Άρθρο 24

Το άρθρο 342 του Ποινικού Κώδικα (κατάχρηση ανηλίκων σε ασέλγεια) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 342.

Κατάχρηση ανηλίκων σε ασέλγεια

1. Ο ενήλικος ο οποίος ενεργεί ασέλγεις πράξεις με ανήλικο, τον οποίον του έχουν εμπιστευθεί για να τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά, τιμωρείται ως εξής:

α) αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα έτη, με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών,
β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα, όχι όμως και τα δεκαοκτώ έτη, με κάθειρξη.

2. Συνιστά επιβαρυντική περίπτωση η τέλεση της πράξης της πρώτης παραγράφου:

α) από οικείο,
β) από πρόσωπο που συνοικεί με τον ανήλικο ή διατηρεί φιλικές σχέσεις με τους οικείους του,
γ) από εκπαιδευτικό, παιδαγωγό, γυμναστή ή άλλο πρόσωπο που παραδίδει μαθήματα στον ανήλικο,
δ) από πρόσωπο που δέχεται τις υπηρεσίες του ανηλίκου,
ε) από κληρικό με τον οποίο ο ανήλικος διατηρεί πνευματική σχέση,
στ) από ψυχολόγο, ιατρό, νοσοκόμο ή από ειδικό επιστήμωνα που παρέχει τις υπηρεσίες του στον ανήλικο.

3. Ο ενήλικος ο οποίος με χειρονομίες, με προτάσεις ή με εξιστόρηση, απεικόνιση ή παρουσίαση πράξεων που αφορούν τη γενετήσια ζωή προσβάλλει την αιδώ ανηλίκου, τον οποίον του έχουν εμπιστευθεί για να τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά, τι-

μωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και αν η πράξη τελείται κατά συνήθεια με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών. Η παράγραφος 2 εφαρμόζεται αναλόγως και στις περιπτώσεις αυτές.

4. Ο ενήλικος, ο οποίος μέσω διαδικτύου ή άλλο μέσου επικοινωνίας, αποκτά επαφή με πρόσωπο που δεν συμπλήρωσε τα δεκαέξι έτη και με προτάσεις ή με εξιστόρηση, απεικόνιση ή παρουσίαση πράξεων που αφορούν τη γενετήσια ζωή προσβάλλει την αιδώ του, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και αν η πράξη τελείται κατά συνήθεια με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών.

5. Η παραγραφή των πράξεων των προηγούμενων παραγράφων αναστέλλεται μέχρι την ενηλικίωση του ανηλίκου.»

Άρθρο 25

Οι προθεσμίες των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 3 και του άρθρου 4 ΣΤ' του ν. 3388/2005, που παρατάθηκαν με την αριθ. 99583 οικ./24.12.2005 (ΦΕΚ 1490 Β') κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Οικονομίας και Οικονομικών και Δημοσίας Τάξης, παρατείνονται αντίστοιχα έως ότου προαχθούν οι εξωτερικοί φρουροί στο βαθμό του Υπαρχιφύλακα και μέχρι την 12.9.2007.

Άρθρο 26

Η παράγραφος 4 του άρθρου 49 του ν. 2721/1999, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 1 του ν. 3388/2005 και συμπληρώθηκε με το άρθρο 18 του ν. 3472/2006, αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Για την πλήρωση των θέσεων που προβλέπονται στην παράγραφο 2 διορίζονται Έλληνες πολίτες, απόφοιτοι λυκείου ή άλλης ισότιμης σχολής της ημεδαπής ή της αλλοδαπής. Οι υποψήφιοι δεν πρέπει να έχουν ηλικία μεγαλύτερη των 30 ετών, πρέπει να είναι αρτιμελείς, να έχουν ανάστημα (χωρίς υποδήματα) τουλάχιστον ενός μέτρου και εβδομήντα εκατοστών (1,70) και οι άνδρες να έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις. Για την επιλογή τους εφαρμόζονται τα ακόλουθα αντικειμενικά κριτήρια:

(α) Η εκπλήρωση της στρατιωτικής τους θητείας στις Ένοπλες Δυνάμεις με το βαθμό του εφέδρου αξιωματικού ή στις Ειδικές Δυνάμεις των Ενόπλων Δυνάμεων ή η προϋπηρεσία ως εθελοντών πενταετούς θητείας στις Ένοπλες Δυνάμεις.

(β) Ο βαθμός του απολυτηρίου τίτλου σπουδών.

(γ) Η μόνιμη κατοικία και η εγγραφή στα δημοτολόγια δήμων ή κοινοτήτων του νομού όπου εδρεύουν τα Καταστήματα Κράτησης, για δύο τουλάχιστον χρόνια έως την έκδοση της προκήρυξης. Υποψήφιοι οι οποίοι λαμβάνουν μόρια με βάση το κριτήριο αυτό υποχρεούνται να υπηρετήσουν στο νομό για τον οποίο έλαβαν τα μόρια τουλάχιστον επί δέκα χρόνια, εκτός αν, λόγω βαθμολογικής προαγωγής τους ή υπηρεσιακών αναγκών, καταστεί αναγκαία η μετάθεση ή η απόσπασή τους σε Κατάστημα άλλου νομού.

(δ) Η κατοχή άδειας ικανότητας οδηγού Γ' ή Δ' κατηγορίας.

(ε) Η κατοχή διπλώματος μεταδευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης του Ο.Ε.Ε.Κ. δωδεκάμηνης τουλάχιστον φοίτησης, με ειδικότητα «Στέλεχος Υπηρεσιών Ασφαλείας».

Άρθρο 27

Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 6 του άρθρου 49 του ν. 2721/1999 (ΦΕΚ 112 Α'), όπως αντικαταστάθηκε από την παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 3388/2005 (ΦΕΚ 225 Α'), αντικαθίσταται ως εξής:

«Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης καθορίζεται το ύψος της αποζημίωσης, που λαμβάνουν οι εκπαιδευόμενοι στις ανώτερω Σχολές. Η αποζημίωση υπόκειται σε κράτηση υγειονομικής περίθαλψης, όπως αυτή προβλέπεται εκάστοτε για τις αποδοχές των δημοσίων υπαλλήλων. Η κράτηση αυτή περιέρχεται στο Δημόσιο. Οι δαπάνες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των εκπαιδευομένων και μόνο καλύπτονται από τον Ο.Π.Α.Δ., ο οποίος επιχορηγείται προς τούτο κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 1 του άρθρου 11 του ν. 2768/1999 (ΦΕΚ 273 Α'). Το χρονικό διάστημα φοίτησης των ανωτέρω στη Σχολή αποτελεί χρόνο πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας, εφόσον διορισθούν. Εάν με υπαιτιότητά τους διακοπεί η εκπαίδευση στη Σχολή ή δεν αποδεχθούν το διορισμό τους, οι εκπαιδευόμενοι υποχρεούνται να επιστρέψουν την αποζημίωση, καθώς και τις δαπάνες για την εκπαίδευσή τους, όπως καθορίζονται με την κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης, η οποία προβλέπεται στην παράγραφο 8 του παρόντος.»

Άρθρο 28
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει τρεις μήνες μετά τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 28
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει τρεις μήνες μετά τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 23 Οκτωβρίου 2006

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Π. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Μ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Α. ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γ. ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Δ. ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

Β. ΠΟΛΥΔΩΡΑΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 24 Οκτωβρίου 2006

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Α. ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ